

Johnny Deisz (leder), Elisabeth Stølen (nestleder), Richard Ivar Buch (meldt forfall – **vara**
Thales Torkildsen innkalles), Martin Reinertsen, Randi Eik

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Mandag 23. april 2018 kl. 13.00 i formannskapssalen.

SAKSLISTE

SAK 01/18 GODKJENNING AV MØTEBOK FRA 22.11.18
SAK 02/18 ÅRSREGNSKAP FARSUND KOMMUNE 2017
SAK 03/18 BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJON/SELSKAPSKONTROLL

Faste poster:

Nytt fra revisor:

Nytt fra sekretær:

Videre arbeid i kontrollutvalget: Planlegging av neste møte

EVENTUELT

REFERATER

Ref. 01/18 Henvendelse fra John Karsten Tønnessen datert 26.12.17

Ref. 02/18 Henvendelse fra Ane Grete Larsen datert 19.02.18

Ref. 03/18 Skatteoppkrevers årsrapport 2017

Vanse, den 17. april 2018

Johnny Deisz
Leder

Willy Gill
Utvalgssekretær

Kopi er sendt elektronisk til: Ordfører, rådmann og revisor.
Forfall/inhabilitet bes meldt til: Willy Gill, tlf. 90 95 62 46 /e-post willy.gill@asekretariat.no
Varamedlemmer møter bare etter særskilt innkalling.

Eierkommuner:
Audnedal, Bygland, Bykle, Evje og Hornnes,
Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Iveland,
Kvinesdal, Lindesnes, Lyngdal, Mandal,
Marnardal, Sirdal, Valle, Åseral

Ansatte:
Daglig leder Kjell Ivar Hommen
Mobiltelefon: 97 51 02 98
E-post: kjell.ivar@asekretariat.no

Saksbehandler Willy Gill
Mobiltelefon 90 95 62 46
E-post: willy.gill@asekretariat.no

Agder Sekretariat

Kontrollutvalget i Farsund kommune

Sak 01/18

Møtedato: 23.04.18

Saksbehandler: Willy Gill

SAK 01/18 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL FRA MØTE 22.11.17

Vedlegg:

Forslag til møteprotokoll fra møte 22.11.17

Bakgrunn for saken:

Forslag til møteprotokoll fra 22.11.17 legges med dette frem for godkjenning i kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

1. Møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte 22.11.17 godkjennes
2. Leder gis fullmakt til å undertegne møteprotokollen

FARSUND KOMMUNE – KONTROLLUTVALGET
MØTEBOK

Møte nr. 04/17

Dato: 22.11.17 kl. 13.30 – 15.30.

Sted: Rådhuset, formannskapssalen

<p><u>Tilstede:</u> Johnny Deisz, leder Randi Eik, medlem Martin Reinertsen, medlem Thales Torkildsen, møtte for Buch</p> <p><u>Forfall:</u> Richard Ivar Buch, medlem Elisabeth Stølen, nestleder</p>	<p><u>Andre til stede (hele eller deler av møtet):</u> Kommunerevisjonen Vest v/ Monica Nilsen, Sebastien Miraglia Hille Administrasjonen v/ Vidar Torsøe, Tor Magnus Knutsen Agder Sekretariat v/ Willy Gill</p>
--	---

SAKSLISTE

- SAK 10/17 GODKJENNING AV MØTEBOK FRA 27.09.17
SAK 11/17 RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON – PSYKOSOSIALT MILJØ I
 UNGDOMSSKOLENE - FARSUND KOMMUNE (ettersendes 16.11)
SAK 12/17 BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJON / SELSKAPSKONTROLL
SAK 13/17 KONTROLLUTVALGETS ÅRSPLAN 2018

Faste poster:

Nytt fra revisor:

Nytt fra sekretær:

EVENTUELT

REFERATER

Underskrift

Johnny Deisz
Leder

Kopi av møteboken sendes: ordfører, rådmann, revisor, medlemmene

SAK 10/17 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL FRA MØTE 27.09.17

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. *Møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte 27.09.17 godkjennes*
2. *Leder gis fullmakt til å undertegne møteprotokollen*

Saksfremstilling:

Saksbehandler: Willy Gill

Vedlegg:

Forslag til møteprotokoll fra møte 27.09.17

Bakgrunn for saken:

Forslag til møteprotokoll fra 27.09.17 legges med dette frem for godkjenning i kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

1. Møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte 27.09.17 godkjennes
2. Leder gis fullmakt til å undertegne møteprotokollen

SAK 11/17 RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON – PSYKOSOSIALT MILJØ I UNGDSOMSSKOLENE I FARSUND KOMMUNE

Forvaltningsrevisor presenterte rapporten og svarte på spørsmål. Administrasjonen kommenterte rapporten.

Kontrollutvalget vedtok følgende innstilling:

1. *Kommunestyret ber rådmannen følge opp revisors anbefalinger i rapporten.*
2. *Kommunestyret ber om at rådmannen innen 1. juli 2018 gir en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan anbefalingene i rapporten er fulgt opp.*

Saksfremstilling:

Saksbehandler: Willy Gill

Vedlegg:

Rapport fra Kommunerevisjonen Vest, Vest-Agder IKS datert november 2017

Saksopplysninger:

Generelt:

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon undersøker kontrollutvalget om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Denne rapporten dreier seg om det psykososiale miljøet på ungdomsskolene i kommunen med spesiell fokus på skjult mobbing og digital mobbing.

Fokus på å bidra til forbedring er svært viktig for kontrollutvalget og en håper at rapporten kan være et bidrag til skolenes videre arbeid mot mobbing.

Bakgrunn:

Dette prosjektet er prioritert i Plan for forvaltningsrevisjon 2016 – 2019 som er vedtatt av kommunestyret. Kontrollutvalget bestilte prosjektet 10. november 2016, mens prosjektplanen ble vedtatt februar 2017.

Rapporten har på vanlig måte vært på høring hos kommunen og høringssvaret fremkommer av rapporten.

Rapport legges med dette frem for behandling i kontrollutvalget. Det er kommunestyret som fatter endelig vedtak i saken etter innstilling fra kontrollutvalget.

Revisjonen vil presentere rapporten i møtet.

Saksutredningen tar utgangspunkt i rapportens sammendragsdel. For nærmere beskrivelse av temaet vises det til selve rapporten.

Problemstillinger:

Forvaltningsrevisjonsprosjektet har vært gjennomført med følgende problemstilling:

I hvilken grad arbeider ungdomsskolene i Farsund kommune med psykososialt miljø?

I undersøkelsen har følgende underspørsmål ligget til grunn:

- 1. Hva er mobbesituasjonen på ungdomstrinnet i Farsund?*
- 2. Hvordan defineres mobbing i skolene?*
- 3. Hvem avgjør om en elev blir mobbet?*
- 4. Hvilke tiltak iverksetter skolene for å forebygge, avdekke (oppdage) og håndtere skjult mobbing og digital mobbing?*
- 5. Hvordan evalueres skolenes handlingsplan mot mobbing?*

Resultatet av undersøkelsen:

Funnene i undersøkelsen er detaljert beskrevet i rapporten. Beskrivelsen av funnene her i saksutredningen er utdrag hentet fra rapportens sammendragsdel.

Hovedfunnet i undersøkelsen er at både skjult mobbing og digital mobbing er en utfordring for mange elever på ungdomstrinnet. 153 elever oppga å minst en gang ha vært utsatt for skjult mobbing i løpet av det siste skoleåret (2016/2017). Samtidig oppga 57 elever å ha minst en gang opplevd digital mobbing i denne perioden. Til sammen opplevde 93 elever at mobbingen gjentok seg to ganger eller oftere i måneden. 28 elever rapporterte å bli mobbet minst en gang i uken.

Revisjonens analyse viser at både skjult mobbing og digital mobbing var mest vanlig blant jenter. Videre tyder undersøkelsen på at den høye forekomsten av mobbing gjelder alle trinn på begge ungdomsskolene.

Ungdomsskolene arbeider godt mot mobbing generelt, men revisjonen mener i sin rapport at dette arbeidet ikke i tilstrekkelig grad er rettet mot skjult mobbing og digital mobbing.

«Ungdomsskolene har ikke utarbeidet en konkret definisjon som fanger opp særtrekkene til disse mobbepormene, og det er uklart hvorvidt det finnes en felles forståelse for hvilken atferd som anses som mobbing. Skolene mangler tilstrekkelige rutiner for å sikre at elevenes subjektive opplevelse av mobbing og krenkelser blir avgjørende i vurderingene om deres rett til et godt psykososialt miljø er oppfylt. Kartleggingen av elevenes psykososiale skolemiljø inneholder ikke en tilstrekkelig måling av forekomsten av skjult mobbing, og fristen for rapportering til skoleeieren etterleves ikke. Skolene mangler tilstrekkelige egnede tiltak og rutiner for å forebygge, avdekke og håndtere skjult mobbing. Når det gjelder digital mobbing arbeider Lista ungdomsskole i for liten grad for å aktivt forebygge forekomsten av digitale krenkelser. Særskilte tiltak for å avdekke og håndtere særtrekkene ved digital mobbing mangler ved begge ungdomsskolene. Til slutt er det ikke dokumentert en formell evaluering av skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø, samt aktuelle planer og rutiner mot mobbing, selv om en slik evaluering ifølge kommunens egne rutiner skal foretas på årlig basis».

Revisors anbefalinger:

På bakgrunn av sin gjennomgang, gir revisjonen følgende anbefalinger til skolens videre arbeid med skjult mobbing og digital mobbing:

- Revisjonen anbefaler kommunen og ungdomsskolene å utarbeide en felles definisjon på mobbing, skjult mobbing og digital mobbing. Vi vil anbefale at disse definisjonene utledes fra forskning og offentlige veiledere, og innbefatter hva skolene legger i mobbeatferd som ikke tolereres. Dette er etter vår mening viktig for å forebygge, avdekke og håndtere skjult mobbing og digital mobbing.
- Det bør tydelig fremgå av kommunens rutiner at det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er *avgjørende* i vurderingen av om elevens rett til et godt psykososialt miljø er oppfylt. Dette kravet er skjerpet etter lovendring 01.08.2017 og fremgår nå av oppl. § 9a-4 fjerde ledd.
- Revisjonen anbefaler at fremtidige rapporter om tilstanden i grunnopplæringen ferdigstilles og legges frem for kommunestyret innenfor fristen oppgitt i kommunens årshjul for skolemiljøarbeid.
- Vi vil anbefale Farsund kommune å nevne hvilket mål som ligger til grunn for arbeidet for elevenes psykososiale skolemiljø i kommunale rutiner og/eller i skolens handlingsplaner mot mobbing.

- Revisjonen anbefaler ungdomsskolene å vurdere systematisk bruk av kartleggingsverktøy som er tilstrekkelig egnet til å måle forekomsten av ulike former for skjult mobbing.
- Revisjonen anbefaler Lista ungdomsskole å vurdere tiltak som egner seg til å aktivt å forebygge forekomsten av digital mobbing. Dessuten anbefaler vi begge ungdomsskolene å vurdere tiltak og rutiner som er tilstrekkelig egnet til håndtering og oppfølging av tilfeller av digital mobbing. Kunnskap og tips kan hentes fra relevant forskning på området.
- Revisjonen anbefaler ungdomsskolene å vurdere særskilte tiltak for å forebygge, avdekke og håndtere forekomsten av skjult mobbing, inkludert baksnakking, ryktespredning og lignende. Kunnskap og tips kan hentes fra relevant forskning på området.
- Revisjonen anbefaler at ungdomsskolenes handlingsplaner mot mobbing gjennomgås *årlig* og at analyser og risikovurdering ligger til grunn for hvilke tiltak som skal settes i verk mot krenkelser og mobbing. Evaluering av planene bør dokumenteres. Kommunen bør støtte skolenes evalueringsarbeid ved å sørge for at kommunalsjef og skolene samarbeider om aktuelle rutiner på dette området.
- Revisjonen anbefaler ungdomsskolene og kommunen å vurdere en felles avklaring av dagens antimobbe rutiner, deres hierarki og virkeområder. En slik avklaring bør tegne et tydelig bilde av hvem som har ansvar for å kvalitetssikre og iverksette enkelte rutiner og tiltak ved tilfeller av mobbing. Revisjonen vil til slutt anbefale at pågående arbeid for å tilpasse retningslinjer, handlingsplaner og mobbedefinisjoner til ny § 9a i opplæringsloven, utføres i tett samarbeid mellom kommunen og ungdomsskolene.

Vurdering:

Som nevnt tidligere i saken er et viktig formål med forvaltningsrevisjon å bidra til forbedringer. Denne rapporten viser at det foregår et godt arbeid mot mobbing, men at dette ikke i tilstrekkelig grad er rettet mot skjult mobbing og digital mobbing.

Jeg råder kontrollutvalget til å anbefale kommunestyret å be rådmannen følge opp revisjonens anbefalinger i rapporten.

Det bør i settes en frist for tilbakemelding til kontrollutvalget og evt. kommunestyret. Fristen må være såpass romslig at rådmannen gis tilstrekkelig tid til å følge opp anbefalingene.

Forslag til innstilling:

1. Kommunestyret ber rådmannen følge opp revisors anbefalinger i rapporten.
2. Kommunestyret ber om at rådmannen innen 1. juli 2018 gir en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan anbefalingene i rapporten er fulgt opp.

SAK 12/17 BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJON / SELSKAPSKONTROLL

Utvalget drøftet saken.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

Saken utsettes til neste møte for å innhente ytterligere informasjon fra rådmann angående innspill til prioritering av selskap for selskapskontroll.

Saksfremstilling:**Saksbehandler: Willy Gill****Vedlegg:****Saksopplysninger:**Selskapskontroll.

Kommunestyret behandlet Plan for selskapskontroll 2016 – 2019 i møte den 08.09.16 og fattet følgende vedtak:

1. *Kommunestyret vedtar forslag til Plan for selskapskontroll for Farsund kommune 2016 – 2019 der det planlegges gjennomføring av selskapskontroll i følgende selskaper:*
 - *DDV Drift*
 - *DDV Strategi*
2. *Kommunestyret gir kontrollutvalget fullmakt til å definere omfanget og innholdet i selskapskontrollen (eierskapskontroll og/eller forvaltningsrevisjon) og til å foreta eventuelle endringer i prioritering mellom de aktuelle selskaper og eventuelt prioritere nye selskaper dersom spesielle forhold skulle tilsi det.*

Forvaltningsrevisjon.

I plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2019 er følgende prosjekter prioritert:

<i>Prioritet</i>	<i>Prosjekt</i>	<i>Tema/sector</i>	<i>Aktuelt for forvaltningsrevisjon</i>
1.	19	Oppvekst	Psykososialt miljø i ungdomsskolen
2.	17	Helse	Kommunikasjon og informasjon til alvorlig syke
3.	9	Konflikthåndtering	Se på hvordan konflikter håndteres i utvalgte enheter
4.		NAV	Får klienter de tjenestene de har krav på i forhold økonomisk sosialhjelp m.m. (kommunal del av NAV).
5.		Rusforebygging	Rusforebygging ungdom
6.	16	Pleie og omsorg	Samhandlingsreformen

For øvrig har kommunestyret gitt kontrollutvalget fullmakt til å gjøre forandringer i rekkefølgen for gjennomføring av aktuelle prosjekter, og til å sette i gang andre prosjekter dersom utvalget ser behov for det.

Gjennomføring av prosjekter.

Når det gjelder selskapskontroll er de foreslåtte selskaper eid sammen med øvrige kommuner. Selskapene er også relativt nyetablerte.

Når det gjelder gjennomføring av forvaltningsrevisjon, er det prosjektet «*Kommunikasjon og informasjon til alvorlig syke*» som er neste prosjekt på prioriteringslisten.

Vurderinger:

Det foreslås ikke bestilling av selskapskontroller på nåværende tidspunkt, men dette er et spørsmål som kontrollutvalget må vurdere. Eventuell selskapskontroll av de prioriterte selskapene bør skje i samarbeid med øvrige eierkommuner.

Kontrollutvalget bes ta stilling til hvilket forvaltningsrevisjonsprosjekt man ønsker å prioritere for gjennomføring i 2018. I forslag til vedtak er det prosjektet som er prioritert som nr. 2 som er foreslått. Når utvalget har prioritert et prosjekt, må det deretter bestilles en prosjektplan for gjennomføring av prosjektet der problemstillinger (hvilke spørsmål som ønskes besvart), revisjonskriterier, ressurser, tidsplan etc. er sentrale elementer.

Prosjektplanen skal godkjennes av kontrollutvalget før selve prosjektet kan påbegynnes.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget bestiller gjennomføring av følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt i 2018: «*Kommunikasjon og informasjon til alvorlig syke*»
2. Forslag til prosjektplan for prosjektet fremlegges for kontrollutvalget til godkjenning.

SAK 13/17 KONTROLLUTVALGETS ÅRSPLAN FOR 2018

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

Forslag til årsplan 2018 for kontrollutvalget vedtas.

Møteplan søkes innarbeidet i kommunens ordinære møteplan.

Saksfremstilling:

Saksbehandler: Willy Gill

Vedlegg:

Bakgrunn for saken:

Normalt sett er det behov for rundt 5 møter i kontrollutvalget årlig. Min anbefaling er at det settes opp 2- 3 møter våren 2018 og to møter høsten 2018. Ved behov kan det selvfølgelig avholdes flere møter.

Tidspunkt for behandling av årsregnskapet 2017 er ennå ikke avklart. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet skal foreligge før formannskapetets behandling.

Årsplanen angir planlagt aktivitet i kontrollutvalget med saker og orienteringer gjennom året. Det er tanken at årsplanen skal være et arbeidsdokument som kan endres etter behov.

For øvrig anbefaler jeg at det allerede nå tenkes på hvilke tema det ønskes orientering om på møtene. Den overordnede analysen for forvaltningsrevisjon kan brukes som grunnlag for å velge tema for orienteringer. Øvrige temaer som kontrollutvalget er opptatt av kan selvfølgelig også settes opp.

Basert på tidligere erfaringer foreslås følgende som kontrollutvalgets årsplan for 2018:

Dag/tidspunkt	Saker	Orienteringer
Januar/februar Onsdag:	Interimrevisjon, Prosjektplan FR	
Mars Onsdag:	Årsmelding KU	
Mai Onsdag:	Årsregnskap 2017	Årsmelding/årsregnskap
September Onsdag	Budsjett 2019	Planlegging av revisjonen
November Onsdag	Oppfølging årsregnskap 2017, årsplan KU 2019, Forvaltningsrevisjon	

Forslag til vedtak:

Forslag til årsplan 2018 for kontrollutvalget vedtas.

FASTE POSTER

Nytt fra revisor:

Ferdig planlegging, godt i gang med interimrevisjon, brev og notat fra fjorårets revisjon – noen poster står fortsatt åpne, men disse er under oppfølging. Det vil komme et eget notat eller brev til kontrollutvalget om oppfølging av disse punktene.

Nytt fra sekretær:

EVENTUELT

REFERATER

Agder Sekretariat

Kontrollutvalget i Farsund kommune

Sak: 02/18

Møtedato: 23.04.18

Saksbehandler: Willy Gill

SAK 02/18 ÅRSREGNSKAPET FOR FARSUND KOMMUNE 2017

Lover, forskrifter:

Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992

Forskrift om årsregnskap og årsberetning av 15. desember 2000, med endringer i 2004

Saksdokumenter vedlagt saken:

Revisjonsberetning, datert 16. mars 2018

Årsregnskapet for 2017

Årsberetning for 2017

Saksopplysninger:

Årsregnskapet viser kr. 550 234 095 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr. 6 605 164.

Revisor har avgitt normal revisjonsberetning uten forbehold eller presiseringer.

Både administrasjon og revisor vil være tilstede i møtet og vil kunne gi utfyllende opplysninger og svare på spørsmål.

Administrasjonen vil presentere kommunens årsregnskap og årsberetning.

Behandling av årsregnskapet:

Behandling av årsregnskap og årsberetning vil være som følger, jf forskrift om årsregnskap og årsberetning:

- Rådmann og fagansvarlig for regnskap avlegger årsregnskapet
- Rådmann utarbeider årsrapport
- Revisor avgir revisjonsberetning til kommunestyret
- Kontrollutvalget avgir uttalelse om årsregnskapet til kommunestyret
- Formannskapet innstiller overfor kommunestyret om godkjenning og disponering/inndekning
(Kontrollutvalgets uttalelse skal foreligge når formannskapet behandler regnskapet)
- Kommunestyret godkjenner årsregnskapet

Forslag til vedtak:

Uttalelse fra kontrollutvalget til kommunestyret:

Kontrollutvalget har behandlet Farsund kommunes regnskap for 2017. Sammen med årsregnskap og årsberetning forelå revisjonsberetning fra Kommunerevisjonen Vest.

Kontrollutvalget mener at presentasjonen av regnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter, tilfredsstillende de formelle krav i regnskapsforskriften og regnskapsbrukernes informasjonsbehov.

Ut over dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 16. mars 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Farsund kommunes årsregnskap for 2017.

FARSUND KOMMUNE

REGNSKAP

2017

FARSUND KOMMUNE REGNSKAP 2017

Innhold:

Regnskap med økonomiske oversikter:	Side
• Økonomisk oversikt driftsregnskapet _____	3
• Økonomisk oversikt investeringsregnskapet _____	4
• Økonomisk oversikt balanseregnskapet _____	5
• Regnskapsskjema 1A – driftsregnskapet 2017 _____	6
• Regnskapsskjema 1B – driftsregnskapet etter årsbudsjettet 2017 _____	7
• Regnskapsskjema 2A – investeringsregnskapet 2017 _____	8
• Regnskapsskjema 2B – investeringsregnskap 2017 _____	9
• Detaljert oversikt investeringer 2017 _____	9

Noter til regnskapet – side 17 - 36:

Anvendte regnskapsprinsipper
Kommunal virksomhet utenfor kommuneregnskapet

1. Endring i arbeidskapitalen
2. Ytelser til ledende personer og revisor
3. Kommunens pensjonsforpliktelser
4. Anleggsmidler
5. Finansielle anleggsmidler – aksjer og andeler
6. Gjeldsforpliktelse - langsiktig gjeld
7. Renter – sikring
8. Periodisert renteutgift i regnskap fra 2011
9. Finanstransaksjoner – netto renteutgifter
10. Kommunens garantiansvar
11. Finansielle omløpsmidler
12. Egenkapitalposter
13. Avsetning og bruk av fond
14. Kapitalkonto
15. Selvkosttjenester
16. Farsund Havnevesen
17. a. Interkommunalt samarbeid PPT – Lister
b. Interkommunalt samarbeid Lister Barnevern
18. Fordringer og gjeld til interkommunale samarbeid - §27 med særregnskap.
19. Forhold ved regnskapsårets slutt med betinget utfall samt hendelser etter balansedagen.

Farsund kommune - regnskap 2017

Økonomisk oversikt - drift

Tall i 1000 kroner	Note	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
DRIFTSINNTEKTER					
Brukerbetalinger		-23 324	-21 806	-19 486	-22 871
Andre salgs- og leieinntekter		-76 993	-73 232	-72 436	-70 200
Overføringer med krav til motytelse		-142 098	-130 645	-139 761	-157 637
Rammetilskudd		-276 013	-257 180	-255 480	-263 920
Andre statlige overføringer		-65 965	-44 014	-43 189	-59 836
Andre overføringer		-1 111	-28	-28	-2 605
Inntekts- og formuesskatt		-236 747	-248 020	-248 020	-232 825
Eiendomsskatt		-29 903	-29 550	-29 550	-29 317
Andre direkte og indirekte skatter		0	0	0	0
Sum driftsinntekter		-852 153	-804 476	-807 951	-839 210
DRIFTSUTGIFTER					
Lønnsutgifter		443 203	435 868	434 794	424 061
Sosiale utgifter		106 170	103 940	103 092	96 734
Kjøp av varer og tjen. som inngår i komm. tjenesteprod.		97 179	86 954	86 529	96 129
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteprod.		113 878	105 278	105 409	103 187
Overføringer		56 144	46 178	46 474	52 879
Avskrivninger	4	41 090	40 400	40 400	38 736
Fordelte utgifter		-9 693	-9 171	-8 926	-10 335
Sum driftsutgifter		847 971	809 447	807 772	801 391
Brutto driftsresultat		-4 182	4 971	-179	-37 819
EKSTERNE FINANSINNTEKTER					
Renteinntekter og utbytte	9	-17 033	-12 700	-12 700	-14 587
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-1	0	0	0
Mottatte avdrag på lån		-119	-20	-20	-28
Sum eksterne finansinntekter		-17 153	-12 720	-12 720	-14 615
EKSTERNE FINANSUTGIFTER					
Renteutgifter og låneomkostninger	9	24 646	24 374	24 374	20 449
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0
Avdrag på lån	6	30 633	28 177	28 177	27 713
Utlån		29	50	50	80
Sum eksterne finansutgifter		55 308	52 601	52 601	48 242
Resultat eksterne finanstransaksjoner		38 155	39 881	39 881	33 627
Motpost avskrivninger	4	-41 090	-40 400	-40 400	-38 736
Netto driftsresultat		-7 118	4 452	-698	-42 927
BRUK AV AVSETNINGER					
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	13	-31 630	-31 630	0	-17 797
Bruk av disposisjonsfond	13	-6 655	-4 550	-4 000	-295
Bruk av bundne fond	13	-8 988	-3 514	-3 514	-4 687
Sum bruk av avsetninger		-47 273	-39 694	-7 514	-22 779
AVSETNINGER					
Overført til investeringsregnskapet		0	0	0	0
Avsatt til dekning av tidligere års r.messige merforbruk		0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	13	42 207	35 242	8 212	27 223
Avsatt til bundne fond	13	5 578	0	0	6 854
Sum avsetninger		47 785	35 242	8 212	34 077
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk		-6 605	0	0	-31 630

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Farsund kommune					
Økonomisk oversikt - Investering					
Tall i 1000 kroner	Noter	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
INNETEKTER					
Salg driftsmidler og fast eiendom		-3 164	-5 000	-5 000	-17 112
Andre salgsinntekter		-1 676	0	0	-2 343
Overføringer med krav til motytelse		-9 418	0	0	-579
Kompensasjon for merverdiavgift		-11 538	-16 411	-27 074	-9 882
Statlige overføringer		-1 000	-5 159	-4 539	-6 347
Andre overføringer		-2 778	-5 000	-5 000	-1 170
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		0	0	0	-1
Sum inntekter		-29 574	-31 570	-41 613	-37 434
UTGIFTER					
Lønnsutgifter		800	0	0	24
Sosiale utgifter		0	0	0	3
Kjøp av varer og tjen. som inngår i komm. tjenesteprod.		86 863	91 443	136 197	95 587
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteprod.		147	0	0	241
Overføringer		11 542	16 911	27 074	10 182
Renteutgifter og omkostninger		220	0	0	215
Fordeelte utgifter		0	0	0	0
Sum utgifter		99 571	108 354	163 271	106 252
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER					
Avdrag på lån	6	3 407	0	0	2 804
Utlån		11 911	16 000	0	9 059
Kjøp av aksjer og andeler		27 708	27 700	1 900	1 779
Dekning av tidligere års udekkede merforbruk		0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	13	0	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfondfond	13	3 337	0	0	3 664
Sum finansieringstransaksjoner		46 364	43 700	1 900	17 305
Finansieringsbehov		116 361	120 484	123 558	86 123
FINANSIERING					
Bruk av lån		-58 031	-69 684	-73 558	-76 632
Salg av aksjer og andeler		0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån		-6 772	0	0	-6 325
Overført fra driftsregnskapet		0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponerte mindreforbruk		0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	13	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	13	0	0	0	-300
Bruk av ubundne investeringsfond	13	-50 800	-50 800	-50 000	0
Bruk av bundne investeringsfond	13	-758	0	0	-2 866
Sum finansiering		-116 361	-120 484	-123 558	-86 123
Udekket / Udisponert		0	0	0	0

Balanseregnskapet

Tall i 1000 kroner	Note	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Faste eiendommer og anlegg	4	1 139 285	1 088 156
Utstyr, maskiner og transportmidler	4	22 377	19 599
Utlån		63 886	58 837
Aksjer og andeler	5	148 744	121 036
Pensjonsmidler	3	743 943	708 518
Sum anleggsmidler		2 118 234	1 996 145
OMLØPSMIDLER			
Kortsiktige fordringer		62 394	67 911
Premieavvik	3	51	1 194
Aksjer og andeler	11	411	405
Sertifikater		0	0
Obligasjoner		0	0
Derivater		0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd		263 795	356 025
Sum omløpsmidler		326 652	425 535
Sum eiendeler		2 444 886	2 421 680
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Disposisjonsfond	13	-79 098	-43 545
Bundne driftsfond	13	-18 088	-21 498
Ubundne investeringsfond	13	-65 349	-116 148
Bundne investeringsfond	13	-15 986	-13 406
Regnskapsmessig mindreforbruk		-6 605	-31 630
Regnskapsmessig merforbruk		0	0
Udisponert i investeringsregnskapet		0	0
Udekket i investeringsregnskapet		0	0
Kapitalkonto		-344 633	-282 857
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	12	4 164	4 164
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (inv)		0	0
Sum egenkapital		-525 594	-504 921
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
Ihendehaverobligasjonslån	6	-98 000	0
Pensjonsforpliktelse	3	-907 160	-870 794
Sertifikatlån	6	-276 900	-376 900
Andre lån	6	-497 916	-513 999
Sum langsiktig gjeld		-1 779 975	-1 761 693
KORTSIKTIG GJELD			
Kassekredittlån		0	0
Annen kortsiktig gjeld		-131 588	-154 230
Derivater		0	0
Premieavvik	3	-7 729	-837
Sum kortsiktig gjeld		-139 317	-155 067
Sum egenkapital og gjeld		-2 444 886	-2 421 680
Ubrukte lånemidler		13 520	55 550
Andre memoriakonti	16	-1 251	-4 447
Motkonto for memoriakontiene		-12 269	-51 103

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Farsund kommune

Regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet

Tall i 1000 kroner	Note	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER					
Skatt på inntekt og formue		-236 747	-248 020	-248 020	-232 825
Ordinært rammetilskudd		-276 013	-257 180	-255 480	-263 920
Skatt på eiendom		-29 703	-29 350	-29 350	-29 252
Andre direkte eller indirekte skatter		0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd		-41 620	-38 500	-38 500	-40 730
Sum frie disponible inntekter		-584 083	-573 050	-571 350	-566 727
FINANSINNTEKTER-/UTGIFTER					
Renteinntekter og utbytte		-16 771	-12 700	-12 700	-14 549
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-1	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		23 731	23 100	23 100	19 814
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0
Avdrag på lån		27 806	25 500	25 500	25 448
Netto finansinntekter-/utgifter		34 764	35 900	35 900	30 712
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER					
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk		0	0	0	0
Til ubundne avsetninger		35 242	35 242	8 212	24 742
Til bundne avsetninger		23	0	0	1 428
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk		-31 630	-31 630	0	-17 797
Bruk av ubundne avsetninger		-4 550	-4 550	-4 000	-150
Bruk av bundne avsetninger		0	0	0	0
Netto avsetninger		-915	-938	4 212	8 223
FORDELING					
Overført til investeringsregnskapet		0	0	0	0
Til fordeling drift		-550 234	-538 088	-531 238	-527 792
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)		543 629	538 088	531 238	496 162
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk		-6 605	0	0	-31 630

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Farsund kommune				
Regnskapsskjema 1 B - driftsregnskap				Tall i 1000
Enhet /programområde	Regnskap 2017	Rev. Budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
10 Politisk virksomhet	3 570	4 602	4 578	3 590
12 Næring, turisme og friluft	2 931	3 080	3 080	3 229
13 Tilskudd kirke og trossamfunn	7 151	7 091	7 091	7 016
14 Personal og organisasjon	7 438	7 777	7 308	6 730
15 Administrativ ledelse	5 517	5 622	5 534	5 465
17 Fellestjenester	19 192	19 455	19 144	11 928
18 Økonomikontoret	7 442	7 372	7 259	6 990
47 Havnevesen	-3 197	-3 965	-2 500	-1 237
1 Formannskap	50 044	51 034	51 494	43 711
20 Oppvekst Felles	8 323	9 666	11 853	9 774
21 Barnehager	73 363	73 520	73 007	69 151
22 Farsund ungdomsskole	15 423	15 428	15 130	
23 Borhaug skole	10 993	10 996	11 218	11 095
24 Vanse skole	24 894	24 775	23 892	24 160
25 Lista ungdomsskole	22 482	22 658	22 250	23 896
26 Farsund barneskole	27 792	27 787	26 400	42 146
27 Voksenopplæringen	7 710	4 655	-2 400	-3 303
28 Kultur og idrett	12 568	12 574	11 816	11 440
29 PPT Lister	3 450	3 450	3 450	3 388
2 Oppvekst og kultur	206 998	205 509	196 616	191 748
30 Forvaltning helse og omsorg	15 494	16 278	15 814	13 781
31 NAV-kommune	31 451	32 575	33 025	27 408
32 Psykisk helse, barne- og ungdomstjenester	19 652	19 512	19 450	18 405
33 Institusjonstjenester sone Farsund	29 064	27 784	28 709	28 188
34 Listaheimen	33 101	30 458	28 492	30 140
35 Hjemmetjenester sone Vanse	23 201	22 134	22 028	21 610
36 Hjemmetjenester sone Farsund	21 196	20 873	20 481	20 436
38 Funksjonshemmede - sone Vanse	18 384	17 815	16 333	17 375
39 Funksjonshemmede - sone Farsund	18 442	17 774	16 971	17 398
62 Lister Barnevern	15 588	15 275	14 375	14 603
66 Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona	34 903	33 728	32 311	33 217
3 Helse og omsorg	260 475	254 206	247 989	242 563
41 Teknisk drift	11 744	10 292	10 072	10 579
42 Teknisk forvaltning	8 801	9 419	9 333	8 994
43 Bygg og Eiendom	32 162	32 409	32 363	32 972
45 Landbruk	2 940	3 119	3 071	3 078
4 Teknisk utvalg	55 647	55 239	54 839	55 624
80 Premieavik - Pensjon - lønnsvekst	-18 317	-17 100	-8 900	-27 069
87 Avskrivninger VAR og kalk.renter	-11 218	-10 800	-10 800	-10 414
5 Sentralt plasserte budsjettposter	-29 535	-27 900	-19 700	-37 484
Sum fordelt til drift	543 629	538 088	531 238	496 162

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Farsund kommune				
Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet				
Tall i 1000 kroner	Regulert budsjett		Opprinnelig	
	Regnskap 2017	2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
FINANSIERINGSBEHOV				
Investeringer i anleggsmidler	99 571	108 354	163 271	106 252
Utlån og forskutteringer	11 911	16 000	0	9 059
Kjøp av aksjer og andeler	27 708	27 700	1 900	1 779
Avdrag på lån	3 407	0	0	2 804
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsetninger	3 337	0	0	3 664
Årets finansieringsbehov	145 935	152 054	165 171	123 557
FINANSIERING				
Bruk av lånemidler	-58 031	-69 684	-73 558	-76 632
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 164	-5 000	-5 000	-17 112
Tilskudd til investeringer	-3 778	-10 159	-9 539	-7 517
Kompensasjon merverdiavgift	-11 538	-16 411	-27 074	-9 882
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-16 190	0	0	-6 904
Andre inntekter	-1 676	0	0	-2 344
Sum eksternt finansiering	-94 377	-101 254	-115 171	-120 391
Overført fra driftsregnskapet	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-51 558	-50 800	-50 000	-3 166
Sum finansiering	-145 935	-152 054	-165 171	-123 557
Udekket / Udisponert	0	0	0	0

REGNSKAPSSKJEMA 2B**Investeringsregnskapet fordelt på ansvar**

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Fra regnskapsskjema 2A:				
Investeringer i anleggsmidler	99 571	108 354	163 271	106 252
Fordeling på prosjekt				
Rådmannen - investeringer	5 161	7 906	6 000	5 391
Oppvekst og kultur - investeringer	913	900	900	751
Helse og omsorg - investeringer	3 587	5 850	6 000	1 056
Teknisk - investeringer	29 130	30 438	46 796	36 037
Bygg og eiendom	48 640	54 850	99 075	38 059
Farsund Havnevesen	12 140	8 410	4 500	24 958
Sum fordelt	99 571	108 354	163 271	106 252

REGNSKAPSSKJEMA 2B - detaljert oversikt pr. prosjekt**inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt**

Alle tall i hele 1000

Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	1 619	1 520	560
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	405	380	140
90006001	I k t - hele kommunen	2 024	1 900	700
5290	Kjøp av aksjer og andeler	25 790	25 800	0
90006080	Målselskapet taket	25 790	25 800	0
5290	Kjøp av aksjer og andeler	1 918	1 900	1 900
90006103	Klp - egenkapitalinnskudd	1 918	1 900	1 900
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	300	300	300
90006104	Opprusting av kirkebygg/anlegg	300	300	300
2801	Kjøp av tomt og grunn	706	706	0
90006108	Industriområde Røsevika	706	706	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1 700	5 000	5 000
90006125	Opprustning av kirkebygg	1 700	5 000	5 000
2800	Grunnerverv	50	0	0
90006150	Kjøp av eiendom	50	0	0
2702	Utlegg ved salg	373	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	8	0	0
90006900	Salg av eiendom	381	0	0
9100	Rådmannen - investeringer	32 869	35 606	7 900

2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	731	560	560
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	183	140	140
90006002	Datautstyr alle skoler	913	700	700
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	160	160
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	40	40
90006004	Digitalt arkiv oppvekst	0	200	200
9200	Oppvekst og kultur - investeringer	913	900	900

Detaljert oversikt pr. prosjekt inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt				
Alle tall i hele 1000				
Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017
9300	Helse og omsorg - investeringer			
1200	Samlepost annet forbruksmateriell, råvarer og tjenester	237	0	0
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	11	0	0
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	320	320
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	14	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	66	80	80
90006028	Kommunale hjelpemidler - omsorgssektor	328	400	400
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	1 760	1 760
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	26	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	7	440	440
90006082	FOS signalanlegg til institusjon/ trygghetsalarm hjemmetj.	33	2 200	2 200
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	0	640
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	160
90006084	Digital trygghetsalarm	0	0	800
1000	Kontormateriell	151	0	0
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	280	600
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	100	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	90	70	150
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	307	350	220
90006127	Helse - Prosjekt IKT velferdsteknologi	1 615	1 750	1 100
2100	Kjøp av transportmidler	284	320	320
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	61	80	80
90006128	Legevakten - utrykningsbil	346	400	400
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	245	280	280
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	113	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	90	70	70
90006129	Fos Kjøkkenservice - oppgraderinger	448	350	350
2100	Kjøp av transportmidler	398	320	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	79	80	0
90006153	Bil til utkjøring av hjelpemidler	477	400	0
9300	Helse og omsorg - investeringer	3 587	5 850	6 000

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

**Detaljert oversikt pr. prosjekt
inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt**

Alle tall i hele 1000

Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017
9600	Teknisk - Investeringer			
100	Fastlønn	400	0	0
1200	Samlepost annet forbruksmateriell, råvarer og tjenester	74	0	0
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	9	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2 245	5 000	8 000
2500	Materialer til vedlikehold, påkostning og nybygg	400	0	0
2700	Andre tjenester (som inngår i egenproduksjon)	58	0	0
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	203	0	0
3700	Kjøp av andre (private)	87	0	0
90006007	V a n n	3 474	5 000	8 000
100	Fastlønn	400	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1 627	5 000	8 000
2700	Andre tjenester (som inngår i egenproduksjon)	77	0	0
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	236	0	0
90006008	A v l ø p	2 340	5 000	8 000
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	24	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1	1 800	2 100
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	6 152	0	0
4000	Overføring til staten	2	0	0
7700	Refusjon fra andre (private)	-4 634	0	0
90006009	Reinere listafjorder	1 545	1 800	2 100
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	697	596	480
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	174	144	120
90006010	Asfaltering	872	740	600
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	3 440
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	860
90006011	Gatebruksplanen i farsund	0	0	4 300
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	769	680	480
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	192	170	120
90006012	Gatelys	961	850	600
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	5	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	920	1 480
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	104	230	370
8101	Øremerkede midler statstilskudd	-600	-500	-600
90006013	Trafikksikkerhetstiltak	-491	650	1 250
1400	Annonse, reklame, informasjon	1	0	0
1800	Strøm, energi	203	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2 529	2 700	4 700
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	219	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	634	800	1 300
7700	Refusjon fra andre (private)	-135	0	0
90006014	Ny adkomst bryneheia	3 451	3 500	6 000
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	829	800	800
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	20	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	188	200	200
90006016	Gatelys utskiftning - kvikksølv forbud	1 038	1 000	1 000
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	45	0	0
2100	Kjøp av transportmidler	1 006	800	800
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	35	200	200
90006017	Maskiner og utstyr	1 086	1 000	1 000
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	746	1 070	1 070
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	186	268	268
8101	Øremerkede midler statstilskudd	0	-427	-427
90006024	Varbakk aktivitetspark	932	911	911

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

**Detaljert oversikt pr. prosjekt
inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt**

Alle tall i hele 1000

Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017
9600	Teknisk - investeringer forts.			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	700	500
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	726	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	50	0
90006029	Dammer - vann	726	750	500
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	16	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	8	160	800
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	113	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	30	40	200
90006031	Opparbeidelse av fortau	168	200	1 000
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	80
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	20
90006035	Skilting nye gatenavn	0	0	100
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	583	641	271
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	146	159	67
8101	Øremerkede midler statstilskudd	0	-472	-162
90006038	Tilrettelagt tursti i vanse	729	328	176
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	456
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	114
90006055	Alcoa miljøpark	0	0	570
1200	Samlepost annet forbruksmateriell, råvarer og tjenester	2	0	0
1950	Avgifter, gebyr og lisenser	5	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1 027	970	480
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	256	180	120
8101	Øremerkede midler statstilskudd	-250	-250	0
90006063	Mulighetsstudier vanse	1 039	900	600
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2 468	2 400	480
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	128	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	636	600	120
8101	Øremerkede midler statstilskudd	0	-350	0
8301	Øremerkede midler fylkeskommunale tilskudd	-177	0	0
9580	Bruk av bundne investeringsfond	-170	0	0
90006065	Vestersiden oppgradering	2 885	2 650	600
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	800
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	200
8101	Øremerkede midler statstilskudd	0	0	-350
90006067	Brogaten 24 - riving/opparb. trapp/grøntomr.	0	0	650
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	145	0	0
9580	Bruk av bundne investeringsfond	-145	0	0
90006079	Krågenes boligfelt - utbyggingsavtale	0	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1 107	0	0
6500	Annet avgiftspliktig salg av varer og tjenester	-1 676	0	0
90006108	Industriområde Røseveika	-569	0	0
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	480	480
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	364	0	0
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	150	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	90	120	120
90006130	Utvidet parkering - Arctandergården	604	600	600
2500	Materialer til vedlikehold, påkostning og nybygg	0	400	400
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	100	100
90006131	Skjærgårdsparken Farsund	0	500	500

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

**Detaljert oversikt pr. prosjekt
inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt**

Alle tall i hele 1000

Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017
9600	Teknisk - investeringer forts.			
1150	Matvarer	2	0	0
1900	Leie av lokaler og grunn	1	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	554	900	500
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	138	100	0
8101	Øremerkede midler statstilskudd	-150	-500	-500
8301	Øremerkede midler fylkeskommunale tilskudd	-101	0	0
90006132	Vita Velo (Sykkelparkering, rasteplasser, utleie osv.)	444	500	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	2 400
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	600
90006133	Nordkapp/Håøyflua oppfylling/tilrettelegging	0	0	3 000
1800	Strøm, energi	46	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	241	330	280
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	72	30	20
90006134	Ladestasjoner - tilrettelegging og etablering	358	360	300
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	200	400
90006146	Høygård II - plan/prosjekt	0	200	400
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	1 700
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	300
90006147	Gang og sykkelsti	0	0	2 000
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	-500	0	0
4000	Overføring til staten	0	500	0
90006152	Gatelys Statens Vegvesen - Lundeveien	-500	500	0
9600	Teknisk - Investeringer	21 092	27 939	44 757

9601	Bygg Og Eiendom			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	119	0	0
2850	Kjøp av eksisterende bygg/anlegg	0	80	1 760
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	-62	20	440
90006005	Kommunale boliger	57	100	2 200
2500	Materialer til vedlikehold, påkostning og nybygg	320	0	0
2701	Kjøp av konsulent tjenester - Bygg og anlegg	75	240	240
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	99	60	60
90006006	Farsund sykehus	494	300	300
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1 272	2 400	1 780
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	318	600	445
8101	Øremerkede midler statstilskudd	0	-160	0
90006019	Vanse skole	1 590	2 840	2 225
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2 337	2 960	2 960
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	584	740	740
90006021	Farsund barneskole	2 921	3 700	3 700
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	538	600	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	134	150	0
90006023	Listahallen	672	750	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	-17	0	0
90006025	E k k o - div. oppgradering	-17	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	20 349	20 000	56 000
2701	Kjøp av konsulent tjenester - Bygg og anlegg	1	0	0
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	4 932	5 000	14 000
5001	Byggelånsrenter	190	0	0
90006026	Listheimen - Bygging av boliger og dagtilbud for demente	25 473	25 000	70 000
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2	800	240
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	200	60
90006037	Farsund rådhus - oppgradering kjøkken festsaalen	2	1 000	300

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Detaljert oversikt pr. prosjekt inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt					Alle tall i hele 1000		
Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017			
9601	Bygg og eiendom forts.						
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	679	400	720			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	170	100	180			
90006046	Borhaug skole	848	500	900			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	800			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	200			
90006076	Listheimen	0	0	1 000			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	1 255	1 920	1 440			
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	89	0	0			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	329	480	360			
90006092	Omsorgssenteret	1 673	2 400	1 800			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	78	160	160			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	20	40	40			
90006135	Sunde Barnehage	98	200	200			
1150	Matvarer	1	0	0			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	57	400	400			
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	198	0	0			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	64	100	100			
90006136	Skole prosjektering/tilstand (helhetsplan)	320	500	500			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	256	1 760	800			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	63	440	200			
90006137	Ekko trappeheis/lasterampe	318	2 200	1 000			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	112	480	480			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	28	120	120			
90006138	Voksenopplæringen	140	600	600			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	0	520			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	0	130			
90006139	Portnerboligen	0	0	650			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	100	80	240			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	20	60			
90006140	Bjørkeskaret service leiligheter	100	100	300			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	5 439	4 800	4 000			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	578	1 200	1 000			
5001	Byggelånsrenter	29	0	0			
90006141	Røssevika - lager	6 046	6 000	5 000			
2000	Kjøp av finansiell leasing og driftsmidler	0	480	400			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	401	0	0			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	100	120	100			
90006142	Effektiviseringstiltak i bygg (roboter, tilh.spesial utstyr m.m)	502	600	500			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	7 381	0	0			
2850	Kjøp av eksisterende bygg/anlegg	17	5 600	5 600			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	4	1 800	1 800			
90006143	Grunnerverv m.m for utbygging av Eilert Sundt	7 402	7 400	7 400			
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	400	400			
4290	Merverdiavgift som gir rett til momskompensasjon	0	100	100			
90006144	Oppgradering av næringsområder/bygg	0	500	500			
9601	Bygg Og Eiendom	48 640	54 690	99 075			

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Detaljert oversikt pr. prosjekt inkl. inntekter og kjøp av aksjer fordelt				
Alle tall i hele 1000				
Konto/prosjekt	Konto	Regnskap 2017	Revidert Budsjett 2017	Oppr. Budsjett 2017
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	6 152	0	0
4000	Overføring til staten	2	0	0
7700	Refusjon fra andre (private)	-4 634	0	0
90006009	Reinere listafjorder	1 545	1 800	2 100
6700	Salg av fast eiendom	-309	0	0
7700	Refusjon fra andre (private)	-15	0	0
90006070	Havnevesen - eiendomsalg	-324	0	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2 493	2 500	0
90006123	Asko Lagerhaller	2 493	2 500	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	2 149	2 200	1 400
90006126	Dypvannskaieen - Ny pullert	2 149	2 200	1 400
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	0	500	1 000
90006145	Ro-ro kai Lundevågen - samarbeidsprosjekt- andel	0	500	1 000
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	659	750	0
2701	Kjøp av konsulenttjenester - Bygg og anlegg	2	0	0
90006148	Borhaug Fiskemottak	661	750	0
2300	Vedlikehold, bygg-/anleggstjenester og nybygg/nyanlegg	388	360	0
90006151	Fortøyninger til fiskepirene	388	360	0
2801	Kjøp av tomt og grunn	271	300	0
90006154	Havnevesen - eiendomskjøp	271	300	0
9660	Farsund Havnevesen	7 182	8 410	4 500
9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-50 800	-50 800	-50 000
9580	Bruk av bundne investeringsfond	-443	0	0
90006100	Ubundne fond	-51 243	-50 800	-50 000
5101	Avdrag Husbanken videreutlån	3 407	0	0
5200	Utlån	11 911	16 000	0
5500	Avsetninger til bundne fond	3 337	0	0
9201	Mottatte avdrag på Husbankens videreutlån	-6 745	0	0
90006107	Husbanken - Startlån	11 911	16 000	0
9200	Mottatte avdrag på utlån	-28	0	0
90006115	Lister kompetanse as	-28	0	0
6700	Salg av fast eiendom	-1 658	-5 000	-5 000
6701	Salg av tomter/parseller	-1 198	0	0
90006900	Salg av eiendom	-2 855	-5 000	-5 000
8101	Øremerkede midler statstilskudd	0	-2 500	-2 500
8301	Øremerkede midler fylkeskommunale tilskudd	-2 500	0	0
8900	Overføringer fra andre (private)	0	-5 000	-5 000
90006901	Tilskudd - finansiering	-2 500	-7 500	-7 500
9800	Rådmannen - investeringer - finans	-44 715	-47 300	-62 500
Sum finansieringsbehov inkl. inntekter		69 568	86 095	100 632
	Finansert ved bruk av lånemidler	-58 031	-69 684	-73558
	Kompensasjon merverdiavgift	-11 538	-16 411	-27074
Udekket / udisponert		0	0	0

Noter:

Anvendte regnskapsprinsipper

Beskrivelse

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens og fylkeskommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler.

Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er alltid omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapirer skal klassifiseres som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller klassifiseres verdipapirene som anleggsmidler.

Andre fordringer som ikke inngår i punket ovenfor, er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers skal de klassifiseres som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) nr. 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelet kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommuneloven § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/ likviditetslån jf. kommuneloven § 50 nr. 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

En omklassifisering medfører en regnskapsføring i investeringsregnskapet og eventuelt i driftsregnskapet. Verdivurderingen må gjennomføres før omklassifiseringen. Omklassifisering av anleggsmidler til omløpsmidler skal ikke finne sted.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld.

Langsiktig gjeld skal vurderes til opptakskost. Langsiktig gjeld skal oppskrives ved varig økning i forpliktelsen. Krav til oppskrivning gjelder ikke ved renteendring på langsiktig gjeld. Oppskrivningen skal reverseres i den utstrekning grunnlaget for oppskrivningen ikke lenger er til stede.

Kortsiktig gjeld skal vurderes til det høyeste av opptakskost og virkelig verdi. Vurdering til høyeste verdi skal fravikes når dette er i samsvar med god kommunal regnskapsskikk for regnskapsføring av sikring. Kortsiktig gjeld som vurderes likt som markedsbaserte finansielle omløpsmidler skal vurderes til virkelig verdi.

Kommunal virksomhet utenfor kommuneregnskapet

Farsund kommunes samlede virksomhet fremkommer av årsregnskapet. Det er pr.31.12.2017 ingen kommunale foretak i Farsund (KF) som avlegger særregnskap.

Farsund kommune er vertskommune for Lister barnevern og Lister PPT, se note 17a og 17b. Fordringer gjeld til interkommunale samarbeid med eget særregnskap framkommer i note 18.

Nedenfor følger oversikt over kommunal virksomhet som er lagt til andre rettssubjekter som IKS og AS eller ivaretas av andre kommuner gjennom vertskommunesamarbeid.

	Type virksomhet	Type enhet	Vertskommune
Renovasjonsselskapet for Farsund og Lyngdal AS	Avfall	AS	
Brannvesenet Sør IKS	Brannvesen	IKS	
Farsund 365 AS	Næringsutvikling	AS	
Q43 – Q Fire Tre AS	Arbeidsmarkedsbedrift	AS	
Amento AS	Attføringsbedrift	AS	
Kommunerevisjonen Vest, Vest-Agder IKS	Revisjonstjenester	IKS	
Agder sekretariat	Sekretariat kommunens kontrollutvalg	Interkommunalt samarbeid	Kvinesdal
Vest-Agder-museet IKS	Museum	IKS	
Lister Byggesakstilsyn	Tilsyn byggesaker	Interkommunalt samarbeid	Sirdal
Skatteoppkreveren i Vestre Agder	Skatteoppkrever	Interkommunalt samarbeid	Kvinesdal
Lister Friluftsråd	Friluft oppgaver	Interkommunalt samarbeid § 27	
IKAVA IKS	Arkivsamarbeid	IKS	
Offentlig fellesinnkjøp på Agder (OFA)	Felles innkjøpstjenester	Interkommunalt samarbeid	
DDV	IKT-drift og brukerstøtte	Interkommunalt samarbeid § 27	

Note 1- Endring i arbeidskapitalen**Endring av arbeidskapital basert på bevilgningsregnskapet**

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Regnskap 2016
ANSKAFFELSE AV MIDLER		
Inntekter driftsdel	-852 153	-839 210
Inntekter investeringsdel	-29 574	-37 433
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner driftsdel	-17 153	-17 917
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner investeringsdel	-64 803	-82 958
Sum anskaffelse av midler	-963 684	-977 518
ANVENDELSE AV MIDLER		
Utgifter driftsdel	806 880	759 634
Utgifter investeringsdel	99 351	106 037
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner driftsdel	55 308	54 566
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner investeringsdel	43 246	13 856
Sum anvendelse av midler	1 004 786	934 093
Anskaffelse - anvendelse av midler	41 102	-43 425
Endring i ubrukte lånemidler	-42 031	26 368
Endring i arbeidskapital	83 133	-69 793

Endring av arbeidskapital basert på balanseregnskapet

OMLØPSMIDLER		
Endring premieavvik	-1 143	49
Endring kortsiktige fordringer	-5 517	5 868
Endring aksjer og andeler	6	405
Endring obligasjoner og sertifikater	0	0
Endring betalingsmidler	-92 230	50 118
Sum endring omløpsmidler	-98 883	56 440
KORTSIKTIG GJELD		
Endring premieavvik	-6 892	6 770
Endring kortsiktig gjeld	22 642	6 583
Sum endring kortsiktig gjeld	15 750	13 354
Endring i arbeidskapital	-83 133	69 793

Note 2 - Ytelser til ledende personer og revisor

Årslønn = brutto innberettet i hele kroner

Annet = beregnet andel av fordeler i annet enn kontanter som anses som godtgjørelse.

Regelendringer i skatteplikt for reise og km. godtgjørelse fra 2016 til 2017 medfører endring i grunnlaget.

		2017	2016
Rådmann	Årslønn	1 220 879	1 160 614
	Annet	11 323	5 519
Ordfører	Årslønn	875 333	858 179
	Annet	11 221	5 519
Varaordfører	Årslønn	116 824	113 144

Godtgjørelse til revisor

Kommunens revisor er Kommunerevisjonen Vest IKS. Honoraret dekker regnskapsrevisjon, attestasjonsoppdrag, rådgivning og andre tjenester.

	2017	2016
Innbetalt budsjettert beløp	923 000	892 000
Avregning for forrige år	-290 500	-42 000
Utgiftsført	632 500	850 000

Note 3 – Pensjoner

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2017	2016
Innestående på premiefond 01.01.	18025	24836
Tilført premiefondet i løpet av året	7374	8189
Bruk av premiefondet i løpet av året	15000	15000
Innestående på premiefond 31.12.	10399	18025

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år da kommunen har valgt ett-årig amortisering.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (kl § 48 nr 2). Regnskapsføringen av premieavvik og amortisering av premieavvik har hatt innvirkning på netto driftsresultat i 2017 ved at regnskapsførte pensjonsutgifter er kr. 6 729' høyere enn faktisk betalte pensjonspremier.

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonskostnaden	KLP	SPK	Andre
Forventet avkastning pensjonsmidler	4,50 %	4,20 %	
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %	
Forventet årlig lønnsvekst	2,97 %	2,97 %	
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	2,97 %	2,97 %	

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimatavvik

Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik	KLP	SPK	2017	2016
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	37768	7674	45 442	42 866
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	29547	4752	34 299	32 850
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-27885	-3549	-31 434	-30 383
Administrasjonskostnader	2512	262	2 774	2 951
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	41 942	9 139	51 081	48 284
Betalt premie i året	35 168	9 184	44 352	48 597
Årets premieavvik	6 774	-45	6 729	-313

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og akkumulert premieavvik	2017		2016	
	Arb.giveravg.	Arb.giveravg.	Arb.giveravg.	Arb.giveravg.
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr.31.12.	886 990	125 066	850 741	119 954
Pensjonsmidler pr. 31.12.	743 943	104 896	708 517	99 901
Netto pensjonsforpliktelser pr 31.12.	143 047	20 170	142 224	20 054
Årets premieavvik	6 729	949	-313	-44
Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01.)	-313		-5 663	
Sum amortisert premieavvik dette året	313		5 663	
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	6 729	949	-313	-44

Estimatavvik og planendringer	2017		2016	
	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser
Estimatavvik 31.12. dette år	7 471	-18 602	-19 373	23 447
Virkningen av planendr. etter § 13-3 bokstav C	0	0	0	0

Note 4 - Anleggsmidler

Kommunen følger inndelingen av anleggsmidler og avskrivningsplan som i regnskapsforskriftens § 8. Kommunen har følgende anleggsmiddelgrupper med tilhørende avskrivningsplan:

Anleggsmiddelgruppe	Avskrivn. plan	Eiendeler
Gruppe 1	5 år:	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende.
Gruppe 2	10 år:	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende.
Gruppe 3	20 år:	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende.
Gruppe 4	40 år:	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.
Gruppe 5	50 år:	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende
Tomter	-	Avskrives ikke

Anleggsmidler og avskrivning inkl. havnevesenet

alle tall i 1000

Tekst	Gr. 1	Gr. 2	Gr. 3	Gr. 4	Gr. 5	Tomter	Sum alle
Anskaffelseskost pr.1.1	25 256	28 185	128 600	859 644	293 314	58 862	1 393 860
Akkumulerte avskrivninger pr.1.1	-18 411	-15 431	-31 224	-159 040	-61 975		-286 081
Tilgang i regnskapsåret	4 552	3 560	12 787	36 721	31 998	9 282	98 900
Avskrivninger i regnskapsåret	-2 495	-2 531	-6 799	-23 520	-5 746		-41 090
Avgang i regnskapsåret	0	-894	0	-966	0	0	-1 860
Nedskrivning i regnskapsåret		-100	-1 008		-2 445		-3 553
Tilbakeført avskr. ved avgang og nedskr.	0	686	161	235	403		1 485
Bokført verdi pr. 31.12.2017	8 902	13 474	102 517	713 075	255 550	68 144	1 161 662

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie

Selskapets navn	Eierandel i selskapet	Balanseført verdi 31.12.2017	Balanseført verdi 31.12.2016
Nordkapp utvikling II AS - 30 000 aksjer	100 %	25 790	0
KLP - egenkapitalinnskudd		17 589	15 671
Renovasjonsselskapet for Farsund og Lyngdal	59,7 %	597	597
Lister kompetanse AS	8,10 %	15	15
Vest-Agder museet IKS	5 %	50	50
Naglestad skisenter AL	1 A-andel	25	25
Amento AS	48 %	250	250
Q43 - Q FIRE TRE AS	50 %	100	100
Lister Bompengeselskap AS	10 %	10	10
Farsund Næringselskap AS	20 %	133	133
Agder Energi AS	1,299 %	104 000	104 000
Havnevesenet Cruise Norway	2 aksjer	1	1
Visit Sørlandet	4 %	40	40
Lister Nyskaping AS	3,65 %	100	100
Farsund 365 AS	44 %	44	44
Varodd Industrier AS 10 aksjer	0,06 %		
Sum		148 744	121 036

Note 6 – Gjeldsforpliktelse – langsiktig gjeld

Alle tall i 1000

Fordeling langsiktig gjeld etter kreditorer:	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015
Kommunens samlede lånegjeld inkl. havn	872 816	890 899	818 382
Norges kommunalbank	329 430	350 471	271 511
Husbanken	81 664	69 121	63 971
Sertifikatlån - Nordea	276 900	376 900	376 900
Obligasjonslån Skandivanviska Enskildabanken	0	0	106 000
Obligasjonslån Nordea	98 000	0	0
KLP-banken	86 821	94 406	0

Gj.snittlig gjennværende løpetid langsiktig gjeld: 9,0 9,4 5,8 år

Verdien av lån som forfaller og må refinansieres
neste regnskapsår: 276 900

Fordeling langsiktig gjeld etter finansiering	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015
Lån knyttet til selvkostområdene i kommunen	184 688	180 869	172 142
Havnevesenets lån	71 502	74 330	46 595
Lån innenfor kompensasjonsordningen	64 139	67 774	67 772
Startlån og formidlingslån	81 010	68 417	63 221
Ubrukte lånemidler	13 520	53 778	29 182
Lånegjeld øvrige tjenesteområder	457 956	445 730	439 470
Finansielle leieavtaler	0	0	0
	872 816	890 899	818 382

Det er i regnskapsåret 2017 utgiftsført følgende avdrag på lånegjeld:

Avdrag drift - langsiktige lån - inkl. havn	30 676	27 713	24 395
Avdrag - ekstraord. i investeringsregnskapet	0	0	0
Husbanken - Startlånsordningen			
Avdrag - husbanklån - investeringsregnskapet	3 407	2 804	2 460
Mottatt ekstraordinære avdrag - avsatt fond	3 337	3 494	4 413

Minste tillatte avdrag ihht kommuneloven § 50 nr. 7

Avdrag	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015
Betalt avdrag i driftsregnskapet	30 676	27 713	24 395
Beregnet minste lovlige avdrag	30 575	27 713	24 395
Ved beregning av minimumsavdrag i drift er det benyttet forenklet formel. Kommunen betaler lovens krav til minste avdrag i driftsregnskapet.			

Note 7 – renter og sikring

Alle tall i hele 1000	Beløp	start	utløper	Farsund kommune betaler:	Farsund kommune mottar:	Markedsverdi
Swap - knyttet til lån i Kommunalbanken	80 000	des.2007	des.2017	Fast 4,64%	Flytende 3mnd NIBOR	avtale utløpt i 2017
Swap - knyttet til sertifikatlån i Nordea	100 605	des.2007	des.2017	Fast 5,287%	Flytende 3mnd NIBOR	avtale utløpt i 2017
Gjeldende renteswaper pr. 31.12.2017						
Swap - knyttet til sertifikatlån i Nordea	62 153	des.2011	des.2021	Fast 3,38%	Flytende 3mnd NIBOR	-4 687
Swap - knyttet til sertifikatlån i Nordea	50 000	juni 2017	des.2022	Fast 1,98 %	Flytende 3mnd NIBOR	-1 416
Swap - knyttet til sertifikatlån i Nordea	95 550	mai 2017	mai 2025	Fast 1,24 %	Flytende 3mnd NIBOR	1 773
Gjeldende SWAP'er - sikringsinstrument	207 703				Samlet markedsverdi på rentederivater:	-4 330
3 mnd nibor pr. 31.12.2017= 0,81 %						
Risiko som sikres: renterisiko	Type sikring: kontantstrømssikring		Sikringsobjekt: Langsiktig gjeld se note 6			
Formålet med sikringen:						
Formålet med sikringen er forutsigbare og faste betalbare rentekostnader for sikret del av låneporteføljen. Sikringen er i samsvar med rentesikringsstrategien nedfelt i finansreglementet. Andel rentesikret og løpetid på rentesikringen er innenfor rammer gitt i finansreglementet. Jfr. Finansreglementet pkt. 3.1 og 3.2						
Gjeldsporteføljen er sikret med en andel fastrente 39 %. Gjennomsnittlig rentebindingstid er 1,86 år. Dagens finansreglement indikerer at kommunen i utgangspunktet bør ha 20 % av sine lån bundet på lang sikt (minst 3år) og minimum 1/3 på flytende rente. Snittrenten for porteføljen av lån og swaper var 2,4 % for de siste 12 måneder.						
Sikringseffektiviteten:						
Sikringen vurderes som effektiv. Renteswappenes hovedstol korresponderer med en andel nibor-basert gjeld som er antatt å være tilstede i hele renteswappenes løpetid. Sikringseffektiviteten vurderes som høy selv om det foreligger datomessige avvik mellom de enkelte låns fikseringstidspunkt og renteswappenes fikseringstidspunkter.						

Note 8 - Periodisert renteutgift i regnskap fra 2011

Restrukturering av to rentebytteavtaler i 2011 medførte et korrigert regnskap vedtatt av kommunestyret 18.12.2012. Periodisert finansutgift kr. 5,7 mill. ble i den forbindelse bokført mot kortsiktig gjeld i balansen.

I årsregnskap 2017 ble gjestående avsatt finansutgift tilbakeført kr. 650 000

Fremtidig tilbakeføring : 0

Note 9 – Finanstransaksjoner – netto renteutgifter

Endring i presentasjonen av renter i årets regnskap innebærer ulikt sammenligningsgrunnlag i linjene eksterne finansinntekter og eksterne finansutgifter i skjema 1A og økonomisk oversikt drift i budsjettkolonnene og i regnskap 2016.

I regnskapsskjemaene vises dermed renter knyttet til rentebytteavtaler netto i kolonnene regulert og opprinnelig budsjett samt regnskap 2016 - mens kolonnene for regnskap 2017 viser brutto rentetransaksjoner.

Tabellen nedenfor viser netto renteutgifter der renteinntekter fra rentebytteavtaler er sammenstilt med renteutgifter og låneomkostninger i alle kolonnene.

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
EKSTERNE FINANSINTEKTER				
Renteinntekter og utbytte	-14 046	-12 700	-12 700	-11 285
inkl. swap - renteinntekter (rentebytte langsiktig gjeld)				
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-1	0	0	0
Mottatte avdrag på lån	-119	-20	-20	-28
Sum eksterne finansinntekter	-14 166	-12 720	-12 720	-11 312
EKSTERNE FINANSUTGIFTER				
Renteutgifter og låneomkostninger	21 659	24 374	24 374	17 147
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	30 633	28 177	28 177	27 713
Utlån	29	50	50	80
Sum eksterne finansutgifter	52 321	52 601	52 601	44 939
Resultat eksterne finanstransaksjoner	38 155	39 881	39 881	33 627

Note 10 – kommunens garantiansvar

Gitt overfor	andel	2017	2016	utløp
Vest-Agder Fylkeskommune Lister Bompengeselskap AS	10 %	3 000	11 000	2018
Brannvesenet Sør IKS - lån kr. 2 697	20,06 %	556	541	
Depositumgarantier		975	817	
Kirketorget Farsund - garanti lån opplysningsfondet		3 200	3 200	
DDV-Drift og strategi *)	17 %	3 986	3 588	
Farsund idrettslag		1 589	1 200	
Sum garantiansvar		13 306	20 347	

*) Kommunene hefter for all gjeld i DDV. Oppgitt andel gjelder kun langsiktig gjeld.

Note 11 Finansielle omløpsmidler

alle tall i 1000 kr.

Aktiva klasse	Bokført verdi pr.31.12.2017	Anskaffelses- kost	Årets resultatførte verdiendring	Gevinst og tap ved salg	Rente og avkastning
Pengemarkedsfond	411	402	1	0	5
Obligasjoner	0	0	0	0	
Obligasjoner med forfall	0	0	0		0
Utenlandske aksjer/fond	0	0	0	0	0
Norske aksjer/fond	0	0	0	0	0
Sum	411	402	1	0	5

Bokført verdi viser verdien av beholdningen og hva man kan forvente å motta ved et salg 31.12.

Markedsverdi skal normalt være lik bokført verdi fordi regelverket krever at finansielle omløpsmidler skal bokføres til markedsverdi.

Årets resultatførte verdiendring er forskjellen mellom IB bokført verdi pr. 01.01 i regnskapsåret og UB bokført verdi pr. 31.12. Dette beløpet er ført i driftsregnskapet med resultatvirkning.

Anskaffelseskost viser hva det ble betalt for omløpsmiddelet da det ble kjøpt. Forskjellen mellom anskaffelseskost og markedsverdi viser den urealiserte avkastning kommunen har oppnådd hittil på plasseringen.

Finansiell markedsrisiko Kommunens eksponering i markedet og fordeling av plasseringen på aktivaklasser er innenfor de vedtatte rammer i henhold til kommunens finansreglement.

Note 12 – Egenkapitalposter

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital driftsregnskap består av følgende poster:

Tall i hele 1 000

1992	Periodisering av feriepenge etter anordningsprinsippet	8 694
2001	Momskompensasjon – prinsippendring	-738
2008	Helsedirektoratet – prinsippendring tilskudd ressurskrevende	-3 792
	31.12.2017 – Saldo i balansen	4 164

Farsund kommune årsregnskap 31.12.2017

Note 13 – Avsetning og bruk av fond

	Beholdning 01.01.	Avsetninger	Bruk av fond i driftsregnskap	Bruk av fond i inv.regnskapet	Beholdning 31.12.
Disposisjonsfond	kr 43 545	kr 42 207	kr 6 655	kr -	kr 79 098
Bundne driftsfond	kr 21 498	kr 5 578	kr 8 988	kr -	kr 18 088
Ubundne investeringsfond	kr 116 148	kr -	kr -	kr 50 800	kr 65 349
Bundne investeringsfond	kr 13 406	kr 3 337	kr -	kr 758	kr 15 986
Samlede avsetninger og bruk av avsetninger	kr 194 598	kr 51 123	kr 15 643	kr 51 558	kr 178 520

	Beholdning 01.01.	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.
Bruk av og avsetning til fond i driftsregnska				
Regnskapsskjema 1A - disposisjonsfond				
Disposisjonsfond	kr 43 545	kr 35 242	kr 4 550	kr 74 237
Opprinnelig budsjett		kr 8 212	kr 4 000	
Justert budsjett		kr 35 242	kr 4 550	
Regnskapsskjema 1B				
Enhet 14 - Personal og organisasjon		kr 1 475	kr -	kr -
Enhet 17 - Støttefunksjoner		kr 424	kr -	kr -
Enhet 21 - Barnehager		kr 1 172	kr -	kr -
Enhet 22 - Farsund ungdomsskole		kr 503	kr 51	kr -
Enhet 25 - Lista ungdomsskole		kr 300	kr -	kr -
Enhet 26 - Farsund barneskole		kr -	kr 348	kr -
Enhet 28 - Kultur og idrett		kr 39	kr 191	kr -
Enhet 30 - Forvaltning helse og omsorg		kr 1 102	kr -	kr -
Enhet 31 - NAV-kommune		kr 1 950	kr 208	kr -
Enhet 32 - Psykisk helse, barne og ungdomstjeneste		kr -	kr 58	kr -
Enhet 39 - Funksjonshemmede - sone Farsund		kr -	kr 546	kr -
Enhet 42 - Teknisk forvaltning		kr -	kr 703	kr -
Sum disposisjonsfond regnskapsskjema 1B		kr 6 965	kr 2 105	kr 4 860
Sum disposisjonsfond	kr 43 545	kr 42 207	kr 6 655	kr 79 098
Regnskapsskjema 1A - bundne driftsfond				
Bundne driftsfond	kr 21 498	kr 23	kr -	kr 21 520
Opprinnelig budsjett		kr -	kr -	
Justert budsjett		kr -	kr -	
Regnskapsskjema 1B				
Enhet 17 - Støttefunksjoner		kr 1 000	kr 862	
Enhet 21 - Barnehager		kr -	kr 1 292	
Enhet 22 - Farsund ungdomsskole		kr 54	kr -	
Enhet 26 - Farsund barneskole		kr -	kr 463	
Enhet 27 - Voksenopplæringen		kr 120	kr -	
Enhet 28 - Kultur og idrett		kr -	kr 1	
Enhet 29 - PPT Lister		kr 1 429	kr 341	
Enhet 30 - Forvaltning helse og omsorg		kr 680	kr 778	
Enhet 31 - NAV-kommune		kr -	kr 2 191	
Enhet 32 - Psykisk helse, barne og ungdomstjenester		kr 344	kr 398	
Enhet 34 - Listaheimen		kr -	kr 146	
Enhet 38 - Funksjonshemmede - sone Vanse		kr -	kr 63	
Enhet 41 - Teknisk drift		kr 792	kr 2 421	
Enhet 45 - Landbruk		kr 133	kr 7	
Enhet 47 - Havnevesen		kr 1 003	kr -	
Enhet 66 - Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona		kr -	kr 25	
Sum bundne driftsfond regnskapsskjema 1B	kr -	kr 5 556	kr 8 988	kr (3 432)
Sum bundne driftsfond	kr 21 498			kr 18 088
Bundne fond	Beholdning 01.01.	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.
Bundne driftsfond				
Selvkostfond	kr 4 416	kr 733	kr 1 735	kr 3 414
Lister PPT	kr 1 698	kr 1 429	kr 341	kr 2 787
Skjærgårdsparken prosjekter og drift	kr 770	kr 59	kr -	kr 829
Ekstra tilskudd funksj.	kr 1 402	kr 42	kr 1 402	kr 42
Landbruk - natur og forvaltningsplan	kr 1 884	kr 129	kr -	kr 2 013
Havnevesenet - storhavn	kr -	kr 1 003	kr -	kr 1 003
Øvrige bundne driftsfond	kr 11 327	kr 2 183	kr 5 510	kr 8 000
Sum	kr 21 498	kr 5 578	kr 8 988	kr 18 088
Bundne investeringsfond				
Husbanken - til videreutlån/ekstraord.avdrag	kr 12 193	kr 3 337	kr -	kr 15 531
Utbyggingsavtale	kr 600	kr -	kr 145	kr 455
Øvrige bundne investeringsfond	kr 613	kr -	kr 613	kr -
Sum	kr 13 406	kr 3 337	kr 758	kr 15 986
Ubundne investeringsfond	Beholdning 01.01.	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.
Kraftfondet	kr 110 927	kr -	kr 48 921	kr 62 006
Havnevesenet	kr 3 785	kr -	kr 443	kr 3 343
Øvrige bundne driftsfond	kr 1 436	kr -	kr 1 436	kr -
Sum	kr 116 148	kr -	kr 50 800	kr 65 349

Note 14 – kapitalkonto

DEBET	Tall i hele 1000	KREDIT
		01.01.2017 Balanse (kapital) 282 857
<u>Debetposter i året:</u>		<u>Kreditposter i året:</u>
Salg av fast eiendom og anlegg	999	Aktivering av fast eiendom og anlegg 98 900
Avskrivinger fast eiendom og anlegg	41 090	Oppskrivning av fast eiendom og anlegg
Nedskrivning	2 904	
Pensjonsforpliktelse Arb.g.avg.av netto.pens.	36 249 116	Pensjonsmidler 35 426
		Egenkapital innskudd - KLP 1 918
Salg av aksjer og andeler		Kjøp av aksjer og andeler 25 790
Avgang av aksjer og andeler		Oppskrivning av aksjer og andeler
Nedskrivning av aksjer og andeler		
Avdrag på sosiale utlån	119	Sosiale utlån 29
Tap sosiale utlån		
Pantefrafall husb.lån		Utlån (husb. videreutlån) 11 911
Avdrag på utlån. Husb.	6 745	Andre utlån
Avdrag på andre utlån	28	
		Avdrag Husbanklån 3 407
Bruk av midler fra eksterne lån	58 031	Avdrag på eksterne lån 30 676
31.12.17. BALANSE (kapital)	344 633	
SUM DEBET	490 914	SUM KREDIT 490 914

Note 15 – Selvkosttjenester

Tall i hele kroner

2017 Etterkalkyle selvkost	Totalt	Vann	Avløp	Husholdnings- renovasjon	Feiing	Slam- tømming	Hytte- renovasjo n
Gebyrinntekter	39 969 659	10 762 135	13 606 265	10 644 813	1 426 905	1 101 940	2 427 601
Øvrige driftsinntekter	515 554	194 028	321 526	0	0	0	0
Driftsinntekter	40 485 213	10 956 164	13 927 790	10 644 813	1 426 905	1 101 940	2 427 601
Direkte driftsutgifter	29 148 211	6 301 058	8 121 825	10 234 607	1 245 725	1 009 975	2 235 020
Avskrivningskostnad	7 661 605	4 174 465	3 487 140	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	3 618 493	1 817 127	1 801 366	0	0	0	0
Indirekte netto driftsutgifter	968 976	428 410	406 685	59 899	15 899	23 851	34 231
Indirekte avskrivningskostnad	844	422	422	0	0	0	0
Indirekte kalkulatorisk rente (1,98 %)	519	313	206	0	0	0	0
Driftskostnader	41 398 649	12 721 796	13 817 644	10 294 507	1 261 625	1 033 826	2 269 251
Resultat	-913 435	-1 765 632	110 147	350 307	165 281	68 114	158 349
Kostnadsdekning i %	97,8 %	86,1 %	100,8 %	103,4 %	113,1 %	106,6 %	107,0 %
Selvkostfond 01.01	4 416 023	2 441 211	1 538 657	274 700	0	48 760	112 695
+ Avsetning til selvkostfond	852 197	0	110 147	350 307	165 281	68 114	158 349
- Bruk av selvkostfond	-1 765 632	-1 765 632	0	0	0	0	0
+ Kalkulert rente selvkostfond (1,98 %)	78 394	30 856	31 556	8 907	1 636	1 640	3 799
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	3 580 982	706 435	1 680 359	633 914	166 918	118 513	274 843
Gebyrinntekter	39 969 659	10 762 135	13 606 265	10 644 813	1 426 905	1 101 940	2 427 601
Gebyrgrunnlag	40 883 095	12 527 768	13 496 118	10 294 507	1 261 625	1 033 826	2 269 251
Finansiell dekningsgrad i % (gebyrinntekter/gebyrgrunnlag)	97,8 %	85,9 %	100,8 %	103,4 %	113,1 %	106,6 %	107,0 %

I budsjettet for 2017 er de kommunale avgiftene vedtatt med den forutsetning at vann, avløp og renovasjonsutgifter skal dekke kommunens faktiske drifts- og kapitalutgifter, dvs. etter selvkostprinsippet

Note 16 – Farsund havnevesen

Tall i hele 1000

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT - 2017	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
DRIFTSINTEKTER			
Inntekter anløpsavgifter - forvaltning	-479	-560	-559
Leieinntekter småbåthavner og fiskerihavn	-2 961	-2 273	-2 205
Leieinntekter og avgifter storhavn	-10 419	-9 395	-4 874
Sum driftsinntekter	-13 859	-12 228	-7 638
DRIFTSUTGIFTER			
Lønn og sosiale utgifter	2 045	2 023	1 717
Kjøp av varer og tjenester	3 683	2 089	2 100
Avskrivninger	5 065	4 334	4 461
Sum driftsutgifter	10 793	8 446	8 278
Brutto driftsresultat	-3 067	-3 782	640
EKSTERNE FINANSINTEKTER/UTGIFTER			
Renteinntekter og utbytte	-198	0	-539
Renteutgifter og låneomkostninger	1 303	1 474	858
Avdrag på lån	2 827	2 677	2 265
Sum eksterne finansinntekter og utgifter	3 932	4 151	2 583
Motpost avskrivninger	-5 065	-4 334	-4 461
Netto driftsresultat	-4 200	-3 965	-1 237

ANLEGGSMIDLER	31.12.2017	31.12.2016
Havnevesenets tomter	15 042	14 771
Havnevesenets utstyr og maskiner (10 års avskr.)	308	352
Havnevesenets anlegg (20 års avskrivning)	16 480	17 416
Havnevesenets bygninger og kaier (40 års avskrivning)	101 120	93 336
Sum havnevesenets anleggsmidler	132 950	125 875

Gjeld og egenkapitalposter - havnevesenet	31.12.2017	31.12.2016
Kortsiktig gjeld:		
Innskudd småbåthavner - (klassifisert som kortsiktig gjeld)	673	30 181
Langsiktig gjeld:		
Lån Kommunalbanken og KLP-kommunekreditt	71 502	74 330
Havnevesenets kapitalkonto :		
Anleggsmidler finansiert ved egenkapital	52 708	49 357
Ubundne kapitalfond:		
Fond til finansiering av diverse småbåthavner	3 343	3 785
Ubrukte lånemidler :		
Ubrukte lånemidler havnevesenet	0	6 739

Fordelt driftsresultat fra 2011 - 2012 - 2013 - rest til fremtidig inndekking				
	Overført bundet fond	Saldo memoria 31.12.2017	Driftsresultat 2017	Saldo memoria 31.12.2016
Storhavn	-1 003	0	-4 175	2 969
Havnevesen -fovaltning - selvkostområde	0	0	203	0
Småbåthavn	0	1 251	-228	1 479
Driftsresultat fordelt	-1 003	1 251	-4 200	4 447

Note 17 a**Interkommunalt samarbeid - PPT-Lister**

Farsund kommune er vertskommune for PPT lister.

Fra 1.1.07 var samarbeidet organisert etter kommunelovens § 27.

Fra 1.10.09 er hjemmel kommunelovens § 28a) - og samarbeidet er organisert etter 28 b)

Deltakere i samarbeidet er Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Farsund.

Tall i hele 1000

PPT Lister - 2017		
Tekst	Utgifter	Inntekter
Overføring fra Farsund kommune(kontorkommunen)		-3 459
Overføring fra Lyngdal kommune		-3 615
Overføring fra Sirdal kommune		-1 190
Overføring fra Kvinesdal kommune		-2 430
Overføring fra Flekkefjord		-3 227
Resultat av overføringer		-13 921
PPT Lister - driftsutgifter etter formålet	12 833	
Resultat av virksomheten - mindreforbruk		-1 088
Disponering av resultatet:		
Overført fra bundet driftsfond logopedtjenesten		-341
Overført til bundet driftsfond PPT-Lister	1 429	

Note 17 b**Interkommunalt samarbeid Lister Barnevern**

Farsund kommune er vertskommune for Lister Barnevern.

Samarbeidet startet 1.1.2010 og er organisert etter kommunelovens § 28b

Deltakere i kommunesamarbeidet er Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Farsund

Driftsutgifter innbefatter også utgifter til barnevernstiltak i den enkelte kommunes ansvarsområde

Tall i hele 1000

Lister barnevern 2017			
Tekst	tall i hele kroner	Utgifter	Inntekter
Overføring fra Farsund kommune (kontorkommunen)			-15 609
Overføring fra Lyngdal kommune			-23 671
Overføring fra Sirdal kommune			-3 810
Overføring fra Kvinesdal kommune			-11 527
Overføring fra Flekkefjord			-13 947
Resultat av overføringer			-68 564
Lister barnevern- netto driftsutgifter etter formålet		68 564	
Resultat av virksomheten: mer- /mindreforbruk			0
Disponering av resultatet:			
Overført fra/til bundet driftsfond			0

Note 18 - Fordringer og gjeld til interkommunale samarbeid jfr. § 27 med eget særregnskap

Kommunal virksomhet navn:	31.12. 2017			
	Fordringer		Gjeld	
<i>Kortsiktige poster</i>				
Lister Friluftsråd	kr	258	kr	25
Sum kortsiktige poster	kr	258	kr	25
Sum langsiktige poster	kr	-	kr	-

Note 19 - Forhold ved regnskapsårets slutt med betinget utfall samt hendelser etter balansedagen.

- Eiendomsskatt – taksering av kraftlinjer

Høyesterett avsa 26.juni 2017 dom i sak mellom Statnett og tre kommuner om taksering av kraftlinjer i sentralnettet. Dommen er direkte bindende kun for partene, men vil kunne få virkning for alle kommuner som skriver ut eiendomsskatt på kraftlinjer i sentralnettet.

- Det er ellers ingen pågående rettsaker eller andre kjente hendelser ved regnskapsavleggelsen som vil ha betydning for det fremlagte regnskapet.

Farsund kommune

Årsberetning 2017

Innhold:

1.	Rådmannens kommentarer.....	3
2.	Kommunens økonomiske resultat og stilling.....	5
3.	Redegjørelse for vesentlige avvik budsjett / regnskap.....	10
4.	Balansen.....	16
5.	Investeringer	18
6.	Likestilling, inkludering og mangfold.....	19
7.	Etiske retningslinjer.....	21
8.	Interkommunalt samarbeid	22
	Lister PPT	22
	Lister barnevern	22
9.	Internkontroll.....	24

1. Rådmannens kommentarer

Regnskapet for 2017 legges frem med et mindreforbruk på 6,6 mill. Resultatet er tilfredsstillende og foreslås tillagt disposisjonsfondet. Det regnskapsmessige mindreforbruket skyldes i tillegg til god økonomistyring i enhetene, høyere frie inntekter og gunstige pensjonseffekter. Driftsregnskapet for 2017 viser netto driftsresultat på 0,8 % som er ned fra rekordhøye 5,1 % i 2016. Samlede disposisjonsfond har økt til 79,1 mill. i 2017. Nivået på disposisjonsfondet er vesentlig styrket de siste årene og utgjør nå 9,3 %.

Sentrale deler av kommunens virksomhet er langsiktig av natur. Det er relativt få tiltak som gir hurtige effekter innenfor ett enkelt budsjettår, og beslutninger får vanligvis virkninger flere år fram i tid. Det blir derfor viktig at framtidige drifts- og investeringstiltak forankres godt i kommunens budsjett- og økonomiplanarbeid og underlegges et lengre tidsperspektiv slik at enhetene får de arbeidsforhold som trengs for å bidra til ønsket framtidig utvikling. Økonomien i Farsund kommune er vesentlig styrket de siste årene og gir økt evne til å håndtere uforutsette utgifter eller reduserte inntekter framover. Mye av forbedringen skyldes imidlertid engangsforhold man ikke kan legge til grunn at vil gjenta seg framover. Dersom det regnskapsmessige mindreforbruket i 2017 tillegges disposisjonsfondet, økes nivået på fondet til om lag 10 % av driftsinntektene. Farsund kommune har et høyt gjeldsnivå og det er derfor fornuftig å øke størrelsen på fondet også ut over 5 % for å øke graden av handlefrihet.

De siste års trend med positiv befolkningsutvikling snudde i 2017. Særlig den store endringen innen flyktningetilstrømmingen har påvirket bosettingstallene negativt. Framtidig befolkningsutvikling avhenger av en rekke forhold, men i første rekke er det dynamikken mellom bedrifter, besøkende og innbyggere som legger dette grunnlaget. Omstillingene i olje- og gassnæringen de siste årene har gitt utfordringer i form av stigende arbeidsledighet i vår region, men det observeres nå klare positive tegn til bedre tider i denne næringen. En fortsatt bred og langsiktig satsning, blant annet for å stimulere til utvikling og nyskaping i næringslivet, er derfor sentralt i arbeidet med å videreutvikle kommunens attraktivitet og omdømme.

Flyktnings situasjonen høsten 2015 krevde stor oppmerksomhet og tilrettelegging fra en rekke aktører. Farsund var blant annet vertskommune til to statlige mottak for enslige mindreårige, ett desentralisert mottak og ett akuttmottak. Ved utgangen av 2017 er alle disse avviklet. En rekke av kommunens ulike enheter har utvist stor endringsevne på dette området, men særlig Voksenopplæringen har vært tvunget til en dramatisk omlegging av skolens drift på grunn av redusert elevmasse.

Tidlig innsats har i lengre tid preget utviklingen av tjenester både innen barnehage, skole og i det generelle arbeidet med å styrke levekårene i kommunen. Fremover vil også *Bedre tverrfaglig innsats (BTI)* bli løftet fram som satsingsområde for å lykkes enda bedre i utviklingsarbeidet. Folkehelsearbeidet skal bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller og fremme innbyggernes helse. Vår vedtatte Folkehelseplan legger til grunn et solid tverrfaglig samarbeid, og har stor oppmerksomhet på involvering av frivillig sektor. Utdanningsnivå er identifisert som en av de viktigste faktorene for helseatferd. Alle barnehager og skoler er derfor sentrale arenaer for utvikling av holdninger og sosial utjevning av levevaner og helse.

En viktig målsetting for helsesektoren er at eldre skal ha en aktiv alderdom i eget hjem så lenge som mulig. Satsing på hverdagsmestring er høyt prioritert i hjemmebaserte tjenester. Samhandlingsreformen har gitt kommunen utfordringer som stiller store krav til omstilling og økt kompetanse, blant annet fordi raskere utskrivninger fra sykehuset til hjemmet krever økt samhandling, fleksibilitet og systematikk i tjenesteleveransene. Det er generelt stort press på korttids plasser og hjemmebaserte tjenester, og det er en utfordring for sektoren å tilpasse

seg endringene i tilstrekkelig grad. Utbygging og modernisering av Listaheimen har startet i 2017 og ferdigstilles i 2018. Økt innsats på forebygging og habilitering, bedret folkehelse og utnyttelse av velferdsteknologi i tjenesteproduksjonen blir enda viktigere i årene som kommer.

Farsund kommune skal være en handlekraftig organisasjon som responderer hurtig på behovsendringer. Det fordrer at vi er gode på intern og ekstern samhandling og er oss bevisst kommunens omdømme i alle henseender. De ansattes kompetanse og jobbengasjement er avgjørende for at Farsund kommune skal være en attraktiv arbeidsplass, en aktiv samfunnsbygger og dermed en god tjenesteleverandør. Sykefraværet fortsetter på et lavt nivå, men økte fra 6,6 % i 2016 til 7,0 % i 2017. Det er imidlertid identifisert klare sektorvise forskjeller som det skal jobbes videre med fremover.

Strammere økonomiske rammer over flere år har resultert i en betydelig innsats fra enhetene, og det er kjekt å se at vi langt på vei lykkes i dette arbeidet. Dette hadde vi ikke fått til uten den gode jobben som utføres av medarbeiderne i Farsund kommune - og den gode samhandlingen mellom politikere og administrasjon.

Jeg vil takke alle for et godt samarbeid og stort engasjement i 2017 – og ønske all mulig lykke til framover!

Farsund 12.3.2018

Vidar Torsøe

Rådmann

2. Kommunens økonomiske resultat og stilling

Årets driftsregnskap i Farsund kommune er avsluttet med 6,6 mill i mindreforbruk.

Økonomisk oversikt nedenfor viser den økonomiske aktiviteten og gir grunnlag for analyser. For vurdering av resultat mot kommunestyrets vedtatte budsjetttrammer benyttes regnskapsskjema 1A og 1B

Farsund kommune - regnskap 2017					
Økonomisk oversikt - drift					
Tall i 1000 kroner	Note	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
DRIFTSINNEKTER					
Brukerbetalinger		-23 324	-21 806	-19 486	-22 871
Andre salgs- og leieinntekter		-76 993	-73 232	-72 436	-70 200
Overføringer med krav til motytelse		-142 098	-130 645	-139 761	-157 637
Rammetilskudd		-276 013	-257 180	-255 480	-263 920
Andre statlige overføringer		-65 965	-44 014	-43 189	-59 836
Andre overføringer		-1 111	-28	-28	-2 605
Inntekts- og formuesskatt		-236 747	-248 020	-248 020	-232 825
Eiendomsskatt		-29 903	-29 550	-29 550	-29 317
Andre direkte og indirekte skatter		0	0	0	0
Sum driftsinntekter		-852 153	-804 476	-807 951	-839 210
DRIFTSUTGIFTER					
Lønnsutgifter		443 203	435 868	434 794	424 061
Sosiale utgifter		106 170	103 940	103 092	96 734
Kjøp av varer og tjen. som inngår i komm. tjenesteprod.		97 179	86 954	86 529	96 129
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteprod.		113 878	105 278	105 409	103 187
Overføringer		56 144	46 178	46 474	52 879
Avskrivninger	4	41 090	40 400	40 400	38 736
Fordeelte utgifter		-9 693	-9 171	-8 926	-10 335
Sum driftsutgifter		847 971	809 447	807 772	801 391
Brutto driftsresultat		-4 182	4 971	-179	-37 819
EKSTERNE FINANSINNEKTER					
Renteinntekter og utbytte	9	-17 033	-12 700	-12 700	-14 587
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-1	0	0	0
Mottatte avdrag på lån		-119	-20	-20	-28
Sum eksterne finansinntekter		-17 153	-12 720	-12 720	-14 615
EKSTERNE FINANSUTGIFTER					
Renteutgifter og låneomkostninger	9	24 646	24 374	24 374	20 449
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0
Avdrag på lån	6	30 633	28 177	28 177	27 713
Utlån		29	50	50	80
Sum eksterne finansutgifter		55 308	52 601	52 601	48 242
Resultat eksterne finanstransaksjoner		38 155	39 881	39 881	33 627
Motpost avskrivninger	4	-41 090	-40 400	-40 400	-38 736
Netto driftsresultat		-7 118	4 452	-698	-42 927
BRUK AV AVSETNINGER					
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	13	-31 630	-31 630	0	-17 797
Bruk av disposisjonsfond	13	-6 655	-4 550	-4 000	-295
Bruk av bundne fond	13	-8 988	-3 514	-3 514	-4 687
Sum bruk av avsetninger		-47 273	-39 694	-7 514	-22 779
AVSETNINGER					
Overført til investeringsregnskapet		0	0	0	0
Avsatt til dekning av tidligere års r.messige merforbruk		0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	13	42 207	35 242	8 212	27 223
Avsatt til bundne fond	13	5 578	0	0	6 854
Sum avsetninger		47 785	35 242	8 212	34 077
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk		-6 605	0	0	-31 630

Regnskapsmessige resultat

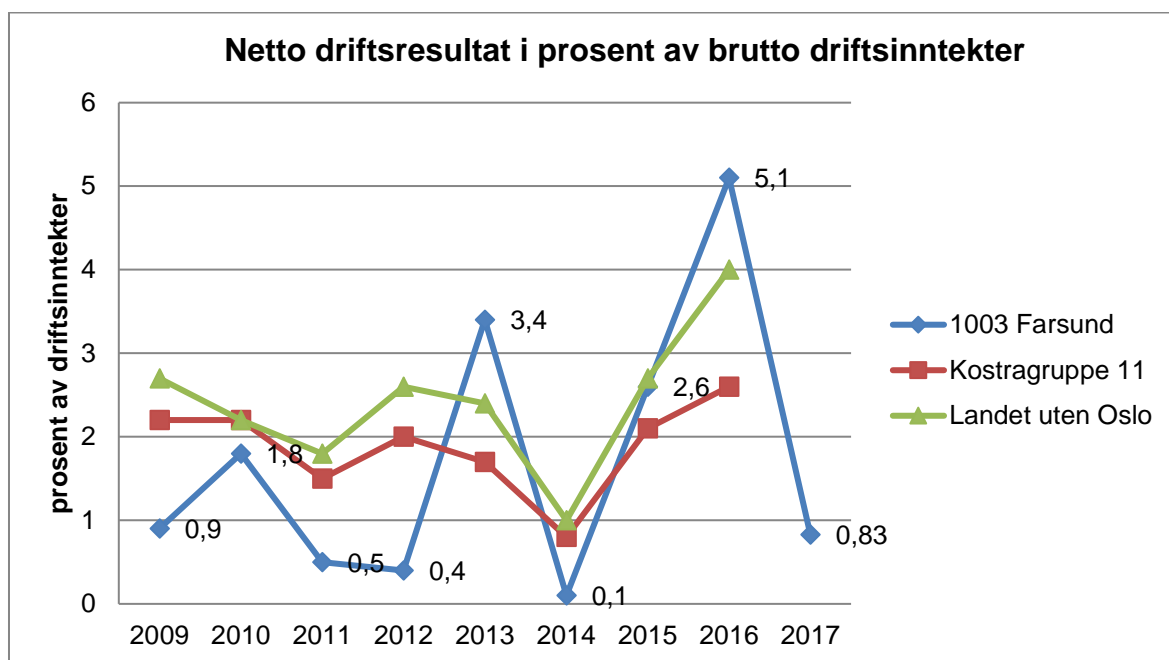
Årets regnskap legges frem med et mindreforbruk på 6,6 mill. Beløpet styrker egenkapital og kan disponeres som buffer mot svingninger i kommende års driftsutfordringer.

Det regnskapsmessige mindreforbruket skyldes i hovedsak at skatteinntekten ble betydelig bedre enn forventet for landet.

Netto driftsresultat

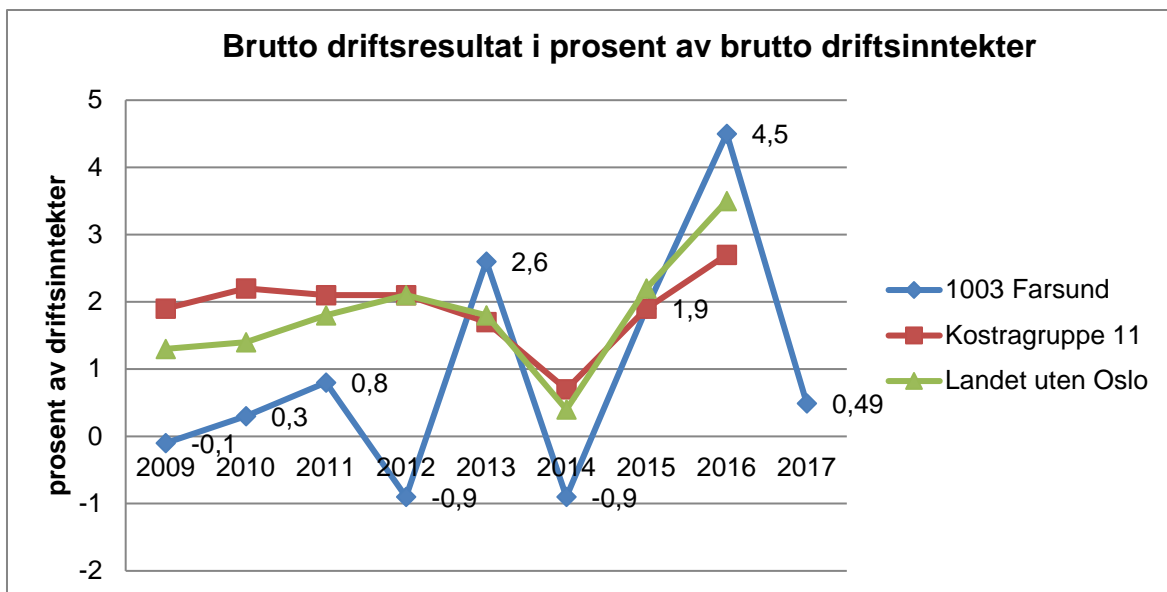
Driftsregnskapet for 2017 viser netto driftsresultat med 0,83 %. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og angir hva som er til disposisjon til avsetninger for senere bruk (fond) og egenfinansiering av investeringer.

Fra 2014 ble innholdet i resultatbegrepet endret ved at mottatt mva-kompensasjon fra investeringer nå i sin helhet inntektsføres i investeringsregnskapet og ikke i driftsregnskapet som i perioden 2004-2013. Denne endringen medførte at Teknisk Beregningsutvalgs (TBU) anbefalte størrelse på netto driftsresultat ble endret fra 3 % til 1,75 %.

Brutto driftsresultat

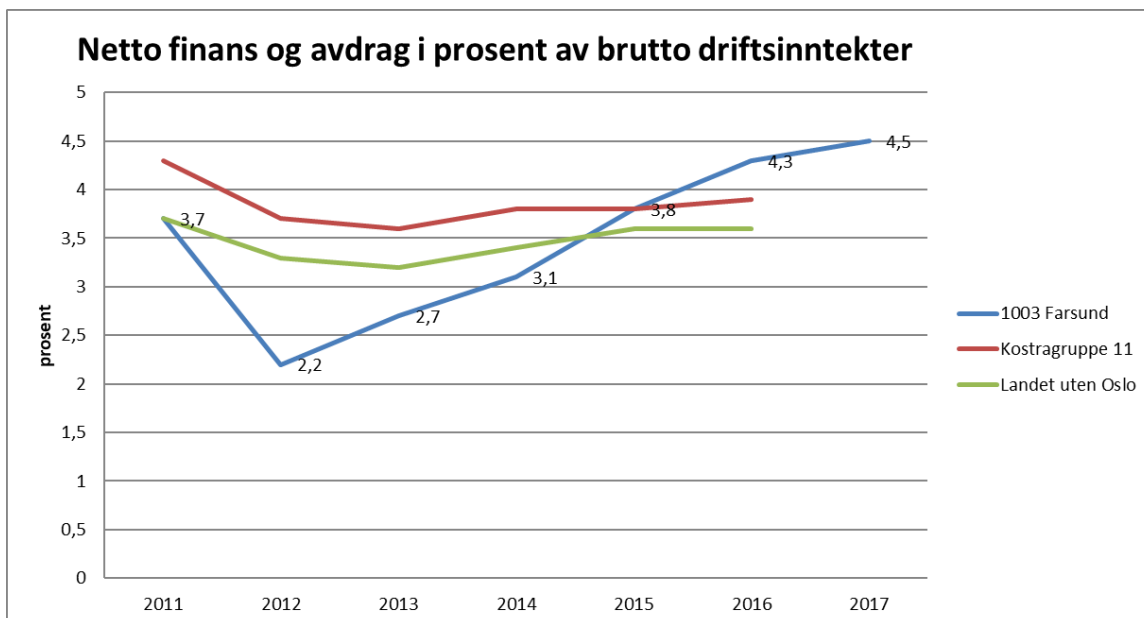
Resultatbegrepet angir resultatet av kommunens ordinære drift når det sees bort fra finansinntekter og – utgifter. Brutto driftsresultat gir uttrykk for kommunens evne til å betjene lånegjeld, evne til egenfinansiering av investeringer og evne til avsetninger for senere bruk. For 2017 er brutto driftsresultat 4,2 mill. i kroner, som igjen utgjør 0,49 % av driftsinntektene.

Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

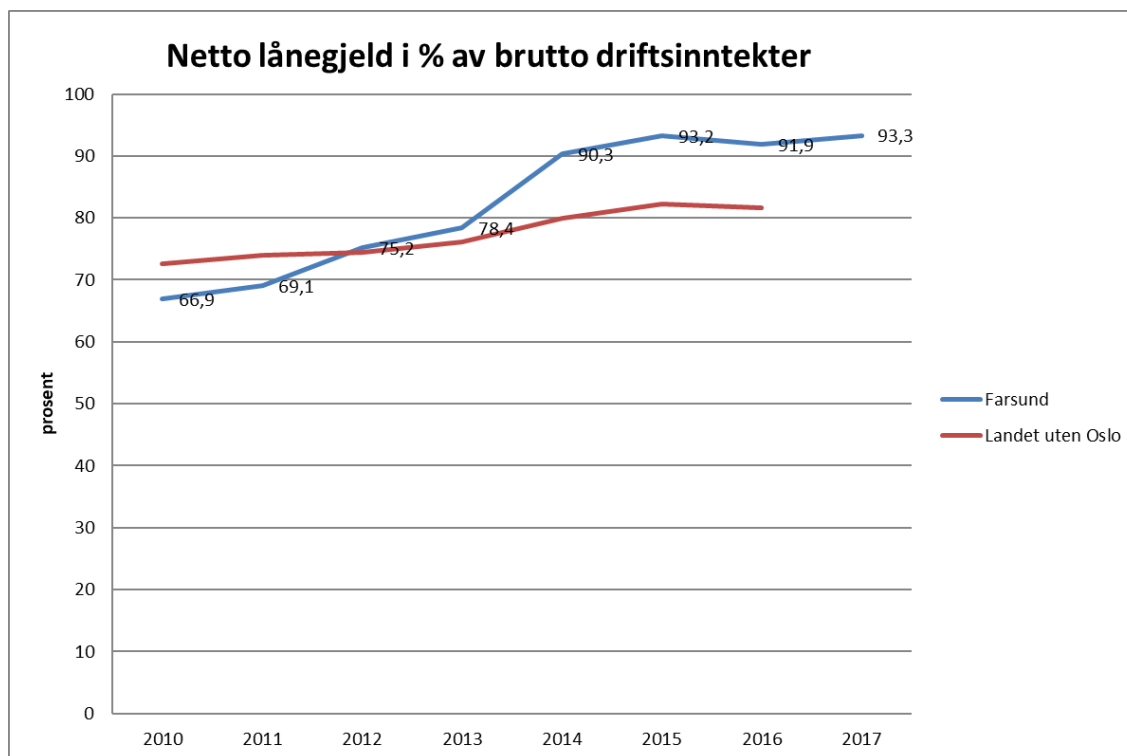
Grafen nedenfor viser hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp til finans og avdrag. Selv om rentenivået er lavt og driftsregnskapet er belastet med minimumsavdrag, utgjør netto finans og avdrag 4,5 % av driftsinntektene. Anbefalt nivå er 2-3 % av driftsinntektene.

Høye finansutgifter kan i fremtiden påvirke tjenestetilbudet. Nivået på finans og avdrag i Farsund kommunes regnskap ligger over anbefalt nivå.

Utvikling i lånegjeld

Farsund har hatt en høy gjeldsvekst. Grafen nedenfor viser nivået på lånegjeld i % av driftsinntektene i forhold til landsgjennomsnittet.

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld (eks pensjonsforpliktelser) minus utlån og ubrukte lånemidler. Indikator for å definere lånegjelden som høy, er gjerne satt til 75 % av driftsinntektene.

Farsund kommunes netto lånegjeld i % av driftsinntektene utgjør nå 93,3 %.

Høy lånegjeld kan gi begrensninger i fremtidig økonomisk handlingsrom.

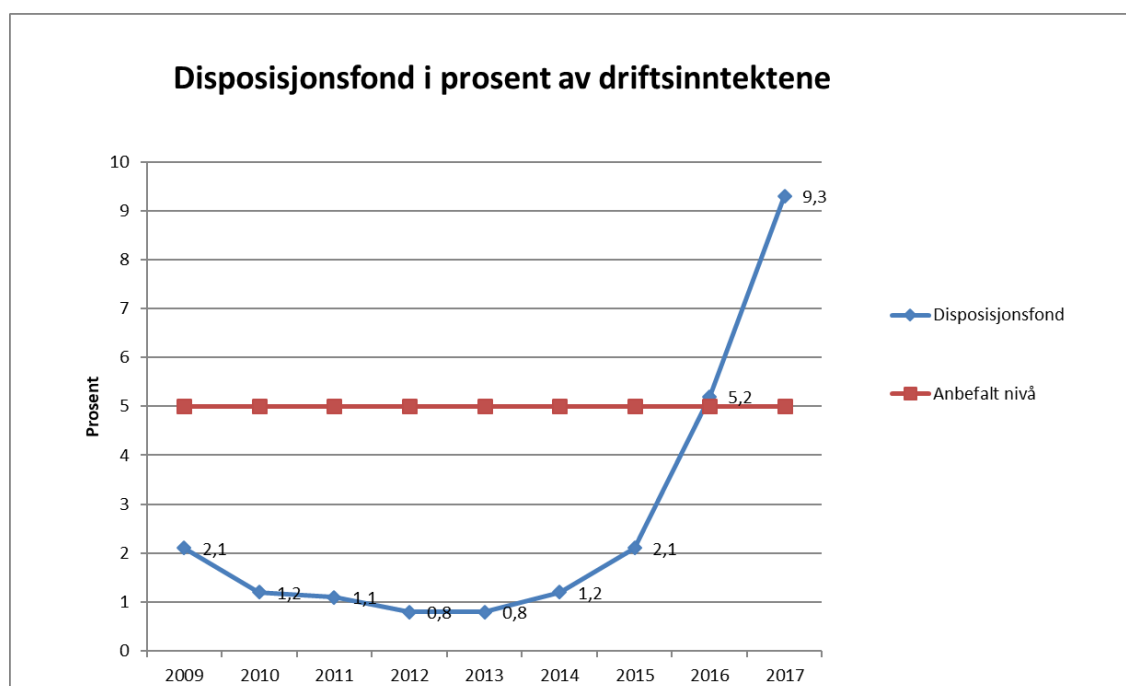
Tabellen nedenfor viser fordelingen på kommunens gjeld. Ikke all gjeld belastes kommunens ordinære drift. Som tabellen nedenfor viser er det ikke økning i lånegjeld innenfor ordinære tjenesteområder.

Fordeling langsiktig gjeld etter finansiering	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015
Lån knyttet til selvkostområdene i kommunen	184 688	180 869	172 142
Havnevesenets lån	71 502	74 330	46 595
Lån innenfor kompensasjonsordningen	64 139	67 774	67 772
Startlån og formidlingslån	81 010	68 417	63 221
Ubrukte lånemidler	13 520	53 778	29 182
Lånegjeld øvrige tjenesteområder	457 956	445 730	439 470
Finansielle leieavtaler	0	0	0
	872 816	890 899	818 382

I tillegg til gjeldens størrelse og art er det også andre indikatorer som sier noe om hvor robust kommuneøkonomien er i den enkelte kommune. To andre sentrale indikatorer er netto driftsresultat og størrelsen på disposisjonsfond.

Disposisjonsfond i % av driftsinntektene

Disposisjonsfond er kommunens «buffer» til å møte uforutsette hendelser som svikt i inntekter eller økte utgifter uten å måtte korrigere dramatisk i tjenestenivået i takt med svingningene.

Samlede disposisjonsfond har økt til 79,1 mill. i 2017. Nivået på disposisjonsfondet er dermed 9,3%.

Særlig for kommuner med høyt gjeldsnivå kan det være nødvendig å øke størrelsen på fondet også ut over 5 % for å kunne øke graden av handlefrihet.

3. Redegjørelse for vesentlige avvik budsjett / regnskap

Regnskapsskjema 1A viser inntekter, innbetalinger og bruk av avsetninger som ikke knytter seg til bestemte formål.

Farsund kommune				
Regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet				
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER				
Skatt på inntekt og formue	-236 747	-248 020	-248 020	-232 825
Ordinært rammetilskudd	-276 013	-257 180	-255 480	-263 920
Skatt på eiendom	-29 703	-29 350	-29 350	-29 252
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-41 620	-38 500	-38 500	-40 730
Sum frie disponible inntekter	-584 083	-573 050	-571 350	-566 727
FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER				
Renteinntekter og utbytte	-16 771	-12 700	-12 700	-14 549
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-1	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	23 731	23 100	23 100	19 814
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	27 806	25 500	25 500	25 448
Netto finansinntekter/-utgifter	34 764	35 900	35 900	30 712
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER				
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	35 242	35 242	8 212	24 742
Til bundne avsetninger	23	0	0	1 428
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-31 630	-31 630	0	-17 797
Bruk av ubundne avsetninger	-4 550	-4 550	-4 000	-150
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0
Netto avsetninger	-915	-938	4 212	8 223
FORDELING				
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0
Til fordeling drift	-550 234	-538 088	-531 238	-527 792
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	543 629	538 088	531 238	496 162
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-6 605	0	0	-31 630

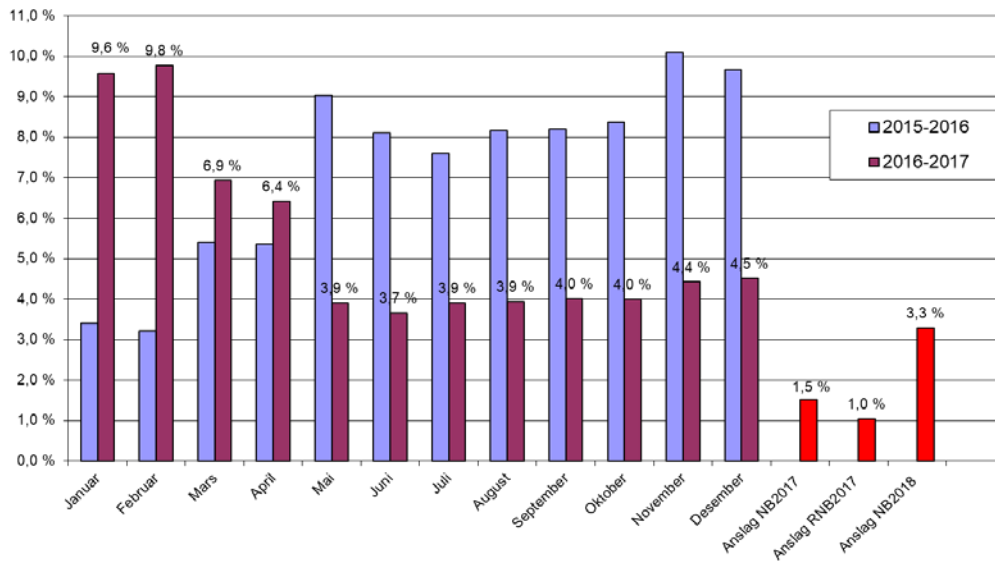
Skatt på inntekt og formue

Skatteveksten for Farsund ble 1,7 % mot budsjettet 1,5 % vekst i budsjettet i tråd med nasjonalbudsjettet.

Kommunene totalt i landet fikk i 2017, 1,85 mrd. kroner mer i skatteinntekter enn anslaget i statsbudsjettet for 2018. Totalt i 2017 fikk kommunene inn om lag 156,6 mrd. kr som er 4,5 % mer enn i 2016.

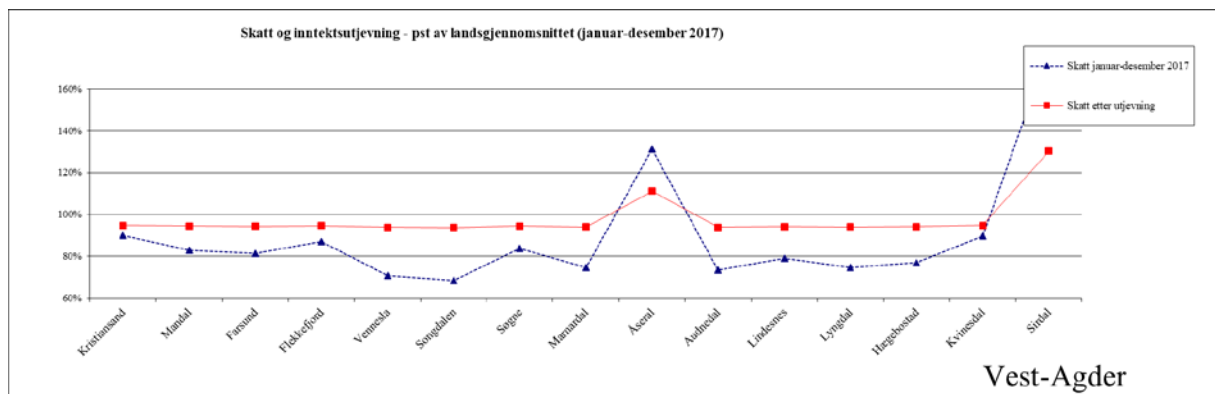
Stolpediagrammet nedenfor illustrerer veksten i forhold til anslagene i nasjonalbudsjettet.

Skatteinntang, akkumulert - kommunene - pst-ending fra året før

Ordinært rammetilskudd

Farsund er lavinntektskommune og skatteinntangen for landet har stor betydning siden vi da får tilført midler fra inntektsutjevningen.

Inntektsutjevningen er en del av rammetilskuddet i skjemaet ovenfor. Økningen i ordinært rammetilskudd må sees i sammenheng med skatteveksten for landet. Netto for Farsund kommune er det en inntektsvekst på 7,56 mill. relatert til skatteinntangen.

Generelle statstilskudd

Statstilskudd ble høyere enn forutsatt i budsjetterapporteringen pr. 2. tertial. Totalt for året ble inntekten fra generelle statstilskudd 3,1 mill. høyere enn budsjettert. Avviket gjelder tilskudd til integrering av flyktninger. I budsjettet for 2018 er det forventet en større nedgang i denne type tilskudd.

Netto finansinntekter-/ utgifter

Endring i presentasjon av finansinntekter og utgifter fra 2017 innebærer at linjene for renteinntekter og utbytte samt renteutgifter i skjema 1A ikke er sammenlignbare. Det skyldes at inntektsiden fra rentebytteavtalene fra regnskap 2017 vises som renteinntekt, men i budsjett 2017 er renteutgiften redusert med 3,3 mill. Henviser også til note 9 til regnskapet.

Totalt er netto finansinntekter/-utgifter 1,1 mill. lavere enn budsjettert som følge av lavere renter enn forutsatt.

Til fordeling drift

Skatteinntektene og økt tilskudd innebærer at inntektene til fordeling drift i skjema 1A er 12,1 mill. høyere enn budsjettert.

Fordelt til drift:

Farsund kommune				
Regnskapsskjema 1 B - driftsregnskap				Tall i 1000
Enhet /programområde	Regnskap 2017	Rev. Budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
10 Politisk virksomhet	3 570	4 602	4 578	3 590
12 Næring, turisme og friluft	2 931	3 080	3 080	3 229
13 Tilskudd kirke og trossamfunn	7 151	7 091	7 091	7 016
14 Personal og organisasjon	7 438	7 777	7 308	6 730
15 Administrativ ledelse	5 517	5 622	5 534	5 465
17 Fellestjenester	19 192	19 455	19 144	11 928
18 Økonomikontoret	7 442	7 372	7 259	6 990
47 Havnevesen	-3 197	-3 965	-2 500	-1 237
1 Formannskap	50 044	51 034	51 494	43 711
20 Oppvekst Felles	8 323	9 666	11 853	9 774
21 Barnehager	73 363	73 520	73 007	69 151
22 Farsund ungdomsskole	15 423	15 428	15 130	
23 Borhaug skole	10 993	10 996	11 218	11 095
24 Vanse skole	24 894	24 775	23 892	24 160
25 Lista ungdomsskole	22 482	22 658	22 250	23 896
26 Farsund barneskole	27 792	27 787	26 400	42 146
27 Voksenopplæringen	7 710	4 655	-2 400	-3 303
28 Kultur og idrett	12 568	12 574	11 816	11 440
29 PPT Lister	3 450	3 450	3 450	3 388
2 Oppvekst og kultur	206 998	205 509	196 616	191 748
30 Forvaltning helse og omsorg	15 494	16 278	15 814	13 781
31 NAV-kommune	31 451	32 575	33 025	27 408
32 Psykisk helse, barne- og ungdomstjenester	19 652	19 512	19 450	18 405
33 Institusjonstjenester sone Farsund	29 064	27 784	28 709	28 188
34 Listaheimen	33 101	30 458	28 492	30 140
35 Hjemmetjenester sone Vanse	23 201	22 134	22 028	21 610
36 Hjemmetjenester sone Farsund	21 196	20 873	20 481	20 436
38 Funksjonshemmede - sone Vanse	18 384	17 815	16 333	17 375
39 Funksjonshemmede - sone Farsund	18 442	17 774	16 971	17 398
62 Lister Barnevern	15 588	15 275	14 375	14 603
66 Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona	34 903	33 728	32 311	33 217
3 Helse og omsorg	260 475	254 206	247 989	242 563
41 Teknisk drift	11 744	10 292	10 072	10 579
42 Teknisk forvaltning	8 801	9 419	9 333	8 994
43 Bygg og Eiendom	32 162	32 409	32 363	32 972
45 Landbruk	2 940	3 119	3 071	3 078
4 Teknisk utvalg	55 647	55 239	54 839	55 624
80 Premieavik - Pensjon - lønnsvekst	-18 317	-17 100	-8 900	-27 069
87 Avskrivninger VAR og kalk.renter	-11 218	-10 800	-10 800	-10 414
5 Sentralt plasserte budsjettposter	-29 535	-27 900	-19 700	-37 484
Sum fordelt til drift	543 629	538 088	531 238	496 162

Driftsbudsjettet fordelt på enhetene

Reviderte budsjettvedtak har samlet fordelt 538,1 mill. videre til drift av enhetene. Det er 5,5 mill. mindre enn regnskapet viser samlet som fordelt i regnskapsskjema 1B ovenfor.

Kommunestyret har gjennom året vedtatt flere revideringer i opprinnelig budsjettet. Avvik fra reviderte bevilgninger er kommentert sektorvis nedenfor.

Programområde Formannskapet:

Programområde Formannskapet avsluttet med et mindreforbruk på 1 mill.

Enhet 47 Havnevesenet

Storhavn hadde i 2017 et overskudd på kr 3.972.151,-. Av dette er kr 2.968.836,- gått til dekning av tidligere års underskudd og kr 1.003.315,- ble avsatt til bundet driftsfond for Storhavn.

Småbåthavn hadde tilsvarende et overskudd på kr 227.876 som er brukt til tidligere års underskudd. Restsaldo tidligere års underskudd pr 31.12.2017 er kr 1.250.721,-.

Regnskaptallet avrundet til kr 3.197.000,- i regnskapsskjema 1B-driftsregnskap fremkommer slik:

Overskudd Storhavn kr 3.972.151,- +overskudd småbåthavn kr 227.876,- = Totaloverskudd Havn kr 4.200.027,- - fondsavsetning kr 1.003.315,- = kr 3.196.712,-.

Programområde Oppvekst og kultur:

Oppvekst og kultursektoren avsluttet med et merforbruk på 1,5 mill.

Enhetene innenfor området Oppvekst og kultur har i hovedsak holdt seg innenfor tildelt budsjett for regnskapsåret 2017. Unntaket er Farsund voksenopplæring som grunnet lavere inntekter enn budsjettet, har hatt et merforbruk på 3,05 mill. over budsjett. Merforbruket her er til en viss grad hentet inn gjennom mindreforbruk ved de øvrige enhetene, noe som gir et samlet merforbruk i sektoren på omtrent 1,5 mill.

Enhet 20 Oppvekst felles har et mindreforbruk på 1,3 mill. som bla skyldes vesentlig lavere utbetaling i forbindelse med gjesteelever fra Farsund i andre kommuner samt høyere refusjoner knyttet til elever fra andre kommuner som får undervisning i Farsund. Vi har også fått refundert mer enn budsjettet fra Opplæringskontoret (refusjon på lærlingtilskudd), og har hatt noe lavere utgifter knyttet til det interkommunale samarbeidet Lister pedagogiske senter, enn forventet.

Enhet 27 Voksenopplæringens regnskap viser et merforbruk på 3,05 mill. Avviket gjelder tjenesteområdet Norskundervisning for fremmedspråklige.

Elevmassen ved voksenopplæringen har i 2017 bestått av mindreårige og voksne asylsøkere, familiegjennforente og bosatte flyktninger. Kostnadene dekkes i stor grad av refusjoner fra staten, knyttet opp mot antall elever. I 2017 har vi hatt en betydelig inntektssvikt med bakgrunn i nedlegging av mottak og generelt lavere tilgang på elever. Det

var også lavere bosetning i kommunen. Dette har ført til en nødvendig nedbemanning ved enheten gjennom hele 2017, en nedbemanning som i hovedsak er løst gjennom overføring av personal til andre enheter innenfor sektoren.

Programområde Helse og omsorg:

Helse og omsorgssektoren avsluttet med et merforbruk på kr. 6,2 mill

Enhet 31 NAV avslutter med et mindre forbruk på kr. 1,1 mill. Mindre forbruket skyldes hovedsakelig mindre behov på områdene flyktingetjenesten, økonomisk sosialhjelp, private omsorgsplasser til rusmisbrukere og færre deltakere i kvalifiseringsprogrammet enn budsjettert.

Enhet 33 Institusjonstjenesten Farsund har ved regnskapsavslutning et merforbruk på ca 1,2 mill. Mer forbruket er hovedsakelig på funksjonen legevakten og institusjonstjenesten. På legevakten skyldes merforbruk nye krav til personal og utstyr ved implementering av den nye ny akuttforskriften, etterbetaling for beredskapsvakter for legene for 2016 og økte kostnader i forbindelse med flere innbrudd ved legevakten i 2017.

Merforbruk i den øvrige del av enhet 33 skyldes hovedsakelig uforutsette behov som det ikke er tatt høyde for i budsjettammen. Blant annet økt behov for renholds og vaskeritjenester på grunn av 4 ekstra korttidsplasser i perioder og nødvendig innkjøp av ny spyledekaminator.

Enhet 34 Listaheimen har avsluttet med et merforbruk på 2,6 mill. Mer forbruk skyldes hovedsakelig behov for ekstrahjelp ved å gi tjenester til 4 personer med behov for heldøgns tjenester. I tillegg nødvendig oppgradering og utstyr for tilrettelegging av disse plassene.

Enhet 35 Hjemmetjenesten Vasne har i siste del av 2017 et merforbruk på 1 mill. Merforbruk skyldes hovedsakelig vakante stillinger over tid har utløst overtid på ansatte for å sikre forsvarlig drift av tjenesten.

Enhet 66 Hjemmetjenester Farsund – Livdekrona har et merforbruk på 1,0 mill.

Økt press på korttidsavdelingen har i perioder sett oss nødt til å kjøpe plasser og til rette legge for 4 ekstraplasser til korttidsopphold. Dette har gitt utslag på merkostnader som ikke var budsjettert for på lønn og driftsutgifter. I tillegg fikk enheten mindre refusjon for ressurskrevende bruker enn det som var forutsatt i budsjett 2017.

Helse og omsorgssektoren har vedtatt Helse og omsorgsplan 2012-2021 som styringsverktøy for tjenesteutøvelsen i sektoren. Planen inneholder visjoner, mål, strategier og tiltak for å møte de utfordringer som vi har i dag og fremtiden. De strategiske prinsippene bygger på lavest mulig omsorgsnivå.

Nytt fra 2017 er at vi har startet arbeidet med å implementer Lean som arbeidsmetode i hele sektoren. Det tilstrebes å gjøre forbedring/utvikling som en integrert del av den daglige driften. Mye bra arbeid i enkelt enheter har blitt utført i 2017. Det er i enda større grad satt fokus på dette arbeidet og et ekstra fokus spesielt å få frem gevinstrealisering av tiltak som er eller iverksettes.

Sektoren har også i 2017 stort fokus på bruk av teknologi i tjenesteutøvelse blant annet som erstatning for mer ressurskrevende tjenester.

I 2018 starter arbeidet med innføring av årsturnus i alle enheter. En av flere gevinster det her forventes er mindre utgifter til merarbeid og overtid.

Programområde Teknisk utvalg:

Enhet 41 Teknisk drift

Regnskapstallet avrundet til kr 11.744.000,- i regnskapsskjema 1 B-driftsregnskap innbefatter VAR-området. Regnskapsresultatet for teknisk drift eks VAR-området tilsier at ansvar 1640 Kommunalteknisk og grønt hadde et forbruk på kr 10.800.185,-

Avviket fra revidert budsjett kommer av ekstraordinært veivedlikehold i tilknytning til ekstremvær med store nedbørs intensitet.

Sentralt plasserte budsjettposter:

Enhet 80 Premieavvik – Pensjon – Lønnsvekst

Her fremkommer pensjonsposteringer som ikke skal påvirke enhetenes budsjett. I årets regnskap er pensjonskostnaden for alle ansatte totalt 670' høyere enn budsjettet.

4. Balansen

Oversikten viser utviklingen i eiendeler, gjeld og egenkapital fra 2014 til 2017. Den mest vesentlige aksjeposten under anleggsmidler er aksjer i Agder Energi bokført til 104 mill. Farsund kommunes eierandel er 1,299 %.

Balanseregnskapet				
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015	Regnskap 2014
EIENDELER				
ANLEGGSMIDLER				
Faste eiendommer og anlegg	1 139 285	1 088 156	1 034 618	990 899
Utstyr, maskiner og transportmidler	22 377	19 599	20 923	21 321
Utlån	63 886	58 837	56 050	57 940
Aksjer og andeler	148 744	121 036	119 257	117 867
Pensjonsmidler	743 943	708 518	690 787	629 160
Sum anleggsmidler	2 118 234	1 996 145	1 921 635	1 817 186
OMLØPSMIDLER				
Kortsiktige fordringer	62 394	67 911	61 646	61 376
Premieawik	51	1 194	1 145	1 586
Aksjer og andeler	411	405	397	393
Sertifikater	0	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0	0
Derivater	0	0	0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd	263 795	356 025	305 907	247 074
Sum omløpsmidler	326 652	425 535	369 095	310 429
Sum eiendeler	2 444 886	2 421 680	2 290 730	2 127 615
EGENKAPITAL OG GJELD				
EGENKAPITAL				
Disposisjonsfond	-79 098	-43 545	-16 618	-9 138
Bundne driftsfond	-18 088	-21 498	-19 631	-23 275
Ubundne investeringsfond	-65 349	-116 148	-116 148	-117 540
Bundne investeringsfond	-15 986	-13 406	-12 608	-4 729
Regnskapsmessig mindreforbruk	-6 605	-31 630	-17 797	0
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0
Udisponert i investeringsregnskapet	0	0	0	0
Udekket i investeringsregnskapet	0	0	0	0
Kapitalkonto	-344 633	-282 857	-287 585	-262 516
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	4 164	4 164	4 164	4 164
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (inv)	0	0	0	0
Sum egenkapital	-525 594	-504 921	-466 224	-413 036
GJELD				
LANGSIKTIG GJELD				
Ihendehaverobligasjonslån	-98 000	0	-106 000	-106 000
Pensjonsforpliktelsler	-907 160	-870 794	-837 703	-803 510
Sertifikatlån	-276 900	-376 900	-376 900	-383 700
Andre lån	-497 916	-513 999	-335 482	-265 588
Sum langsiktig gjeld	-1 779 975	-1 761 693	-1 656 085	-1 558 797
KORTSIKTIG GJELD				
Kassekredittlån	0	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-131 588	-154 230	-160 813	-155 110
Derivater	0	0	0	0
Premieawik	-7 729	-837	-7 607	-672
Sum kortsiktig gjeld	-139 317	-155 067	-168 421	-155 782
Sum egenkapital og gjeld	-2 444 886	-2 421 680	-2 290 730	-2 127 615
MEMORIALKONTI				
Ubrukte lånemidler	13 520	55 550	29 182	11 273
Andre memoriakonti	-1 251	-4 447	-5 685	-6 396
Motkonto for memoriakontiene	-12 269	-51 103	-23 497	-4 877
Sum memoriakonti	0	0	0	0

Premieavvik i balansen

Farsund kommune har gjennomført 1-årig amortisering av premieavviket på pensjon som prinsipp. Premieavvik har i årets regnskap medført kr. 7,7 mill. i pensjonskostnad i driftsregnskapet og premieavvik oppført som kortsiktig gjeld. Denne kostnaden skal tilbakeføres i 2018.

Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler i balansen

Den kommunale pensjonsordningen er finansiert gjennom KLP. Lærernes pensjonsordning finansieres i SPK. Strengte lovregler for avsetning og anvendelse av midler øremerket pensjonsformål innebærer at fondsfinansiering er en automatisk sikring av at pensjonsforpliktelsene på balansedagen kan oppfylles.

Premiefond inngår i pensjonsmidlene i KLP. Dette er tilbakeholdt avkastning som bare kan benyttes til å dekke fremtidig pensjonspremie. Premiefondet utgjør 10,4 mill. av pensjonsmidlene i balansen pr. 31.12.2017.

Pensjonsforpliktelser og beregninger av disse har utgangspunkt i de pensjonsytelser som kan forventes. Det er dermed ikke ytelsene i henhold til lønns- og pensjonsnivå på balansedagen som danner utgangspunkt, men sluttlønnsnivå og forventet nivå på pensjoner de år de ansatte forventes å bli pensjonist som danner utgangspunktet for beregningen. Forventet lønnsvekst (helt frem til pensjonering) og pensjonsreguleringer skal inngå i beregningene av påløpte pensjonsforpliktelser.

5. Investeringer

Årets finansieringsbehov i investeringsregnskapet er 99,6 mill. mot budsjettet 108,4 mill.

Gjennom året er det rapportert på investeringsbudsjettet og -regnskapet både for 1. og 2.tertial. Som følge av endringer i fremdrift og behov, har kommunestyret gjennomført en rekke justeringer. Det er dermed ikke store avvik i prosjektregnskapene pr. desember.

Bruk av investeringsfond

Kjøp av aksjer – kr. 25,8 mill. i målselskapet taket, nå realisert som Farsund Utvikling II AS, var opprinnelig budsjettet i 2016, men ble gjennomført i 2017. Investeringen er finansiert med bruk av ubundne investeringsfond.

For å redusere låneopptak i forbindelse med bygging av boliger og dagtilbud for demente ved Listaheimen er det budsjettet og brukt 25 mill. av ubundne investeringsfond.

Lånemidler

Beholdningen av ubrukte lånemidler i balansen var noe høy ved forrige årsavslutning. Saldo 1.1.17 var 56 mill. Denne er nå redusert til 14 mill.

Det er dermed ikke gjennomført eksternt låneopptak i året som har gått.

6. Likestilling, inkludering og mangfold

Det er en stor overvekt av kvinner blant ansatte i Farsund kommune målt både i antall ansatte og i årsverk. Hele 84,5 % av alle fast ansatte er kvinner. Kvinner har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse som er lavere enn for menn, jf. figur 1.

Antall ansatte / årsverk Farsund kommune (fast ansatte). Kvinner og menn med gjennomsnittlig stillingsstørrelse (pr. 31.12.2017)					
	Antall		Årsverk		Stillingsstørrelse gjennomsnitt
	Antall	Andel	Antall	Andel	
Kvinner	634	84,5	503	82,6	79,3
Menn	116	15,5	106	17,4	91,4
Farsund kommune	750		609		81,2

Figur 1. Antall ansatte / årsverk Farsund kommune (fast ansatte).

Fordelingen av fast ansatte i ulike stillingsstørrelser fremgår av figur 2. Figuren skiller mellom kvinner og menn.

Andel ansatte i ulike stillingsstørrelser (fast ansatte). Kvinner og menn (pr. 31.12.2015 – 31.12.2017)							
Stillingsstørrelse	Kvinner			Menn			Total 2017
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
0 - 25 %	7,4	6,5	5,0	2,5	1,6	2,6	4,7
25 - 50 %	8,1	7,0	5,5	4,2	4,0	3,4	5,2
50 – 75 %	25,0	23,1	23,2	11,7	10,3	7,8	20,8
75 – 100 %	22,6	20,7	20,8	5,8	5,5	6,9	18,7
100 %	36,9	42,7	45,4	75,8	78,6	79,3	50,7

Figur 2. Andel ansatte i ulike stillingsstørrelser (fast ansatte).

49,3 % av alle ansatte har deltidsstilling. Fordelingen av hel- og deltidsansatte kvinner og menn fremgår av figur 3.

Andel ansatte i deltidsstillinger og full stilling (fast ansatte) 2015 – 2017. Kvinner og menn.									
	Farsund kommune totalt %			Kvinner %			Menn %		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Deltidsstilling	57,0	51,9	49,3	63,1	57,3	54,6	24,2	11,4	20,7
Full stilling	43,0	48,1	50,7	36,9	42,7	45,4	75,8	78,6	79,3

Figur 3. Andel ansatte i deltidsstillinger og full stilling (fast ansatte) 2015 - 2017.

Kjønnsfordelingen på ledernivå i virksomheten fremgår av figur 4:

Kjønns sammensetning i ledende stillinger 2017 (pr. 31.12.2017)					
Område	Totalt antall	Kvinner		Menn	
		Antall	Andel	Antall	Andel
Rådmannens ledergruppe	6	3	50 %	3	50 %
Enhetsledere	22	10	46 %	12	54 %

Farsund kommune har overvekt av menn i politisk styrende organer. I tabellen nedenfor (tabell 8) vises utviklingen i kvinneandel i kommunestyret etter valget i 2015 sammenliknet med tidligere perioder.

Kvinneandel i Farsund kommunestyre					
	1999	2003	2007	2011	2015
Kvinner	6	6	7	11	9
Total	29	29	29	29	29
Andel	20 %	20 %	24 %	38 %	31%

Figur 5. Kvinneandel i Farsund kommunestyre

Farsund kommune har hatt et fokus på heltidskultur også i 2017 og har blant annet videreført vår deltakelse i etablert heltidsnettverk på Agder, en oppfølging av fylkeskommunens LIM – plan (plan for likestilling, integrering og mangfold på Agder).

I desember 2017 gjennomførte kommunen en 2-dagers heltidskonferanse for helse- og omsorgssektoren. Heltidskonferansen har blitt fulgt opp med politisk vedtak om å igangsette et prosjektarbeid innen turnusbaserte enheter innen helse og omsorg. Prosjektet omhandler heltidskultur gjennom arbeid med årsturnus og alternative arbeidstidsordninger.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldrerådet er begge lovpålagte høringsorganer i Farsund kommune som iflg Kommuneloven § 10-b har rett til å uttale seg i saker som gjelder henholdsvis personer med funksjonsnedsettelse og eldre. Rådene jobber spesielt for tilgjengelighet og tjenester for personer med funksjonsnedsettelse og eldre, og mot diskriminering på grunnlag av funksjonsnedsettelse eller alder.

Rådene har i løpet av året sendt uttalelser i en rekke hørings saker fra kommunens administrasjon og andre offentlige/private instanser. I tillegg har rådene tatt opp saker på eget initiativ. I 2017 avholdt rådene henholdsvis 8 og 7 møter.

7. Etiske retningslinjer

Etikk er systematisk tenkning i forhold til hva som er rett og galt, og handler om

- å bli enige om et sett verdier
- hvordan verdiene skal komme til syne i praktisk handling
- å forstå konsekvensene av egen handling

Arbeid med etiske problemstillinger i kommunen handler om å klargjøre hva som er rett og galt i gitte situasjoner. Etiske retningslinjer gir et felles verdigrunnlag.

Noen stikkord hvor etiske holdninger er sentrale:

- Habilitet og integritet
- Rollekonflikter – bierverv, oppdrag, engasjement i frivillige organisasjoner
- Varsling – av kritikkverdige forhold uten at det får konsekvenser for varsler
- Korrupsjon og bestikkelser
- Smøring – leverandørers forventning om gjenyttelser.
- Kameraderi (tilgodese «egne») – i forhold til relasjonsbygging
- Ytringsfrihet – i forhold til lojalitet og taushetsplikt

Etiske retningslinjer skal gi uttrykk for en systematisk tenkning og enighet om hva som ansees som riktig adferd i vår organisasjon. Etiske retningslinjer gir et felles verdigrunnlag.

De faktiske handlingene hos ansatte og folkevalgte danner grunnlaget for kommunens omdømme i befolkningen. Hvilke valg vi tar – individuelt og kollektivt – er avgjørende for tillit.

Kommunestyre har i eget vedtak vurdert gjeldende Etiske retningslinjer for ansatte og politikere, og derigjennom bekreftet at vårt etiske verdigrunnlag er fundamentet for kommunens omdømme og tillitsforhold til våre innbyggere. Alle kommunens ansatte har et selvstendig ansvar for å bidra til at tilliten til kommunen og dens omdømme ivaretas.

Ved folkevalgtsamling januar 2018 ble det bestemt at retningslinjene skal revideres på nytt. Dette skal være på plass innen utløpet av 2018.

8. Interkommunalt samarbeid

Lister PPT

Lister PPT er et interkommunalt samarbeid mellom Farsund (vertskommune), Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal. Samarbeidet oppleves å gi et mer robust fagmiljø og styrket kompetanse på tvers. Tjenesten er ikke samlokalisert.

Lister PPT har også i 2017 hatt fokus på intern utvikling/kompetanseheving for en best mulig håndtering av tjenestens tosidige mandat som er sakkyndighetsarbeid i forhold til enkeltelever på den ene siden, og bistand til regionens skoler og barnehage kompetanse- og organisasjonsutvikling på den annen.

Lister PPT leder det regionale prosjektet «Det aller beste» som er politisk forankret i «Oppvekstplanen for Lister (2015-2020)». Prosjektet har som mål både å utvikle kvaliteten på den ordinære opplæringen i skolene/det pedagogiske innholdet i barnehagene og å utvikle kvaliteten på spesialpedagogiske tiltak i barnehagene/spesialundervisningen i skolene.

«Det aller beste» er nå inne i implementeringsfasen hvor fokus i 2017 har vært på kompetanseheving av skolene og barnehagenes pedagogiske team i forhold til samhandling og prosessledelse spesielt.

I 2017 har det videre blitt jobbet systematisk med kvalitetssikring av tjenestens forvaltningsrutiner og med fagutvikling i vid forstand. PPT var en del av kompetansehevingsprosjektet «Listerløftet» som hadde fokus på traumebevisst omsorg, der implementeringen ble avsluttet høsten 2017.

I løpet av 2017 har Lister PPT også bidratt faglig inn i BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) på regionnivå.

Vi erfarer at det interkommunale samarbeidet har en konstruktiv form som gir store fordeler, samtidig som det løpende må tas tak i nye utfordringer og jobbe videre med å tilpasse tjenesten.

Lister barnevern

Lister barnevern ble etablert 1. januar 2010 og er organisert etter vertskommune-modellen med Farsund kommune som vertskommune og kontorer på Rådhuset i Farsund. Tjenesten har også tilgjengelige kontorer i samarbeidskommunene Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal og Lyngdal.

Lister barnevern har en ramme på 35,1 årsverk. Dette er en nedgang på 1 stilling fra 2016 og skyldes at antatt tilstrømningen av bosatte enslige mindreårige asylsøkere ikke ble som forventet i 2017. Ved utgangen av året var det besatt 32,1 årsverk fordelt på 33 ansatte, og 2 nyansatte hadde avtale om oppstart 020118. Vi gjennomførte en intern omorganisering i 2017 som resulterte i ny teaminndeling i mottak, undersøkelse, tiltak og omsorg. Tidligere har vi vært inndelt i mottak, barneteam (alder 0-12 år), ungdomsteam (alder 13+), miljøterapeutteam og omsorgsteam. På grunn av plassmangel er vi fortsatt fordelt på 2

steder, mottak, undersøkelse og omsorg sitter på Husan, mens tiltaksteamet sitter på «Huset» i Farsund, Gabriel Lundsgt.

Formålet med Lister barnevern er å:

- Skape en best mulig barneverntjeneste for kommunenes innbyggere.
- Sikre god kvalitet på tjenesten
- Skape større fagmiljø, styrke kompetansen, sikre rettsikkerhet og gjøre tjenesten mer åpen og tilgjengelig for brukeren.

Målsettingen om å yte likeverdige tjenester uavhengig av kommune er oppnådd, Lister barnevern jobber for å tilpasse og tilrettelegge tjenesten for økt ansvars- og oppgaveføring fra stat til kommunene. Det er spesielt vært fokus på kompetanseheving og utvikling av gode verktøy for å kunne yte best mulig hjelp.

Det er god kvalitet på tjenestetilbudet. Det er nådd en målsetning om å skape et godt og solid fagmiljø med god kompetanse til å utføre kommunale barnevernoppgaver. Lister barnevern kjøper svært lite tiltak av private da vi har egne ressurser med god kompetanse i tjenesten, men har over tid opplevd det som svært utfordrende å rekruttere og beholde kvalifisert personell med relevant erfaring innen barnevernsarbeid til utlyste stillinger.

I 2017 er det ifølge vårt fagprogram registrert 393 bekymringsmeldinger, dette er en økning på ca 16 % fra 2016 (339 meldinger). Bekymringsmeldingene fra 2017 fordeler seg på 123 meldinger i Farsund, 63 meldinger i Flekkefjord, 65 meldinger i Kvinesdal, 129 meldinger i Lyngdal og 13 i Sirdal. Kommunene har i 2017 blitt enige om at barnevernet skal delta i prosjektet «skolelos». Prosjektet skal forsøkes finansiert skjønnsmidler. Alternativt skal kostnadene fordeles forholdsmessig (etter ordinær fordelingsnøkkel) mellom tjenestens deltakerkommuner. Det er politisk vedtatt at Lister barnevern skal utvides med 2 kommuner (Audnedal og Hægebostad) i løpet av 2018.

9. Internkontroll

Med hjemmel i kommunelovens § 23 nr 2, er kommunene pålagt å utøve internkontroll i drifts- og forvaltningstjenester. Krav om internkontroll er også nedfelt i flere fagspesifikke lover og forskrifter. Internkontroll er et omfattende systemarbeid som krever at rutiner og prosedyrer til enhver tid er oppdatert. Og at implementering og oppfølging ivaretas løpende. Internkontrollens kjerneområde er å etterspørre at lovpålagte krav og interne rutiner er fulgt, og samtidig dokumentere denne kontrollen.

Rådmannen har det overordnede ansvaret for internkontroll, og oppfølgingen er delegert kommunalsjefer og enhetsledere.

Verktøy

Farsund kommune har siden 2011 benyttet systemverktøyet Compilo.

Compilo er et HMS- og kvalitetssystem med en todelt funksjon.

Det er dokumentbase for sektorovergripende reglement, prosedyrer, rutiner og skjema innenfor personal, økonomi, dokumenthåndtering osv. Og brukes i tillegg som verktøy for mange fagspesifikke kvalitetsrutiner på sektor-/ enhets- eller avdelingsnivå, også da i form av prosedyrer, kvalitetshåndbok, reglementer med mer.

Alle ansatte har tilgang til systemet, og opplæring i bruk av systemet. Dette sikrer en svært god implementering.

Når det oppdages eller meldes fra om avvik vil disse bli håndtert ut fra en vurdering av avvikets art, og møtes med adekvate tiltak.

Compilos dokumentbase sikrer i stor grad versjonskontroll og revisjon av dokumenter ved at det identifiseres revisjonsansvarlige og tidspunkt for revisjon (med påminnelser). Compilo innehar også ulike andre moduler som for eksempel avviksrapporing, forbedringsforslag, varsling, risikovurdering og årshjul.

Farsund kommunes internkontrollrutiner:

HMS - helse, miljø og sikkerhet

Samtlige sektorovergripende styrende HMS-dokumenter finnes i dokumentdelen. Hele virksomheten har tatt i bruk systemet for å rapportere avvik og forbedringsforslag eller varsle om kritikkverdige forhold.

Blant mange viktige funksjoner er det grunn til å fremheve årshjul-funksjonen spesielt som en viktig internkontrollfaktor. Dette er et støtteverktøy for utførende ledere hvor planlagte aktiviteter legges i kalender, men hvor man også kan kreve tilbakemelding / kvittering for utvalgte sentrale aktiviteter når disse har blitt utført.

Arbeidsmiljøutvalget i Farsund kommune utfører systematisk internkontroll innenfor HMS. Hvert utføres dette som grundige internrevisjoner på utvalgte enheter, og disse sakene har gitt stort læringsutbytte i organisasjonen.

Økonomiområdet

Kommunens økonomireglement

Økonomireglementet beskriver blant annet økonomi og budsjettprosessen gjennom året, og hvordan eventuelle endringer underveis skal følges opp.

Vedtatte økonomireglement gir budsjettmyndighet til å disponere budsjetttrammene i hht det som fremgår av budsjettbehandlingen, vedtatte planer og ellers innenfor det formål enheten har i utøvelse tjenester.

Enheter har plikt på seg til å utnytte ressursene på en mest mulig effektiv måte og skal se til at midler utnyttes optimalt til formålet.

Månedlig regnskapskontroll (alle ledere)

Kommunen har innarbeidet rutiner for internkontroll av regnskap hver måned.

Hver leder kontrollerer eget budsjettområde. Rutinene skal sikre at budsjett-rammen for drift holdes, og at det er samsvar mellom forventede utgifter og inntekter. Skjemaet har også et felt for sykefravær.

Rutine for delegering av anvisning, bestilling og attestasjon

Det er utarbeidet nye presiserte retningslinjer og rutiner for delegering av anvisning, bestilling og attestasjon. Rutineomlegging ble gjennomført i 2017.

Månedlig lønnskontroll (alle ledere)

Kommunen har innarbeidet rutiner for internkontroll av utbetalt lønn. Rutinene skal sikre at det er utbetalt rett lønn til rette personer, og innebærer at ansvarlige ledere kontrollerer de månedlige lønnsutbetalingene.

Internkontroll med kommunens regnskap.

Internkontrollen ved økonomikontoret består av en rekke prosesser for å gi rimelig sikkerhet for:

- Pålitelig ekstern regnskapsrapportering
- Overholdelse av gjeldende lover og regler

Oppfølging av politiske vedtak

I henhold til kommunelovens § 23 nr. 2 er det rådmannens plikt å sikre at politiske vedtak iverksettes. Kommunen har en årlig internkontroll på samtlige politiske vedtak. Dette gjennomføres ved at samtlige politiske møter gjennomgås sak for sak, og ved at hver sak sendes til de respektive saksbehandlere med konkrete spørsmål om sakens status.

For saker behandlet i 2017, se egen liste for samtlige saker, utarbeidet av politisk sekretariat.

Saker i kommunestyret 2017

Saksnr	Innhold	Staus:
PS 17/1	Søknad om fritak som meddommer - Grethe Torgersen Olsen	Gjennomført
PS 17/2	Kommunal forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig tilrettelagt for heldøgns tjenester	Gjennomført
PS 17/3	Søknad om skjenkebevilling og serveringsbevilling ved Kulturbokhandelen	Gjennomført
PS 17/4	Klage over vedtak om å ikke pålegge retting overfor Lista Vindkraftverk	Gjennomført
PS 17/5	Referater til møte 9.2.2017	Gjennomført
PS 17/6	Referater til møte 23.3.2017	Gjennomført
PS 17/7	Fusjonsplaner - Flekkefjord Produkter og Amento	
PS 17/8	Eierskapsmelding 2017	Gjennomført
PS 17/9	Rullering av kommuneplanens samfunnsdel - Fastsetting av planprogram	Gjennomført
PS 17/10	Rullering av kommuneplanens samfunnsdel - Visjon og satsingsområder	Gjennomført
PS 17/11	Reguleringsplan for gnr/bnr 200/63 m.fl. Spindanger - 2.gangsbehandling	Forventes sluttført april 2018
PS 17/12	Fritak fra politiske verv - Mari Friestad	Gjennomført
PS 17/13	Forskuttering av spillemidler til anlegg	Gjennomført
PS 17/14	Presisering og endring i alkoholpolitiske retningslinjer	Gjennomført
PS 17/15	Søknad om skjenkebevilling og serveringsbevilling ved Kulturbokhandelen	Gjennomført
PS 17/16	Finansrapport 2016	Gjennomført
PS 17/17	Kommunalt innlån av husbankmidler 2017 - startlånsordningen	Gjennomført
PS 17/18	Uttalelse - klage fra Lyngdal kommune - Politireform	Gjennomført
PS 17/19	Åremålsstillinger i Farsund kommune - prinsippsak	Gjennomført
PS 17/20	Referater til møte 4.5.2017	Gjennomført
PS 17/21	Nytt takst- og rabattsystem for bompengesystemet i Listerregionen	Gjennomført
PS 17/22	Sommerjobb til ungdom i Farsund kommune 2017	Gjennomført
PS 17/23	Resultatforskjeller i Farsundskolen	Gjennomført
PS 17/24	Årsregnskap og årsberetning for 2016	Gjennomført
PS 17/25	Referater til møte 15.6.2017	Gjennomført
PS 17/26	Forvaltningsplan for Listastrendene - Høring	Gjennomført
PS 17/27	Omorganisering av DDV Drift og DDV Strategi	Gjennomført
PS 17/28	Vedrørende sak om tilbakebetaling av kommunalt tilskudd. Delegasjonssak.	Gjennomført
PS 17/29	2.gangsbehandling Detaljregulering fortau Markeveien	Gjennomført
PS 17/30	2.gangsbehandling Reguleringsplan gnr/bnr 40/9 - Stave	Gjennomført
PS 17/31	2.gangsbehandling Reguleringsplan Kvåle - gnr/bnr 140/1,2	Gjennomført

PS 17/32	Innføring av egenandel for kommunal fysioterapi	Gjennomført
PS 17/33	Kommunal forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig tilrettelagt for heldøgns tjenester	Gjennomført
PS 17/34	1. Tertialrapport 2017	Gjennomført
PS 17/35	Budsjettregulering 1.tertial 2017 - drift og investering	Gjennomført
PS 17/36	Etablering av RORO rampe ved kommunekaien i Lundevågen.	Forventes ferdig medio mai
PS 17/37	Barn og unges talsperson i plansaker	Gjennomført
PS 17/38	Fastsetting av forskrift om jakt og fangst av bever i Farsund kommune	Gjennomført
PS 17/39	Buskort til studenter	Gjennomført
PS 17/40	Søknad om fritak fra politiske verv for en begrenset periode - Haldis Quale	Gjennomført
PS 17/41	Borgerlig vielse i Farsund kommune	Gjennomført
PS 17/42	2.gangsbehandling Reguleringsplan Kjørestad - gnr/bnr 1/364,658 m.fl.	Gjennomført
PS 17/43	2.gangsbehandling Reguleringsplan for Arctanderjordet	Gjennomført
PS 17/44	2.gangsbehandling Reguleringsplan - Bryne - gnr/bnr 21/33,41	Gjennomført
PS 17/45	Disponering av sykehuseiendommen	Forventes gjennomført sommeren 2018
PS 17/46	Interkommunalt samarbeid om realisering av Anne-Cath. Vestly museum	Gjennomført
PS 17/47	2. Tertialrapport 2017	Gjennomført
PS 17/48	Budsjettregulering 2.tertial 2017 - drift og investering	Gjennomført
PS 17/49	Referater til møte 23.11.2017	Gjennomført
PS 17/50	Tilstandsrapport for skoleåret 2016/2017	Gjennomført
PS 17/51	Sommerjobb til ungdom i Farsund kommune - oppsummering	Gjennomført
PS 17/52	Plan for idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg 2018-2021	Gjennomført
PS 17/53	Lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg	Gjennomført
PS 17/54	Referater til møtet 14.12.2017	Gjennomført
PS 17/55	Rapport forvaltningsrevisjon - psykososialt miljø i ungdomsskolene i Farsund kommune	Gjennomført
PS 17/56	Revisjon av helse- og omsorgsplan 2012 - 2021	Under behandling
PS 17/57	Spillemiddelsøknader2018 -prioriteringsliste	Gjennomført
PS 17/58	Bosetting av flyktninger i 2018	
PS 17/59	Søknad om utvidet garanti for opptak av lån – Brannvesenet Søk IKS	Gjennomført
PS 17/60	2.gangsbehandling Reguleringsplan for Havik/Hanangermona - gnr/bnr 16/1, 2, 9, 72, 73 og 101 og 23/74 m.fl.	Gjennomført
PS 17/61	Søknad om fritak som meddommer i lagretten - Monica Henriette Andersen	Gjennomført
PS 17/62	Kunstnerisk utsmykking av Listaheimen - byggeprosjekt	Gjennomført
PS 17/63	Opplagspriser 2018 Farsund havn	Gjennomført
PS 17/64	Budsjett 2018 og økonomiplan 2018 - 2021	Gjennomført

Anskaffelsesområdet

Hver leder har ansvar for å påse at reglene i lov om offentlige anskaffelser følges.

Kompetansetiltak og rådgivningsstøtte: Farsund kommune er med i innkjøpstjenesten OFA.

OFA besøker kommunen minst en gang i året for å orientere og veilede rundt innkjøpstjenesten.

OFA tilbyr også hjelp utover bruken innkjøpsavtaler, ved at det tilbys faglig støtte til anbudsprosesser. Kommunen har en innkjøpskoordinator som samordner våre innkjøpsavtaler. For investeringsprosjekter benyttes reglement for investering og utbyggingsprosjekter i Farsund kommune (gjeldene fra 01.01.15)

Kommunen opprettet i 2017 en ny 100% stilling som SHA koordinator i forbindelse med kommunens byggeprosjekter og drift. Stillingen er på sikt tiltenkt å også omfatte noe bistand med offentlige anskaffelser for å styrke dette området i organisasjonen.

Det har den senere tid vært sterk fokus på etablering av rammeavtaler for å sikre at innkjøp gjøres etter regelverket for offentlige anskaffelser samt oppnå en rasjonell drift. Vi har i dag 29 rammeavtaler gjennom offentlig fellesinnkjøp i Agder og

8 rammeavtaler i egenregi. Teknisk sektor har nå anbudsprosesser gående for etablering av rammeavtaler på ca 20 nye fagområder. Dette vil frigjøre kapasitet på den delen av anskaffelsesområdet der vi ikke har rammeavtaler. Og forenkle arbeidet på dette området.

Beredskap

Rådmannen utarbeider overordnet kriseplan for beredskap i tråd med lov og forskrift om kommunal beredskapsplikt. Det er utpekt systemansvarlig for overordnet beredskapsplan. Hver enhet er pålagt å utarbeide beredskapsplan for egen drift. Internkontroll av beredskapsområdet skjer gjennom styringsdialog mellom kommunalsjefer og enhetsledere. Systemansvarlig for overordnet beredskapsplan bidrar med råd og veiledning.

Informasjonssikkerhet

Kommunen har utarbeidet en rekke omfattende rutiner for området, og i tråd med krav fra Datatilsynet. Det er utpekt en systemansvarlig som bidrar med råd og veiledning. Den del av rutinene som gjelder den tekniske IKT-driften (servere/datatrafikk/driftsdokument sikring) er fra 1. januar 2015 overført til vårt interkommunale IKT-samarbeid DDV (Digitale Vestre Agder). Ansvar for den del av rutinene som gjelder ansattes bruk tilligger derimot fortsatt kommunene, men utarbeides som et felles dokument for DDV-kommunene.

Kommunen har et godt forankret arbeid i forbindelse med de nye lovreglene om personvern (GDPR). Dette skjer i regi av DDV.

Dokumenthåndtering

Kommunen har rutiner for journalføring, offentlighetsvurdering og restanseoppfølging i sak- og arkivsystemet. Det er utarbeidet rutine for arkivmedarbeideres ansvar, og rutine for saksbehandleres ansvar.

Fagsektorene

Det vil føre for langt å ta med samtlige fag- og sektorspesifikke internkontrollrutiner. Omfanget er betydelig, og her følger en ikke uttømmende liste:

Helse og omsorg

Faglover innenfor sektoren hjemler rutiner blant annet innenfor: kvalitet i tjenestene, smittevern, pandemi, medisinbehandling, egenbetaling, politiattester, transport og brukerøkonomi.

Skoler, barnehager og kultur

Barnehage og skole har rutiner som i hovedsak er basert på opplæringslovens regler om tilfredsstillende internkontrollsystem. Eksempelvis: barnehagetilsyn, overgangen mellom barnehage og skole, overgangen mellom barneskole og ungdomsskole, rutiner for oppfølging av elevens skolemiljø, og rutine for kjemikaliebehandling.

Teknisk sektor

Faglover innenfor sektoren hjemler rutiner blant annet innenfor: driftsovervåking av vannforsyning, driftsovervåking av avløpssystemene, rutiner og eget planverk for damanlegg og rutiner for kommunale bygninger.

Agder Sekretariat

Kontrollutvalget i Farsund kommune

Sak 03/18

Møtedato: 23.04.18

Saksbehandler: Willy Gill

SAK 03/18 BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJON / SELSKAPSKONTROLL

Vedlegg:

Nye saksopplysninger:

Denne saken ble utsatt i forrige møte den 22.11.17 for avklaring omkring evt. ønske om gjennomføring av selskapskontroll i et av kommunens selskap. Det har ikke fremkommet ny informasjon knyttet til dette spørsmålet. Saken legges derfor frem på nytt med samme forslag til vedtak.

Saksopplysninger:

Selskapskontroll.

Kommunestyret behandlet Plan for selskapskontroll 2016 – 2019 i møte den 08.09.16 og fattet følgende vedtak:

- Kommunestyret vedtar forslag til Plan for selskapskontroll for Farsund kommune 2016 – 2019 der det planlegges gjennomføring av selskapskontroll i følgende selskaper:*
 - *DDV Drift*
 - *DDV Strategi*
- Kommunestyret gir kontrollutvalget fullmakt til å definere omfanget og innholdet i selskapskontrollen (eierskapskontroll og/eller forvaltningsrevisjon) og til å foreta eventuelle endringer i prioritering mellom de aktuelle selskaper og eventuelt prioritere nye selskaper dersom spesielle forhold skulle tilsi det.*

Forvaltningsrevisjon.

I plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2019 er følgende prosjekter prioritert:

<i>Prioritet</i>	<i>Prosjekt</i>	<i>Tema/sector</i>	<i>Aktuelt for forvaltningsrevisjon</i>
<i>1.</i>	<i>19</i>	<i>Oppvekst</i>	<i>Psykososialt miljø i ungdomsskolen</i>
<i>2.</i>	<i>17</i>	<i>Helse</i>	<i>Kommunikasjon og informasjon til alvorlig syke</i>
<i>3.</i>	<i>9</i>	<i>Konflikthåndtering</i>	<i>Se på hvordan konflikter håndteres i utvalgte enheter</i>
<i>4.</i>		<i>NAV</i>	<i>Får klienter de tjenestene de har krav på i forhold økonomisk sosialhjelp m.m. (kommunal del av NAV).</i>
<i>5.</i>		<i>Rusforebygging</i>	<i>Rusforebygging ungdom</i>
<i>6.</i>	<i>16</i>	<i>Pleie og omsorg</i>	<i>Samhandlingsreformen</i>

For øvrig har kommunestyret gitt kontrollutvalget fullmakt til å gjøre forandringer i rekkefølgen for gjennomføring av aktuelle prosjekter, og til å sette i gang andre prosjekter dersom utvalget ser behov for det.

Gjennomføring av prosjekter.

Når det gjelder selskapskontroll er de foreslåtte selskaper eid sammen med øvrige kommuner. Selskapene er også relativt nyetablerte.

Når det gjelder gjennomføring av forvaltningsrevisjon, er det prosjektet «*Kommunikasjon og informasjon til alvorlig syke*» som er neste prosjekt på prioriteringslisten.

Vurderinger:

Det foreslås ikke bestilling av selskapskontroller på nåværende tidspunkt, men dette er et spørsmål som kontrollutvalget må vurdere. Eventuell selskapskontroll av de prioriterte selskapene bør skje i samarbeid med øvrige eierkommuner.

Kontrollutvalget bes ta stilling til hvilket forvaltningsrevisjonsprosjekt man ønsker å prioritere for gjennomføring i 2018. I forslag til vedtak er det prosjektet som er prioritert som nr. 2 som er foreslått. Når utvalget har prioritert et prosjekt, må det deretter bestilles en prosjektplan for gjennomføring av prosjektet der problemstillinger (hvilke spørsmål som ønskes besvart), revisjonskriterier, ressurser, tidsplan etc. er sentrale elementer.

Prosjektplanen skal godkjennes av kontrollutvalget før selve prosjektet kan påbegynnes.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget bestiller gjennomføring av følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt i 2018: «*Kommunikasjon og informasjon til alvorlig syke*»
2. Forslag til prosjektplan for prosjektet fremlegges for kontrollutvalget til godkjenning.

Fra: [John Karstein Tonnessen](mailto:John.Karstein.Tonnessen@lyse.net)
Til: willy.gill@asekretariat.no
Kopi: vidar.kleppe@demokratene.info; line.bosnes@temark.no; svmatonnessen@gmail.com
Emne: Kontrollutvalget: Høring - forslag til endring Kommuneplan B11 Vestbygda.
Dato: 26. desember 2017 01:00:08

Høring og forslag til endring - Saksbehandling kommuneplan og Boligområde B11 I Vestbygda

I eksisterende kommuneplan er området B11 juridisk å betrakte som boligområde utenfor Jordloven.

I første utkast til ny kommuneplan som ble sendt til høring blant interessenter finner man fremdeles dette området. Sågar er der foreslått ny vei adkomst til området. Det foreligger konkrete utbyggingsplaner i området som har vært juridisk avsatt for bolig siden tidlig 90 tall.

I revidert utkast til kommuneplan – nå uten ny høring med forventning til innspill fra eksempelvis grunneiere, er området B11 fjernet og noe av området har fått ny benevning (B35) mens øvrig del har fått ny beskrivelse *Fremtidig fortetning*, men nå underlagt jordloven juridisk.

Vi stiller spørsmål til hvordan kommunens fremgangsmåte i forbindelse med denne endringen og beveg grunnene for endringen.

- Ingen av grunneierne hadde bedt om endring fra B11 boligområde til Landbruk, mens det var ute på høring.
- Vi finner ingen begrunnelse for endringen og ei heller noen innspill fra Fylket som skulle gi denne endringen.
- Flere av grunneierne protesterte på endringen ...etter at dette var foreslått. Dette er ikke hensyntatt – da muligens siden kommunen nå ikke ba om slike høringsinnspill.

Vi finner hele høringen, endringen og åpenbart motivasjonen til kommunen som oppsiktsvekkende og frykter at kommunens interne prosesser overstyrer prosessene som burde sikret uttalerett blant grunneierne.

Vi ber derfor kontroll utvalget gjennomgå behandlingen og sikre at eksempelvis kommunens grunneiere har fått den uttalerett som man har krav på ved forarbeidet til en ny kommuneplan. Vi ber også kontroll utvalget se nærmere på selve saksbehandlingen i kommunen for å sikre at man ikke har sammenblanding av interesser på bekostning av uttalemuligheter og reell påvirkningsmulighet.

Dersom Kontrollutvalget skulle være feil adresse for denne bekymringen, ber vi om at den videresendes til rette instans.

Mvh John Karstein Tonnessen m/flere.

Epost: john.karstein.tonnessen@lyse.net

This message contains information that may be privileged or confidential and is the property of Kverneland Group.
It is intended only for the person to whom it is addressed.

If you are not the intended recipient, you are not authorised to read, print,

retain, copy, disseminate, distribute or use this message or any part thereof.
If you receive this message in error, please notify the sender immediately and delete all copies of this message.

Fra: [Ane Larsen](#)
Til: [Willy Gill](#)
Emne: Sak i Farsund kommune
Dato: 21. februar 2018 09:21:11
Vedlegg: [Brev klage Farsund kommune .pdf](#)
[Vedlegg til brev klage Farsund kommune.pdf](#)

Hei,
oversender i henhold til dagens telefonsamtale.
Gi beskjed om du trenger ytterligere opplysninger.

mvh
Ane Grete Larsen

mob. 992 32 135

Ane Grete Larsen
Postboks
4389 Vikeså

19.02.2018

Farsund kommune
Postboks 100
4552 Farsund

Ref. saksnr 2015/1333

Klage på kommunens behandling og anbefaling til Innovasjon Norge om oppføring av driftsbygning Østre Hauge – gnr. 9/bnr.4

Det vises til mottatte saksdokumenter i ovennevnte sak, sist mottatt 14. februar, samt alle andre dokumenter som er sendt Farsund kommune fra undertegnede som gjelder egne eiendommer og Mary Friestad sitt bruk.

Arealene som blant annet er lagt til grunn for oppføring av nytt fjøs med et areal på 2161 m², tilhører David Meberg Kristoffersens dødsbo og Ane Grete Larsen og Hans Gjedrem Larsen sin fritidseiendom på Huseby. **Dette aksepteres ikke!**

Jeg må overbevises om at oppføring av nytt fjøs på Østre Hauge ikke på noen som helst måte får fremtidige konsekvenser for gnr.2, bnr. 3, gnr. 10 bnr. 17 og 22, gnr. 2, bnr. 199 på Huseby og Torp i Farsund kommune. Våre foreldres gård er en odelsgård. Eiendommene skal ikke selges. Vi skal ha full råderett over egne eiendommer. Vi har bedt vår advokat vurdere det juridiske i saken.

Plan for gården

Etter ferdig utført hogst i Torpmarka 31.12.2016, ryddes og gjerdes nå utmarka vår slik at den er klar for beiting for å videreføre dagens bruk av marka innenfor en bærekraftig bruk og drift (skog/landbruk). Men arealet ble allerede i 2017 beitet av storfeene til vår nærmeste nabo og slektning. Samtidig fikk jeg kontrollmålt teigens grenser.

I juni i fjor slo jeg selv høyet på deler av innjorda på Torp, og dette ble en liten og vellykket produksjon av tørt høy. Til sommeren har jeg planlagt å ta førsteslåttan av all jorda på Torp til høy så fremt været tillater det. All jorda på Huseby og Torp som er i boet, i tillegg til egen fritidseiendom, er allerede ivaretatt på forsvarlig vis. På sikt vil all jorda bli driftet i egen regi.

Min søster, Kari Marie Swensen, og jeg har i februar i år påbegynt agronomkurset for voksne på Melsom videregående skole i Vestfold.

Med dagens opplysninger er jeg av den klare oppfatning av at Farsund kommune bevisst har lagt til grunn jord fra mine foreldre og min mann og meg, som ikke er blitt gjort kjent med, og heller ikke har eller vil akseptere dette røveriet av et dødsbo og vår fritidseiendom.

Kommunen har lagt til grunn Mary Friestad sitt eget areal (343,9 mål), jf. nibio.no. Men ifølge jordbrukssjefens opplysninger, er det etter mine beregninger, anbefalt oppføring av dette fjøset med >80 % leid fulldyrket jord og >50 % leid innmarksbeite!

Rådmannen har ikke fulgt opp min henvendelse fra møtet på rådhuset den 26. oktober, og kommunen ble derfor anmeldt av meg 29. desember 2017. Anmeldelsen ble levert til Agder politidistrikt i Kristiansand. Politiet henla saken. Det er **kun kommunen** som har makt og myndighet i denne type landbrukssaker. Kommunen har systematisk motarbeidet meg og det ansvaret jeg har for å ta hånd om egne eiendommer.

Alle offentlige myndigheter viser til kommunens behandling og det lokale selvstyret. Jeg har etter dette ingen tillitt til Farsund kommune. Se for øvrig beskrivelse av konteksten i saken, jfr. vedlegg.

Med hilsen

Ane Grete Larsen

Ane Grete Larsen

Bobestyrer David M. Kristoffersens dødsbo og eier av gnr. 2, bnr 199

Vedlegg: sakens kontekst

Kopi: Landbruks- og matdepartementet
Landbruksdirektoratet
Innovasjon Norge
Mattilsynet
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder v/Tore Haugum
Lista Jordskifterett v/Sølvi Sandsmark
Alcoa Lista v /adm. dir.
Landbruksutvalget i Farsund

VEDLEGG – SAKENS KONTEKST

For at kommunen og andre regionale og nasjonale myndigheter skal forstå omfanget av saken og konteksten, har jeg vurdert det som nødvendig å beskrive diverse privatrettslige forhold nærmere, jfr. vedlagte beskrivelse av kontekst.

Summen av alt som har skjedd de siste 50 årene siden Elkem eksproprieterte, og alle situasjonene som har oppstått særlig de siste 10 årene, gjør at nok er nok.

- 1) Våre forfedre har drevet et bærekraftig jordbruk i dette området i ca. 300 år (Torp, Huseby, Østre Hauge, Åsen), noe vi i dag setter stor pris på. På boets vegne ønsker jeg at også kommende generasjoner i vår familie skal få oppleve et tilnærmet uberørt landbruks- og turområde i fremtiden, der kulturlandskap og kulturmiljø holdes vedlike.
- 2) Rådmannen ble orientert på møtet 26. oktober om at jordbruksbrukssjefen henviste meg til ham eller kommunalsjefen som følge av at hun ikke ville ta turen ut og se på de ødelagte steingjerdene som er i grensene på vår eiendom på Huseby og Torp. Jeg ba også om innsyn i dokumentene som ligger til grunn for oppføring av driftsbygningen til Mary Friestad på Østre Hauge, det vil si om våre bruk gnr. 10, bnr. 17 og 22, Torp, gnr. 2 bnr. 3 Huseby og gnr. 2, bnr. 199, Huseby er med i godkjenningen av denne. Jeg nevnte at jeg ikke hadde tillit til jordbruksjefen da det virket som forskjellsbehandling og korrupsjon. Rådmannen lovet å ringe meg i begynnelsen av påfølgende uke.
- 3) Rådmannen fulgte som sagt ikke opp og brevet fra Farsund kommune, datert 01.06.2015 til Innovasjon Norge med anbefalingen av søknaden om nytt fjøs, mottok jeg 14. februar i år!
- 4) I forbindelse med rulleringen av arealdelen av kommunedelplanen for Farsund – Lista, har vi gitt flere innspill om utbyggingsønske både på Torp og Huseby. På grunn av vår fars død, meldte dødsboet inn endret ønske om utbygging av landbrukseiendom på gnr. 2, bnr.3 på Huseby, datert 28. september 2017. Saken er til behandling i Farsund kommune.
- 5) Samtidig gjør jeg oppmerksom på at Landbruk (jordbruksjefen) har tegnet en strek på kartet med utkast til utbyggingsareal over Torpmarka slik at en del av vår marketeig er markert som utbyggingsområde, jfr. pkt. 11) nedenfor. Dette er helt motstridende av boets interesser og planen for videreutvikling av gården. Kommunen skalter og valter med andres eiendommer.
- 6) I saksbehandlingen har jordbruksjefen aldri tatt kontakt med meg for å sjekke ut fakta i saken. Vår far satt i uskiftet bo siden vår mor døde 2. desember 2010. Ved henvendelse til Skifteretten i august 2017 kan ikke denne gjenfinne papiret med status på boet pr januar 2011. Vi er tre søstre som skal fordele boet, og ingen av oss er i dag fast bosatt på Lista.
- 7) Grunneier av gnr. 9/bnr.4, Mary Friestad, har **aldri** snakket med hverken min mann eller meg om at hun har søkt og fått produksjonstilskudd for fritidseiendommen. Dette har jeg fått vite etter at vi sa henne opp. Det forelå ikke skriftlig leieavtale mellom oss fra høst 2007 til 17. april 2017. Etter fars dødsdato, 14.08.2016, tok **aldri** Mary Friestad kontakt med meg eller mine søstre om videre drifting av jorda på Huseby og Torp. Mine foreldre hadde ingen skriftlig leieavtale med Mary Friestad. Den muntlige avtalen ble formelt skriftlig opphevet 11.12.2016. Mine foreldre

hadde heller ikke akseptert at Mary Friestad skulle få produksjonsstøtte for deres jord, fordi de ikke ønsket å registrere seg som bønder. Mary Friestad fikk høyet/grovfôret gratis etter at mine foreldre sluttet å drifte jorden selv. Hun fikk også høyet/grovfôret gratis på fritidseiendommen vår på Huseby.

- 8) Søndag den 11. desember 2016 kl. 08 31 ble bonde Mary Friestad sagt opp via SMS og med formelt brev og e-post 31.12.2016 fra dødsboet til David Meberg Kristoffersen, Torpveien 8 i Farsund. Det forelå som sagt ingen skriftlig avtale om jordleie mellom partene. Mary Friestad driftet jorden i nærmere 10 år for foreldrene våre. Mary Friestad sin samboer, Jan Petter Gjertsen, møtte opp på min sekundærbolig på Huseby (gnr. 2/bnr. 199) ca. 10 minutter etter at SMS'en var sendt. Han hadde på seg klær med «Mattilsynet» på hele brystet. Jan Petter Gjertsen er for øvrig oppnevnt som medlem i dyrevernemda for Agder Vest fra 1. januar 2017 til 31. desember 2020, etter forslag fra Farsund kommune. Etter nesten 1 time og 20 minutter gav Gjertsen uttrykk for at dette var «urettferdig», og at «gården til min far var lagt til grunn for regnskapet til gården deres», det vil si nytt robotfjøs for ca. 200 melkekyr/storfe. Jeg parerte at det var vi som hadde skjøte på gården. Gjertsen sa da at det var «uheldigvis» - rett før han gikk ut av døren. En av de viktige tingene som ble tatt opp med Gjertsen på mitt kjøkken i dette møtet, var at han **ikke** hadde vært tydelig på at han **ikke** representerte dødsboet i forbindelse med hogsten i vår marketeig i Torpmarka høsten 2016.
- 9) Nåværende jordbrukssjef i Farsund kommune behandlet delingssaken, jfr. saksnr. 06/2367, da det som skulle bli vår fritidseiendom, ble skilt ut fra landbrukseiendommen til Nancy Andreassen i 2006/2007. Nancy er for øvrig min slektning. Slik situasjonen er i dag, fremstår denne delingen som feil og jeg vil forfølge dette videre.

Vi har måttet kontrollmåle eiendommen i september 2017 for å få korrekt grense, fordi Jan Petter Gjertsen kom kjørende på jordet vårt med traktoren i 2008 og presset oss til å fjerne flere av grensepinnene. Det er grunneierne av Huseby Kongsgård som grenser til vår fritidseiendom. Grunneierne av Huseby kongsgård har aldri driftet dette jordet eller den andre tilleggsjorden til Andreassens eiendom selv, fordi de ble pensjonister!

- 10) Den 23. september 2016 hadde min søster Kari Marie Swensen avtalt befaring med Fylkeskonservatoren for å se på eller påvise nye fornminner før skogen skulle hogges i Torpmarka. Gjertsen møtte opp i skogen og sa «jeg representerer grunneierne». Ingen spør hvilke fullmakter han har og heller ikke hvilke grunneiere han representerer. Kari Marie tror at Gjertsen representerer de andre grunneierne som ikke var der, og synes at det er rart at han deltar på befaringen av vår marketeig. Ingen av de offentlige tjenestemennene eller representanten fra AT SKOG spurte Gjertsen om hvilke fullmakter han hadde. Det er påfallende at skogsbrukssjefen og arkeologen fra Fylkeskonservator ikke tok dette opp. Jordbrukssjefen var på det tidspunktet styremedlem i AT SKOG. Min søster påviste et par kulturminner som ikke var registrert på arkeologens kart, og da virket Gjertsen ganske fortvilet. Skogbrukssjefen sier til min søster at Landbruk i kommunen kan være behjelpelig med å søke omdisponering av arealet i teigen vår fra skog til beite. Søsteren min opplyste da om at vi ønsket å ha sauer i marka på sikt. Hun etterspurte i denne sammenheng status på rulleringen av arealdelen av kommunedelplanen Farsund – Lista. Skogbrukssjefen svarte at denne var til behandling.

Til opplysning kan nevnes at Mary Friestad og Jan Petter Gjertsen hadde ingenting med vår skogshogst og kartleggingen i vår mark å gjøre. Men det stod i kontrakten som vi tre arvingene

underskrev med AT SKOG tre uker etter vår fars død, at Gjertsen hadde deltatt på befaring og anvist leggesteder. Det var ingen som gav oss beskjed fra skogfirmaene, kommunen eller de andre grunneierne om møter og befaringer i forbindelse med avskogingen. Skogbrukssjefen deltok i behandling av utvidelse av eksisterende snuplass og bygging av ny snuplass – uten at vi som grunneier ble orientert. Først når boet mottar faktura fra AT SKOG, får vi innsikt i hva som har skjedd i Torpmarka høsten 2016.

- 11) I ettertid forstår vi at skogbrukssjefen under befaringen i skogen er vel vitende om at hele Torpmarka er foreslått omdisponert fra golfbane til landbruk/beiting – LNF område, kun 5 måneder tidligere i Landbruksutvalget, i forbindelse med utvalgets innspill til rullering av arealdelen av kommunedelplanen Farsund – Lista, jf. saksfremlegg til møtet i Landbruksutvalget 13.04.2016. I saksfremlegget fra jordbrukssjefen til Landbruksutvalget er det ikke opplyst om hvilke gårds- og bruksnummer som bonden eier og hvilke som leies i Torp/Torpmarka. I saksfremlegget står det: «*Ny stor løsdriftsfjøs er for tiden under bygging på Østre Hauge. Bonden både eier og leier beite i Torpmarka som vil være viktig å beholde som beite også i framtida når antall storfe økes til totalt ca. 190 dyr ifbm ny driftsbygning.*»

Det er oppsiktsvekkende, og ikke minst motstridende, at Mary Friestad har spilt inn hele sin eiendom - både innmark og utmark - på Torp, gnr. 10, bnr. 13/21/27 som utbyggingsønske i forbindelse med rulleringen av arealdelen av kommunedelplanen Farsund – Lista. Jeg mener at når en bonde har lagt opp til en størrelse på driften som gjør at det er behov for store beiteareal på Torp/i Torpmarka, kan ikke Farsund kommune og Landbruksutvalget direkte eller indirekte støtte bondens ønsker om nedbygging/eiendomsutvikling av eget areal.

Jeg skrev brev til Landbruksutvalget 2. april i fjor og gjorde dem oppmerksom på dette forholdet.

- 12) Jordbrukssjefens saksfremlegg kan for det første gi inntrykk av at **alle** i området hadde rett til å bruke skogsveien for komme til sine teiger i Torpmarka. Skogsveien omtales Moldhaugveien i jordskiftedommene sak Nr6/1960 og 19/1998. Det var og er **kun tre grunneiere** i Nedre Torp som stod for bygging av anlegget Moldhaugveien og som har bruksrett. Farsund kommune viser ingen respekt for og legger ikke til grunn gjeldende jordskiftedommer i området!
- 13) Det ovennevnte saksfremlegget kan leses som om at Moldhaugveien, skal ha en bruk som er mye mer omfattende enn omsøkt. Skogsveien ble bygget for å ta ut tømmeret. Deretter skulle Torpmarka omdisponeres til beiteareal for det bærekraftige dyrehold slik det hadde vært tidligere i Torpgarden. Dette var mine foreldres forståelse av bruken av Moldhaugveien, og derfor ble veien bygget som en enkel skogsvei. Dette synet fremkommer i saksfremlegget fra skogbrukssjefen 18.11.2008, og jeg siterer: «*Siden det er ønske om å benytte skogen til beite ser jeg ikke behov for en tyngre traktorvei (veiklasse 7), ei heller å opparbeide en velteplass der veien møter offentlig vei.*» Av den grunn har ingen av de tre grunneierne med bruksrett i Moldhaugveien planer pr april 2017 om å ruste opp og/eller vedlikeholde veien.

Moldhaugveien i Torpmarka har vært behandlet i kommunen flere ganger i forbindelse med skogshogsten. Skogbrukssjefen endrer formålet med veien for hver gang han skal skrive noe om veien. Det samme ser ut til å være tilfellet for byggingen av Kamelstien.

- 14) Mandag den 16. januar 2016 ble jeg og mannen min stoppet ved busslommen utenfor vår eiendom på Huseby, av Jan Petter Gjertsen. Han gav ordre om at jeg måtte fjerne båten til boet som ligger på familiens båtplass i Hagestranda. Fordi jeg visste at han ikke var formell grunneier, ringte jeg samboeren hans Mary Friestad. Det var helt åpenbart at samtalen vår ble tatt opp på bånd, og Gjertsen tok over styringen av samtalen. Jeg har derfor aldri siden snakket med dem.

- 15) Medio januar 2017 ble utmarksgjerdet vårt på grensa mellom oss og grunneierne Monica Torp Rullestad og Morten Mosvold i Torpmarka stjålet. Forholdet ble anmeldt til politiet, jfr. anmeldelsesnummer 14004608. Mandag 30. januar ringte jeg til skogsbrukssjefen og ga beskjed om at utmarksgjerdet vårt er stjålet. Samtidig sa jeg til ham at Jan Petter Gjertsen hadde truet/gitt beskjed om at jeg måtte flytte familiens båt. Jeg snakket også med jordbrukssjefen, og hun sa at dette var privatrettslig, og at hun derfor ikke kunne gjøre noe.

Den/de som stjal gjerdet visste nøyaktig – på pålen – hvilke som tilhørte dødsboet, og hvilke som tilhørte de andre grunneierne!

- 16) Vi hadde i flere år planlagt å felle de ca. 70 år gamle grantrærne på vår egen eiendom under Bakken på Huseby for å plante frukttrær. Men det var hele tiden kjøttedyr som beitet ulovlig på vår parsell. Til slutt tar jeg dette forholdet opp med grunneieren, Alcoa Lista. To representanter fra Alcoa Lista møtte min søster og jeg den 3. januar 2017 på befaring på stedet. Representantene var ikke kjent med hvilke jorder Alcoa hadde ansvar for og hvor grensene gikk. Vi spurte om å få kjøpe tilbake jorda som hadde tilhørt gården, men fikk beskjed om at Alcoa aldri skulle selge noe.

Jeg anmodet på stedet om at gjerdet ble satt på nedsiden av kjøreveien i den perioden som trefelling skulle skje. Men dette ble likevel ikke hensyntatt i brevet fra Alcoa til Mary Friestad noen dager senere. Vi påpekte også at Alcoa sine grantrær burde vært fjernet pga. skygge og ødeleggelse av vår parsell. Alle trærne ble i sin tid plantet av vår mor for å live.

På befaringsen med Alcoa tok vi også opp at Mary Friestad i flere år hadde stengt av veiene til vår eiendom i Bakken og på Løvollen samt den gamle Markeveien som er en av våre kjøreveier til stranda. Alcoa ber om at Mary Friestad åpner Markeveien. Dette er ikke etterkommet. Dagens eiere av kongsgården startet denne praksisen da de kom til Huseby og leide hele Sørsiden. Mary Friestad har vist at hun ikke har vært samarbeidsvillig til tross for at hun fikk både gratis fôr og produksstøtte for våre arealer. Tvert imot satte hun opp strømgjerdet slik at vi måtte kripe under strømgjerdet ved felling av våre egne trær. Dette gjorde det også svært vanskelig å få ryddet området.

Jeg varslet også adm. dir. Tor Arne Berg ved Alcoa Lista den 18. juli i fjor om den kommende trefellingen tett på grensen. Men jeg hørte ikke noe mer fra ham.

- 17) Lørdag 29. juli 2017 ca. kl. 19 40 fikk jeg besøk av en politipatrulje på min sekundærbolig på Huseby. Denne lørdagen, 29. juli, er i media blitt kjent for nazimarsjen i Markens i Kristiansand. «Tobias» og en kvinnelig politibetjent oppsøkte meg fordi en såkalt «nabo» hadde klaget på at han ikke fikk snakke med meg, og at jeg hadde felt trær «over hans eiendom» og ødelagt gjerdet. «Tobias» fortalte at politiet vanligvis ikke pleide å gjøre slike oppdrag som gjaldt «nabokonflikter», men at de denne gangen hadde tid til overs! Betjentene var helt klare på ved ankomst at de ville lage en politisak på meg, men da de gikk sa «Tobias» at de ikke ville gjøre det etter det jeg hadde fortalt.

I ettertid har Agder politidistrikt tatt til etterretning at Jan Petter Gjertsen har relasjoner til ansatte på det lokale lensmannskontoret.

Jeg kan forsikre om at jeg aldri ødela gjerdet, men strømmen kortsluttet. Samtidig som politiet stod på trappen min, kjørte den såkalte «naboen» forbi med dumpersvogna i forbindelse med den utstrakte massetransporten til Torp. Farsund kommune sitt vedtak om bygging av «Kamelstien» på Mary Friestad sin grunn i Torpmarka, er for øvrig en annen pågående sak som jeg har involvert meg i. Saken er for tiden til klagebehandling hos Fylkesmannen. Da «naboen» kjørte forbi, sa jeg at de kunne bare stoppe ham. Det ønsket ikke politibetjentene å gjøre.

18) Mary Friestad hadde i hele beitesesongen 2017 et badekar for vanning av dyrene på Sørsiden av Huseby. Badekaret var plassert på Alcoa sin eiendom slik at vannet rant over hele tiden ned over kjøreveien som vi har kjørerett på. Dette førte til at veien ble sølete og helt ufremkommelig.

19) Fylkeskonservatoren anbefalte i e-post til meg 10. april 2017 at jeg måtte ta kontakt med landbrukskontoret som er rett myndighet i saker med ødelagte steingjerder (miljøkriminalitet). Jordbrukssjefen ville ikke følge opp min henvendelse når det gjelder de ødelagte steingjerdene på Sørsiden som står mellom boets eiendom og Alcoa Lista og eierne av Huseby kongsgård samt heving av Husebyveien langs jordet vårt, Portæggra. Jordbrukssjefen henviste meg da til rådmannen og kommunalsjefen hvis jeg ønsket å gjøre noe mer med dette. Steingjerdet langs veien er nå så belastet at det er i ferd med å bli helt ødelagt på midten. Jan Petter Gjertsen har vært utførende på vedlikeholdet av denne veien. Den 9. november i fjor tilskrev jeg eierne av kongsgården og klaget på skrapingen av veien var dårlig utført og forringet tilstanden for steingjerdet ytterligere.

Mary Friestad har foretatt åpning i dette steingjerdet til tross for at det var to andre åpninger til jordet. Det er svært kritikkverdig at Mary Friestad har utøvd utilbørlig press på vår mor slik at hun har gitt aksept til å fjerne steinene i gjerdet i løpet av de siste 10 år. Min mor sa alltid til meg at dette gjerdet – på lik linje med alle de andre steingjerdene på gården - var det ekstra viktig å passe på, fordi hennes far hadde lært henne opp til at gjerdet måtte vedlikeholdes, og at det aldri måtte fjernes noen steiner. Ballepressen kom inn og ut av eksisterende åpninger i jordet da våre foreldre driftet jordet. Jordbrukssjefen har bekreftet at det ikke er søkt om fjerning av steinene og åpning av gjerdet på Portæggra. Jeg vil forfølge saken.

20) Min søster og jeg hadde møte med skogbrukssjefen på hans kontor den 8. august i fjor angående Kamelstien til Mary Friestad. I dette samme møtet tar jeg opp temaet om de ødelagte steingjerdene på vår eiendom på Huseby. Skogbrukssjefen gir da klart uttrykk for at «*det er dyrene som bestemmer hvor de skal gå*». Jeg protesterte og sa at det er menneskene som bestemmer over dyrene og må ha kontroll på disse. Min søster og jeg ble begge så sjokkerte at vi trodde nesten ikke at vi hadde hørt riktig. Skogbrukssjefen mente at det var helt akseptabelt at dyrene hadde ødelagt steingjerdene på Huseby. #metoo! Jeg minner igjen om kommunens ansvar når det gjelder miljøkriminalitet. Jeg minner igjen om kommunens ansvar når det gjelder å håndtere miljøkriminalitet.

I ettertid er det jo lett å forstå at når all jorda til boet var planlagt lagt til grunn for oppføring av et nytt fjøs, er det nærliggende å tenke at jordbrukssjefen ikke vil bruke tid til å se på saker som egentlig gjelder miljøkriminalitet for Mary Friestad og Jan Petter Gjertsen.

21) Slik jeg ser det, er det en stilltiende aksept fra kommunen om at bruket som i følge skogbrukssjefen ref. møte på skogbrukssjefens kontor, 8. august 2017, er «*et bruk under oppbygging*» og dermed kan gjøre hva som helst.

22) Fredag 17. november 2017, før dagslyset kom, ble den gamle glassfiberbåten vår som har ligget i Haugestranda i mer enn 100 år (erstatte tidligere trebåt), flyttet på ordre av grunneier Mary Friestad til Torp og lagt utenfor Løa vår. Hun valgte å ignorere vår advokats brev til hennes advokat. Alt løst utstyr var lagt i båten, og da jeg omsider hadde anledning til å reise til Torp, var båten fylt med vann. Båten har aldri ligget noen andre steder enn i Haugestranda. I denne saken har det vært involvert advokater fra begge parter. Saken er fortsatt pr dags dato på advokatnivå, og forholdet er foreløpig ikke politianmeldt.

23) I mars i fjor tok Morten Mosvold initiativ til å søke om et nytt jaktval pga. alle generasjonsskiftene i området. Jeg skriver under som bobestyrer og for egen fritidseiendom. Skogbrukssjefen sender et brev til grunneierne med godkjenning av valet. Brevet var i et svært vanskelig språk, og det er vanskelig å forstå hvilke areal som er lagt til grunn for valet og begrunnelsen for det. Vi vil gå nærmere inn i dette i forbindelse med ny søknad med frist i 2018.

Det som imidlertid kan bemerkes her er at Mary Friestad har fått produksjonsstøtte for min fritidseiendom, men når valet skal godkjennes, kan ikke skogbrukssjefen godta at denne jorda er en del av det sammenhengende arealet. Det som også er uklart, er hvordan det gamle valet ble overført til Jan Petter Gjertsen som ikke har status som grunneier, jf. forskriften. Igjen vil vi understreke at skogbrukssjefen ikke sjekker hvilken formell rolle Jan Petter Gjertsen har. Kommunen v/skogbrukssjefen sendte kopi av brevet til Jan Petter Gjertsen og ikke Mary Friestad som er formell grunneier.

24) Pussig nok skjedde det et atypisk rotvelt av et tre over det gamle redskapsskjulet i Bakken våren 2017.

25) Ekspropriasjonssøknaden ble avgjort ved kgl. res. av 31. mai 1968. Den norske stat ved Industridepartementet ga daværende Elektrokemisk Aluminium A/S og Norsk Alcoa A/S fullmakt til å ekspropriere eiendomsrett og rettigheter til ca. 900 dekar grunn i Farsund kommune. Departementet fant at inngrepet utvilsomt var til mer gagn enn skade og tilrådte at ekspropriasjonstillatelse ble gitt. Formålet med ekspropriasjonen var å erverve grunn slik at Lista Aluminiumverk kunne bygges (industriformål).

Forut for den gitte ekspropriasjonstillatelsen, ga Landbruksdepartementet tydelig uttrykk for at de foreslåtte yttergrensene i forslaget til ekspropriasjonstillatelse, var for omfattende. Deler av arealet bestod av fulldyrket jord. Selv om det på det tidspunktet var svært usikkert om det skulle bygges et videreforedlingsanlegg eller ikke, ble det likevel satt av arealer til dette formålet. Dette arealet bestod av matjord. **Farsund kommune hadde ingen innvendinger mot at det ble tatt så store landbruksarealer og fulgte derfor ikke rådene fra landbruksmyndighetene.** Våre besteforeldres eiendom ble derfor kraftig berørt, gnr. 2/bnr. 3, kart 80-341 fra 1967, fordi et foredlingsanlegg for aluminium var planlagt på nabojordet. Formålet med ekspropriasjonen når det gjelder videreforedlingsanlegg har for lengst bortfalt, og i henhold til dagens nasjonale målsettinger vil det være helt uaktuelt å bruke det den gang avsatte arealet til ytterligere industriutbygging. Pr dags dato er Farsund kommune eier av denne delen av jordet med Mary Friestad som leietaker. Kommunens arealer er dermed lagt til grunn for oppføring av nytt fjøs.

Alcoa Lista ga tidligere brakkeanlegg for aluminiumverket og asylmottak, ca. 200 da **vederlagsfritt** i gave til Farsund kommune slik at kommunen kunne videreutvikle et område til en idrettspark. Som nære naboer på Huseby gav vi innspill til kommunens planarbeid og tok saken

så langt vi kunne til Fylkesmannen. Videre har Alcoa Lista **gitt arealer** til golfbane, terrengsykkelløype og nå sist arealer for bueskytteranlegg. **Dette anses som klare bevis for at arealer som ble ekspropriert til industriformål i 1968, ikke vil bli brukt til opprinnelig formål.**

- 26) Det er i ettertid kritikkverdig at det i ekspropriasjonstillatelsen ikke ble tatt inn krav om at, dersom formålet med ekspropriasjonen bortfalt, skulle de eksproprierede arealene kunne bli tilbakeført til de opprinnelige grunneierne. Vår mor ble aldri informert om denne muligheten slik det ble gjort da Forsvaret beslagla Marka på Hassel i 1950-årene. Nå har disse grunneierne fått kjøpe tilbake arealene mot en symbolsk sum. På informasjonsmøtet på Lunde Bedehus med grunneierne i området i 1962, da planleggingen så vidt hadde startet opp, ble det opplyst at arealene fortsatt skulle brukes til landbruksformål og drives videre ved forpaktning. Det ble til og med presisert at jorda skulle drives av ansatte med landbrukskompetanse. **De som mistet areal ble lovet å få forkjøpsrett dersom annet areal ble tilgjengelig ved salg.**

Vår mor gjorde derfor et aktivt forsøk på å kjøpe tilleggsjord som grenset til vår egen jord, da naboens gård på Torp var for salg. Daværende jordbrukssjef i kommunen og Fylkeslandbruksstyret avsto. (gnr. 10, bnr 15).

Etter at Lista Aluminiumverk startet produksjonen 1. juni 1970, ble ikke de forespeilede intensjonene overfor oss som grunneier og nabo fulgt opp. Verken Lista Aluminiumverk eller Farsund kommune fulgte opp disse forpliktelsene. Alcoa Lista har hele tiden siden ekspropriasjonen, leid ut arealene.

Den nå avdøde forpakter Mikal Sømme driftet Huseby Kongsgård inkludert de eksproprierede arealene gnr. 2/ bnr. 1 og 3 fra før utbyggingen av aluminiumsverket og frem til 1987. For våre foreldre fungerte samarbeidet med forpakteren på en utmerket måte, der våre rettigheter og plikter ble ivaretatt slik skjønnene hadde fastsatt.

Fra vårt ståsted opplevde vi at situasjonen endret seg sterkt i negativ retning da innflytterne Inger Stray Jensen og Trygve Jensen overtok Huseby Kongsgård på odel. De nye eierne stod selv for driften og leide areal fra Alcoa Lista fra 1987. Parsellen under Bakken ble uten forvarsel avgjerdet av de ny eierne ca. 1987 slik at det ble umulig å komme til eiendommen fra kjøreveien og opp i Bakken. Våre foreldre ble aldri kontaktet angående gjerdet som ble satt opp mellom eiendommene. Det hadde aldri tidligere stått noe gjerde i denne grensen, og heller ikke siden hus og løe ble bygget i 1908. Det var kun hønsegården som var inngjerdet.

- 27) Vår avdøde mor, Tordis Kristoffersen, henvendte seg flere ganger muntlig og et par ganger skriftlig til Alcoa Lista om tilbakekjøp av parsellen på Huseby, fordi vi i praksis var utestengt fra eiendommen fra sør (dette er bratt moreneroygg). Slik vi ser det har grensen mellom vårt gjenværende areal og Alcoa Lista sitt areal mot sjøen aldri ble endelig avklart etter at hus og løe ble revet høsten 1974. Heller ikke hvordan adkomsten fra kjøreveien skulle ordnes ved eventuell avgjerding av buffersonen som var avtalt. Vår mor hadde muntlig avtalt med ledelsen på Alcoa Lista at hun fikk adkomst fra kjøreveien og opp til gjenværende del av eiendommen i Bakken – over parsell. Henvendelsene ble håndtert lokalt og var negative i forhold til tilbakesalg. Vår mor ble muntlig lovet at selv om hun ikke fikk kjøpe tilbake parsellen – buffersonen og tomte der hus og løe hadde stått – skulle hun få tilgang til Bakken nedenfra, det vil si kjøreveien.

- 28) Helt konkret gikk ekspropriasjonsgrensen i rett linje fra et punkt der veien som går nedover langs borgen (til Kongsgården) svinger/gjør en knekk ved det som var Theodor Tønnesens eiendom med hus og løe, og videre østover parallelt med løe- og husvegg til våre besteforeldre frem til

Markeveien. Ved overskjønnets slutt var grensen den samme som i ekspropriasjonstillatelsen, det vil si: «fra Kjeldsvika på Skjoldnes...tilbake til utgangspunktet» jf. kart 80-341.

I brev datert 3. desember 1969 fra Elkems advokat K.E. Sundt-Ohlsen til grunneiernes advokat Nils Konrad Selte, det vil si etter at overskjønnet var avsluttet, fremgår det at advokatene prøvde å huske hva som var avtalt om grensen i nord for parsellen til våre foreldre: «*Når det gjelder den nøyaktige grensetrekking mellom den parsell som skal utskilles, og den gjenværende del av eiendommen, som i følge ekspropriasjonstillatelsen skulle foretas av underskjønnet, vil vi bemerke at det ser ut til at retten ikke har fått med seg noe herom i premissene. Under skjønnsforhandlingene var det etter vår erindring enighet om at grensen skal gå parallelt med husveggen, og vi foreslår herved at grensen trekkes i en avstand av 6 meter fra veggen. Vi håper Deres part ikke har noen bemerkninger hertil. I vedlagte utkast til begjæring om kart- og oppmålingsforretning har vi tatt med en bemerkning herom.*»

Den fradelte parsellen skulle ha en buffersone i 6 meter parallelt med hus- og løevegg i nordlig retning var definert som en buffersone. Dette var noe vår mor hadde muntlig avtalt med Elektrokemisk sin advokat. Måten denne muntlige avtalen kom i stand på er også svært kritikkverdig. Vår mor ble ringt opp av ekspropriasjonens advokat etter overskjønnet. Dette burde vært håndtert advokat til advokat. Avtalen kom i stand da hus og løe fortsatt stod og det var ikke nødvendig å måle opp grensen i husveggen, fordi dette var konkret og målbart. På dette tidspunktet var vår mor alene med tre små barn og hadde kort tid før mistet begge foreldrene sine. Det eksproprieerte arealet og buffersonen var vår mors fødested og hjemsted.

I målebrevet henvises det til skjønnet, men før overskjønnet ble det avtalt at nøyaktig grense skulle avklares i overskjønnet. I etterkant ser vi at i korrespondansen mellom mor og Elkems advokat at skjønnspremissene ikke sa noe om eiendomsgrensen. Ergo ble ikke endelig grense fastsatt under selve overskjønnet. Vi ser av dokumentene at Elkems advokat henvendte seg direkte til vår mor og foreslo en grense 6 meter parallelt med hus- og løevegg mot nord. Dette ble de enige om på telefon etter overskjønnet. Vår mor gikk med på dette av rent praktiske årsaker. Konteksten var at hus- og løe stod og var leid ut til ansatte på Aluminiumsverket og det var ikke sagt noe om at hus og løe skulle rives. På det tidspunktet oppmålingen ble foretatt, august 1974, ble det ikke opplyst til vår mor at bygningene skulle rives kort tid etterpå.

Vår far måtte til og med bestille oppmålingen og betale denne selv!

Jeg arbeider med saken og vil hevde at målebrevet er ugyldig og at grensen mellom boet, og Alcoa Lista faktisk ikke er endelig fastsatt slik den er beskrevet i ekspropriasjonstillatelsen.

- 29) Det ble fastslått i skjønnet at gården beholdt alle rettigheter til vei- og stinett, og standarden på veien til huset under Bakken var kjørevei for bil/lastebil. Vi har kjørerett og driverett for dyr gjennom gårdstunet på kongsgården, fordi min oldefar aldri solgte 3/16 deler av tunet til Stray. På begynnelsen av 1900-tallet var det generelt viktig å opprettholde alle veirettigheter for drift av gårdene, og dette er viktig den dag i dag.

Stengningen av nevnte veier begynte som sagt da dagens eiere av kongsgården hadde beitedyr på det arealet til Alcoa/Sørsiden året rundt. De store kjøttdyrene gjorde gjerdet mellom Alcoa og nå boets eiendom flatt i tillegg til alle steingjerdene i området. Mary Friestad fortsatte praksisen med ulovlig beiting i Bakken da hun overtok beitearealet. Beitingen i Bakken ble aldri akseptert av vår mor, fordi dette var hagen til hennes barndomshjem. Min mor opplevde den ene krenkelsen etter den andre akkurat på parsellen som var hennes barndomshjem, men visste ikke hva hun skulle gjøre uten at det ble uvennskap mellom henne og naboene. Hun fulgte uskrevne spilleregler for hvordan oppføre seg.

- 30) I dag opplever jeg at ingen har respekt for andres rettigheter og eiendommer på Huseby. Innflytterne forholder seg ikke til gamle papirer som fremdeles gjelder. Gamle naboer på Torp leser jordskiftedommer der grunneierens rettigheter og plikter er beskrevet. Slik også våre foreldre gjorde.
- 31) Allerede i oppstarten av fredningssaken på Huseby Kongsgård engasjerte vi oss sterk. Denne saken jobber jeg fremdeles med.

Organisering Skatteoppkrever
Arbeidsgiverkontroll Innfordring Margin Skatteinngang Skatteregnskap

Årsrapport

Årsrapport for 2017

Skatteoppkreveren i Vestre Agder

Farsund kommune

1. Generelt om skatteoppkreverens virksomhet	3
1.1 Skatteoppkreverkontoret – organisering, ressurser og kompetanse	3
1.2 Internkontroll	4
1.3 Skatteutvalg	4
1.4 Skattekontorets kontroll av skatteoppkreverfunksjonen	4
2. Skatteregnskapet	5
2.1 Avleggelse av skatteregnskapet	5
2.2 Vurdering av skatteinngangen	5
2.3 Margin	6
3. Innfordring av krav	7
3.1 Restanseutviklingen	7
3.2 Innfordringens effektivitet	9
3.3 Særnamskompetanse	10
4. Arbeidsgiverkontroll	10
4.1 Organisering av arbeidsgiverkontrollen	10
4.2 Planlagte og gjennomførte kontroller	10
4.3 Resultater fra kontrollene	10
4.4 Vurdering av kontrollaktiviteten	10
4.5 Samarbeid med andre kontrollaktører	11
4.6 Gjennomførte informasjons- og veiledningstiltak	11

1. Generelt om skatteoppkreverens virksomhet

Skatteoppkreverne skal i henhold til Skatteoppkreverinstruksen § 2-9 nr. 1 utarbeide en årsrapport i samsvar med retningslinjer gitt av Skattedirektoratet. I henhold til § 3-3 nr. 2 skal skatteoppkreveren også utarbeide et årsregnskap som vedlegges årsrapporten.

Årsrapporten skal omhandle hvordan oppgavene skatteregnskap, innkreving og arbeidsgiverkontroll er ivaretatt ved skatteoppkreverkontoret.

1.1 Skatteoppkreverkontoret – organisering, ressurser og kompetanse

Organisering

Farsund kommune er med i interkommunalt samarbeid på skatteoppkreverområdet. Samarbeidet er etter modellen i kommuneloven §28-1 B. Det er en kommune som er vertskommune, Kvinesdal kommune er vertskommune for skatteoppkreverne og alle ansatte sitter og jobber i Kvinesdal.

Kommunene som er med i samarbeidet Skatteoppkreveren i Vestre Agder er: Flekkefjord, Audnedal, Farsund og Kvinesdal.

Det er 1 fast kontordag i uken i Farsund og i Flekkefjord. Dette er et tilbud til skatteyttere som ønsker å benytte seg av det.

Skatteoppkreveren i Vestre Agder yter i tillegg bistand til kommunene Sirdal og Hægebostad på skatteoppkreverområdet. Det er 4 ansatte i til sammen 3,8 stilling

Farsund er også med i interkommunalt samarbeid for Arbeidsgiverkontroller. Og der er følgende kommuner med: Farsund, Flekkefjord, Lyngdal, Hægebostad, Kvinesdal, Sirdal, Mandal, Audnedal, Åseral og Lindesnes. Dette samarbeidet er organisert på samme måte som skatteoppkreverfunksjonen. Kvinesdal kommune er vertskommune her også. Det er 4 ansatte i en stillingshjemmel på 3,8. Fra 01.01.2017 ble Audnedal med.

Ressurser

For 2017 er det 5,4 årsverk ved skatteoppkreverkontoret som benyttes til skatteoppkreverfunksjonen.

Tabellen viser ressursbruk ved skatteoppkreverkontoret, fordeling av årsverk per område

	Årsverk Vestre Agder	%-andel fordelt	Årsverk Farsund	%-andel fordelt farsund
Skatteregnskap	1,1	19%	0,4	22%
Innfordring	2,0	38%	0,7	39%
Arbeidsgiverkontroll	1,6	30%	0,5	28%
Administrative oppgaver	0,7	13%	0,2	11%
SUM	5,4	100%	1,8	100%

Vurdering av ressursituasjon og kompetanse

I Flekkefjord, Audnedal, Farsund og Kvinesdal er det for tiden 4 personer som har daglig arbeidsfordeling på skatteområdet. De jobber på tvers av kommunene. Ressursituasjonen og kompetansen for skatteoppkreveren i Vestre Agder er tilfredsstillende.

1.2 Internkontroll

Skatteoppkreverkontoret i Vestre Agder har laget interne rutiner i henhold til regelverket og ny organisering av skatteoppkreverkontoret i Vestre Agder. Rutinene blir oppdatert jevnlig.

De interne rutinene skal unngå at kontoret blir sårbart.

Rutinene gjelder for alle kommunene som har samme skatteoppkrever

Det er utarbeidet virksomhetsplan

1.3 Skatteutvalg

Det er oversendt 1 sak til skatteutvalget i 2017

1.4 Skattekontorets kontroll av skatteoppkreverfunksjonen

Skattekontoret har gjennomført stedlig kontroll av skatteoppkreverfunksjonen, jf. rapport datert 05.01.2018.

Kontrollrapporten var felles for kommunene: Farsund, Audnedal, Hægebostad, Sirdal, Kvinesdal og Flekkefjord.

Skatteoppkreverkontoret er gitt følgende pålegg:

Skatteoppkrever må dokumentere behandlingen av Herreløse poster i henhold til retningslinjene.

Begrunnelse:

Det er få nedtegninger på «Gul lapp» over hvilke tiltak som er gjort for å få utbetalt de enkelte beløp. Det er ikke sendt inn oversikt til SRE ved overføring til herreløse inntekter i kommunen.

For Farsund gjelder dette 1 person, som utgjør

kr 143,-

2. Skatteregnskapet

Skatteoppkreverens arbeid med skatteregnskapet innbefatter regnskapsføring, regnskapsavleggelse, behandling av inn- og utbetalinger, krav, periodisk oppgjør og fordeling til skattekreditorene.

2.1 Avleggelse av skatteregnskapet

Skatteoppkreveren bekrefter at skatteregnskapet for 2017 er ført, avstemt og avlagt i samsvar med gjeldende forskrifter og retningslinjer, jf. Instruks for skatteoppkrevere av 8.april 2014 § 3-3 nr. 2.

2.2 Vurdering av skatteinngangen

Årsregnskap 2017 - Farsund kommune

	Valgt år	Forrige år
Likvider	88 008 071	85 558 234
Skyldig skattekreditorene	-5 346 239	-2 716 550
Skyldig andre	-30 649	-90 691
Innestående margin	-82 631 179	-82 750 986
Udisponert resultat	-5	-7
Sum	0	0
Arbeidsgiveravgift	-169 379 252	-169 034 832
Kildeskatt mv - 100% stat	-143	-911
Personlige skatteyttere	-758 985 291	-761 673 332
Tvangsmulkt	-564 853	-9 942
Upersonlige skatteyttere	-28 775 196	-31 010 211
Renter	-982 185	-782 822
Innfordring	110 158	-40 861
Sum	-958 576 762	-962 552 910
Fordelt til Folketrygden - arbeidsgiveravgift	169 379 254	169 034 830
Fordelt til Folketrygden - medlemsavgift	225 691 215	218 490 813
Fordelt til Fylkeskommunen	49 090 608	49 279 010
Fordelt til kommunen	236 747 350	232 824 540
Fordelt til Staten	277 668 337	292 961 853
Krav som er ufordelt	-2	2
Videresending plassering mellom kommuner	0	-38 137
Sum	958 576 762	962 552 910
Sum totalt	0	0

Total skatte- og avgiftsinngang i forhold til foregående regnskapsår

Det har vært en nedgang i den totale skatteinngangen på kr 3 976 148,-

Kommunens andel av skatteinntekten i regnskapsåret

	2017	2016	endring
Etterskuddspliktig	0	0	
Forskuddspliktig	236 531 635	232 632 751	3 898 884
Renter og gebyr	215 719	191 786	23 933
Sum	236 747 355	232 824 538	3 922 817

Kommunens andel av skatteinntekten har økt med kr 3 922 817,-.

2.3 Margin

Ved hvert periodiske oppgjør i inntektsåret og de seks første månedene i året etter inntektsåret skal skatteoppkrever holde tilbake en bestemt prosent av innbetalt forskuddstrekk og forskuddsskatt som margin. Marginen skal brukes til oppgjør med skattytere som får til gode skatt ved avregning.

Tabellen under viser marginavsetning for inntektsårene 2016 og 2017.

	per 31.10.2017 (inntektsåret 2016)	per 31.12.2017 (inntektsåret 2017)
Innestående margin	14 859 369	82 631 179
For mye avsatt margin	14 859 355	
For lite avsatt margin		
Prosentstørrelse	12	12

Kommentarer til marginavsetningen

Marginavsetningen er litt høy, men det vil ikke bli søkt om å få redusert den.

3. Innfordring av krav

I henhold til skatteoppkreverinstruksen § 4-3 skal innfordring iverksettes uten unødige opphold etter forfall, og gjennomføres etter en helhetlig vurdering. Ved vurdering av innfordringstiltak skal skatteoppkreveren legge avgjørende vekt på tiltak som enkeltvis eller samlet bidrar til at oppgjør kan skje hurtig og effektivt, samtidig som det overfor skyldner blir utvist den hensynsfullhet og varsomhet som forholdene tillater.

3.1 Restanseutviklingen

Totale restanser og berostilte krav

Tabellen viser totale restanser og berostilte krav for 2017 og 2016, samt endring fra i fjor for restanse og berostilte krav.

Skatteart	Restanse 31.12.2017	Herav berostilt restanse 31.12.2017	Restanse 31.12.2016	Herav berostilt restanse 31.12.2016	Endring i	
					restanse	berostilt restanse
					Reduksjon (-) Økning (+)	Reduksjon (-) Økning (+)
Sum restanse pr. skatteart	19 519 436	0	20 959 463	0	- 1 440 027	0
Arbeidsgiveravgift	1 418 202	0	1 059 986	0	358 216	0
Artistskatt	0	0	0	0	0	0
Finansskatt	0	0	0	0	0	0
Forsinkelsesrenter	3 197 851	0	3 243 538	0	-45 687	0
Forskuddsskatt	200	0	200	0	0	0
Forskuddsskatt person	1 809 187	0	1 485 222	0	323 965	0
Forskuddstrekk	1 585 104	0	1 234 968	0	350 136	0
Gebyr	0	0	0	0	0	0
Innfordringsinntekter	266 465	0	290 594	0	-24 129	0
Inntekt av summarisk fellesoppgjør	0	0	0	0	0	0
Kildeskatt	0	0	0	0	0	0
Restskatt	4 241 575	0	4 377 375	0	-135 800	0
Restskatt person	6 204 672	0	9 267 580	0	-3 062 908	0
Tvangsmulkt	796 180	0	0	0	796 180	0
Sum restanse diverse krav	0		2	0	-2	0
Diverse krav	0		2	0	-2	0
Sum restanse pr. skatteart inkl. diverse krav	19 519 436		20 959 465	0	-1 440 029	0

0

Kommentarer til restansesituasjonen og utviklingen i restanser

Den totale restansen er redusert fra 2016 til 2017 med kr 1 440 029,-.

Den største reduksjonen er på Restskatt person, dette gir igjen utslag i at skatteinntekten til kommunen har økt.

Utvikling i restanser

år	økning/nedgang	endring i %
2012-2013	Økning	11,00
2013-2014	nedgang	23,20
2014-2015	nedgang	1,22
2015-2016	økning	37,60
2016-2017	Nedgang	6,87

Restanser eldre år

Tabellen viser totale restanser eldre år og restansene på restskatt person for de samme årene.

Inntektsår	Sum restanse (debet)	Herav skatteart "Restskatt – person"
2015	1 527 097	743 796
2014	727 813	472 582
2013	707 185	605 596
2012 – 19XX	11 220 356	-----

Kommentarer til restanser og restanseoppfølgingen for eldre år

Det er arbeidet aktivt med å redusere restansene. Det er store restanser på enkeltskyldnere.
Restansene på upersonlig er krav som er med i konkursbo, disse er uinndrivelige.

Antall krav som var foreldet pr. 31.12.2017: 3 stk

Samlet beløp på krav som var foreldet pr. 31.12.2017: kr 3 851,-

Skatteoppkrever har gjennomgått rapporten "Restanseliste – forelda krav" dato t.o.m. 31.12.2017.

3.2 Innfordringens effektivitet

Vurdering av resultatet pr. 31.12.2017

Innbetalt skatt/avgift av sum skatt siste år, fordelt på skatte/avgiftsart	Resultat i % pr	Resultatkrav i % pr	differanse
	31.12.2017	31.12.2017	
Restskatt personlige 2015	97,4	97,0	0,4
Forskuddsskatt personlige 2016	99,5	99,5	-
Forskuddstrekk 2016	99,9	99,9	-
Arbeidsgiveravgift 2016	99,7	99,9	-0,2
Restskatt upersonlige 2015	96,7	99,9	-2,3
Forskuddsskatt upersonlig 2016	100	99,9	0,1

Skatteoppkreveren i Vestre Agder – Farsund har jobbet målbevisst med å klare kravene. De fleste kraven er nådd. De kravene som ikke er oppnådd er restanser for upersonlige(firma) som er med i konkursbo, og uinndrivelige.

Vurdering av sammenheng mellom aktivitet og resultat

Det har vært gjennomført utleggsforretninger, utleggstrekk, tvangssalg, konkursbegjæringer og motregninger i tillegg til telefoninkasso og påkrav/purringer. Det er berammet 95 utleggsforretninger og konkurser i 2017. Vi har hatt krav i 12 konkurser.

Skatteoppkrevers eventuelle tiltak for å bedre effektiviteten i innfordringen

Kontoret vil fortsette med effektiv og aktiv innfordring også i 2018, etter at kontoret ble interkommunalt har det blitt større miljø og en kan samarbeide mer i store og tunge saker.

Omtale av spesielle forhold

Skatteoppkreveren i Vestre Agder har klart å skape seg et godt miljø på skatteoppkreverområde, dette gjelder særlig på innfordring. Å ha flere kollegaer å diskutere med eller spørre om noe, har vist at resultatene er gode.

3.3 Særnamskompetanse

Skatteoppkreveren i vestre Agder – Farsund bruker særnamsmannskompetansen som skattebetalingsloven hjemler for.

4. Arbeidsgiverkontroll

Det rapporteres felles for Skatteoppkrever i Vestre Agder.

Gjelder kommunene Kvinesdal, Audnedal, Farsund og Flekkefjord

4.1 Organisering av arbeidsgiverkontrollen

Skatteoppkreverkontoret i Vestre Agder – Farsund er med i Interkommunalt samarbeid i arbeidsgiverkontrollenheten i Vestre Agder. Samarbeidet er med Flekkefjord, Kvinesdal, Åseral, Audnedal, Farsund, Sirdal, Hægebostad, Lyngdal, Mandal og Lindesnes
Vertskommunen er Kvinesdal og det er ansatt 4 personer i tilsammen 3,8 årsverk.

Arbeidsgiverkontrollen i Vestre Agder er organisert under skatteoppkreveren i Vestre Agder.

4.2 Planlagte og gjennomførte kontroller

Antall planlagte kontroller for 2017 var 48. Dette utgjør 5,2 % av totalt antall opplysningspliktige i kommunen.

Antall gjennomførte kontroller i 2017 var 48. Dette utgjør 5,2 % av totalt antall opplysningspliktige i kommunen.

Antall gjennomførte kontroller i 2016 var 48

4.3 Resultater fra kontrollene

Det er avdekket til sammen	Kr 3 900 000,- endring i inntektsgrunnlag og
	Kr 3 221 511,- endring i grunnlag arbeidsgiveravgift

4.4 Vurdering av kontrollaktiviteten

Kontorets kompetanse vurderes som tilfredsstillende.

4.5 Samarbeid med andre kontrollaktører

Kontoret har vært med på aksjoner sammen med A-krim gruppen.

4.6 Gjennomførte informasjons- og veiledningstiltak

Skatteoppkreverkontoret holder seg oppdatert om nyregistrerte selskaper med arbeidstakere i kommunen. Det blir gitt individuell veiledning der det er nyttig og nødvendig for arbeidsgiver og skatteoppkreverkontoret.

Det blir ikke foretatt noen utsendelse eller generell presentasjon av skatteoppkrevers oppgaver i forbindelse med nyregistreringer. Dette fordi det er opplyst at det sendes ut veiledningsmateriell fra Skattekontoret som også inneholder informasjon om skatteoppkrevers oppgaver.

Skattekontoret arrangerer skattedag i Lyngdal i januar hvert år. En rekke arbeidsgivere, regnskapsførere og revisorer fra vårt distrikt møter opp. På denne dagen blir det viderefornidlet aktuell informasjon om skatt og merverdiavgift.

Sted/dato: Kvinesdal 18/1-18

Ingunn Omland
Skatteoppkreverens signatur

Skatteoppkreveren i
Vestre Agder
Nesgt. 11
4480 Kvinesdal
Tlf. 38 35 77 00

Vedlegg: Årsregnskapet for 2017
 Vedlegg til årsregnskapet

Årsregnskap for Farsund kommune for inntektsåret 2017

Avlagt etter kontantprinsippet

	Valgt år	Forrige år
Likvider	88 008 071	85 558 234
Skyldig skattekreditorene	-5 346 239	-2 716 550
Skyldig andre	-30 649	-90 691
Innestående margin	-82 631 179	-82 750 986
Udisponert resultat	-5	-7
Sum	0	0
Arbeidsgiveravgift	-169 379 252	-169 034 832
Kildeskatt mv - 100% stat	-143	-911
Personlige skatteyttere	-758 985 291	-761 673 332
Tvangsmulkt	-564 853	-9 942
Upersonlige skatteyttere	-28 775 196	-31 010 211
Renter	-982 185	-782 822
Innfordring	110 158	-40 861
Sum	-958 576 762	-962 552 910
Fordelt til Folketrygden - arbeidsgiveravgift	169 379 254	169 034 830
Fordelt til Folketrygden - medlemsavgift	225 691 215	218 490 813
Fordelt til Fylkeskommunen	49 090 608	49 279 010
Fordelt til kommunen	236 747 350	232 824 540
Fordelt til Staten	277 668 337	292 961 853
Krav som er ufordelt	-2	2
Videresending plassering mellom kommuner	0	-38 137
Sum	958 576 762	962 552 910
Sum totalt	0	0

18/1-18 Ingunn Omland

Skatteoppkreveren i
Vestre Agder
Nesgt. 11
4480 Kvinesdal
Tlf. 38 35 77 00

Vedlegg til årsregnskapet for 2017

Årsregnskapet er avlagt etter kontantprinsippet. Årsregnskapet viser skatter og avgifter mv som er innbetalt i løpet av regnskapsåret.

Innbetalte skatter og avgifter mv er fordelt til kommunen, fylkeskommunen, folketrygden og staten (skattekreditorene), etter gjeldende fordelingstall.

Sumlinjene i årsregnskapet:

- **Likvider**

Likvidene i skatteregnskapet består av bankbeholdning for skatt og eventuelt kontantbeholdning.

- **Skyldig skattekreditorene**

Fordelingsoppgjøret til skattekreditorene for desember, står som gjeld i balansen pr. 31.12. Skatteoppkreveren skal utbetale fordelingsoppgjøret til skattekreditorene senest 10. januar.

Dersom dette er et positivt beløp, har skatteoppkreveren en fordring på skattekreditorene. Skattekreditorene skal innbetale dette beløpet til skatteoppkreveren senest 20. januar.

- **Skyldig andre**

Dette beløpet består av uidentifiserte og uplasserte innbetalinger, som ikke er fordelt til skattekreditorene pga mangelfull informasjon fra den som innbetaler.

- **Innestående margin**

Ved hvert periodiske oppgjør i inntektsåret og de seks første månedene i året etter inntektsåret skal det holdes tilbake en bestemt prosent av innbetalt forskuddstrekk og forskuddsskatt som margin. Marginen skal nyttes til oppgjør med skattytere som får til gode skatt ved avregning.

- **Udisponert resultat**

Dette skal være et lite beløp som skyldes øreavrunding i skatteregnskapssystemet.

- **Innbetalte skatter og avgifter, Renter, Innfordring**

Dette beløpet er innbetalt arbeidsgiveravgift, finansskatt, forskuddstrekk fratrukket marginavsetning, forskuddsskatt for personlige og upersonlige skattytere, restskatt og overskytende forskudd for personlige og upersonlige skattytere, kildeskatt, tvangmulkt samt renter og gebyrer.

- **Fordelt til skattekreditorene**

Dette er innbetalte skatter og avgifter, renter og gebyrer som er fordelt til skattekreditorene i henhold til gjeldende fordelingstall.

- **Krav som er ufordelt**

Dette skal være et lite beløp som skyldes øreavrunding i skatteregnskapssystemet.

- **Videresending plassering mellom kommuner**

Dette gjelder innbetalinger i mellomregning med andre kommuners skatteregnskap.